

## Apie EKPT – paprastai ir aiškiai

### Europos kaimo plėtros tinklo (EKPT) svetainės pristatymas

#### Kviečiame susipažinti su EKPT svetaine!


Europos kaimo plėtros tinklas (EKPT) sujungia visos Europos Sąjungos (ES) kaimo plėtros srities suinteresuotuosius subjektus. Sužinokite, kaip EKPT, kaupdamas žinias ir jomis dalydamasis, taip pat padėdamas visos Europos kaimo vietovių subjektams lengviau keistis informacija ir bendradarbiauti, prisidėjo prie veiksmingo valstybių narių kaimo plėtros programų įgyvendinimo. Tad pirmiausia spustelėkite vieną iš šių kvadratėlių, kad galėtumėte parsisiųsti trumpą EKPT pristatymą PDF formatu [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [el](#) [nl](#) [pt](#) [hu](#) [fi](#) [ro](#) [cs](#) [bg](#) [da](#) [et](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [sk](#) [sl](#) [sv](#) [hr](#) ]. Išsamesnę informaciją apie EKPT tikslus, suinteresuotuosius subjektus ir paramos gavėjus, šio tinklo struktūrą, EKPT informacijos centrą, EKPT teisinį pagrindą ir įvairių svarbių dokumentų galite rasti [internete](#).

Šiame vadove išsamiai pristatomas EKPT darbas, jame taip pat rasite nuorodų į EKPT svetainėje pateikiamą papildomą informaciją. Vadovas sudarytas siekiant nuodugniai apžvelgti EKPT darbą, vykdomą kaimo plėtros srityje, ir padėti jums lengviau susipažinti su EKPT veikla. Prie kiekvienos temos yra nuorodų į tinklalapius, kuriuose pateikiama išsamesnė informacija, kad galėtumėte internete susirasti daugiau medžiagos visais jus dominančiais klausimais. EKPT svetainėje informaciją rasite šiomis kalbomis: anglų, ispanų, italų, lenkų, prancūzų ir vokiečių. Mažesnės apimties informacija taip pat pateikiama bulgarų, čekų, graikų, olandų, portugalų, rumunų, suomių ir vengrų kalbomis. Atkreipkite dėmesį į tai, kad yra kelios nuorodos į išorės svetaines, – jose informacija gali būti pateikiama anglų kalba arba kitomis kalbomis.

Šis dokumentas skirtas tiems suinteresuotiesiems subjektams, kurių pagrindine kalba EKPT svetainė neparengta. Svarbu žinoti, kad šiame dokumente rasite ne visą svetainės turinį, nes dokumento tikslas – pateikti visų svetainės dalių santraukas ir parodyti jums, kur galima rasti elektroninių išteklių. Taigi **šio dokumento struktūra yra tokia pati kaip EKPT svetainės ir jame pateikiama šios svetainės 2013 m. gruodžio 31 d. informacija.**

- ! Didžioji šio dokumento dalis – tai **2007–2013 m. programavimo laikotarpio** kaimo plėtros politikos ir su ja susijusios EKPT veiklos apžvalga.
- ! Jei jus visų pirma domina **būsimasis programavimo laikotarpis (2014–2020 m.)**, pereikite tiesiai į [šį skyrių](#).

Kad naršyti būtų lengviau, visame dokumente naudojame tam tikras funkcijas:

- [PDF [en](#)] – galima parsisiųsti PDF dokumentą nurodyta kalba.
-  – internete yra daugiau informacijos apie šalį, kurios vėliava nurodyta.
- [Žalia spalva](#) žymima vidinė nuoroda į informaciją tame pačiame dokumente.
- [Oranžinė spalva](#) žymima nuoroda į EKPT svetainę.
- [Mėlyna spalva](#) žymima nuoroda į išorės svetainę.

Tikimės, kad šis dokumentas jums bus naudingas.

## Turinys

### 1. Įgyvendinama politika

#### 1.1. Kaimo plėtros politikos apžvalga

- 1.1.1. Nacionalinės strategijos
- 1.1.2. Nacionalinės ir regioninės programos
- 1.1.3. Kryptys ir priemonės
- 1.1.4. Programų įgyvendinimas

#### 1.2. Kaimo plėtros politika skaičiais

- 1.2.1. Teminiai informaciniai lapai
- 1.2.2. KPP informaciniai lapai
- 1.2.3. Priemonių informaciniai lapai
- 1.2.4. KPP stebėsenos rodiklių lentelės

#### 1.3. Kaimo plėtros programų projektų duomenų bazė

#### 1.4. Geresnis įgyvendinimas

- 1.4.1. Tipologija ir jos kūrimo tikslai
- 1.4.2. Žemės ūkis ir kaimo ekonomika
- 1.4.3. Viešųjų gėrybių teikimas
- 1.4.4. Įgyvendinimo mechanizmai
- 1.4.5. LEADER metodas

#### 1.5. BŽŪP artėjant 2020 m.

##### 1.5.1. Kaimo plėtra 2014–2020 m.

- 2014–2020 m. politikos apžvalga
  - Kaimo plėtros prioritetai
    - Žinių perdavimas
    - Konkurencingumas
    - Maisto tiekimo grandinė
    - Ekosistemos
    - Efektyvus išteklių naudojimas
    - Socialinė įtrauktis
- Teisės aktai ir gairės
- KPP planavimas
- KPP įgyvendinimas
- 2007–2013 m. įžvalgos
  - Programų rengimas ir įgyvendinimas
  - Žinių perdavimas ir inovacijos
  - Verslumas kaime
  - Finansinės priemonės
  - Maisto tiekimo grandinė
  - Aplinka ir klimato kaita
  - Socialinė įtrauktis
  - BIVP, LEADER metodas ir TB
  - Kaimo plėtros tinklų kūrimas
  - Stebėsenos ir vertinimas
- Stebėsenos ir vertinimas
- Kaimo plėtros tinklai

- [Bendruomenės inicijuota vietos plėtra \(BIVP\)](#)
- [Šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės](#)

#### [1.6. Kaimo plėtros komunikacija](#)

### [2. Šalys](#)

#### [3. Temos](#)

- [3.1. Žemės ūkis](#)
- [3.2. Aplinka](#)
- [3.3. Viešosios gėrybės](#)
- [3.4. Verslumas](#)
- [3.5. Jaunimas ir jaunieji ūkininkai](#)
- [3.6. Miškininkystė](#)
- [3.7. IRT](#)
- [3.8. Kaimo ir miesto sąsajos](#)
- [3.9. Socialiniai aspektai](#)
- [3.10. Žinių perdavimas ir inovacijos](#)

#### [4. LEADER metodas](#)

- [4.1. LEADER metodo įgyvendinimo priemonės](#)
- [4.2. VVG duomenų bazė](#)
- [4.3. LEADER metodo įgyvendinimo analizės](#)
- [4.4. LEADER metodo biblioteka](#)
- [4.5. LEADER metodo renginiai](#)
- [4.6. TB](#)

#### [5. Tinklai ir tinklų kūrimas](#)

- [5.1. Informacija apie NKT](#)
- [5.2. NKT klasteriai](#)
- [5.3. ES organizacijos](#)
- [5.4. FARNET](#)
- [5.5. Europos vertinimo tinklas](#)
- [5.6. NKT veiklos įsivertinimo priemonių rinkinys](#)
- [5.7. Tinklų kuriama pridėtinė vertė](#)
- [5.8. NKT priemonių rinkinys](#)

#### [6. Leidiniai ir informavimo priemonės](#)

- [6.1. ES kaimo plėtros apžvalga](#)
- [6.2. EKPT žurnalas](#)
- [6.3. Brošiūros apie EŽŪFKP projektus](#)
- [6.4. Teminiai renginiai](#)
- [6.5. Informavimo priemonių galerija](#)

#### [7. Renginiai ir susitikimai](#)

#### [8. Kontaktai](#)

### [1. Įgyvendinama politika](#)

Visų 27 Europos Sąjungos valstybių narių kaimo vietovės – tai labai svarbi politikos sritis, nes jos sudaro 90 proc. šių valstybių teritorijos ir jose gyvena daugiau nei pusė visų gyventojų. Skyriuje „Įgyvendinama politika“ kviečiame susipažinti su praktiniais kaimo plėtros politikos aspektais ir jos įgyvendinimu Europos, nacionaliniu ir regionų lygmenimis – visais šiais lygmenimis politikos įgyvendinimą remia Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP). Naršydami pagal toliau nurodytas dalis galite rasti informacijos, pavyzdžiui, apie kaimo plėtros programas (KPP), jų

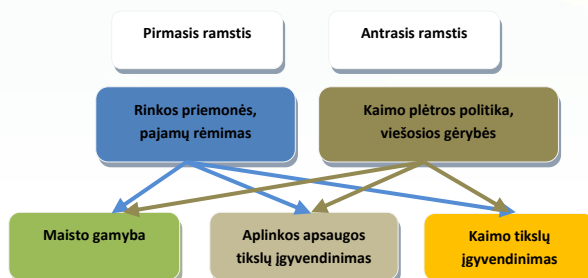
įgyvendinimo statistinius duomenis, daugybę KPP projektų ir sužinoti apie EKPT tiriamąjį darbą, atliktą siekiant nustatyti, kaip geriau įgyvendinti politiką.

- [Kaimo plėtros politikos apžvalga](#)
- [Kaimo plėtros politika skaičiais](#)
- [Kaimo plėtros programos projektų duomenų bazė](#)
- [Geresnis įgyvendinimas](#)
- [BŽŪP 2020 m. link](#)
- [Kaimo plėtros komunikacija](#)

### 1.1. Kaimo plėtros politikos apžvalga

Kaimo plėtra – labai svarbi politikos sritis, nes daugiau nei pusė ES gyventojų gyvena užmiestyje, o kaimo vietovės sudaro 90 proc. visų 27 valstybių narių teritorijos. Žemės ūkis ir miškininkystė ir toliau yra pagrindiniai ES kaimo vietovių gamtos išteklių valdymo sektoriai, sudarantys kaimo bendruomenių ekonomikos įvairinimo platformą.

Pagrindiniai **ES bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP)** tikslai daugelį metų nekito, tačiau viena po kitos įgyvendintos reformos lėmė, kad pasikeitė naudojamos priemonės. Iš pradžių kai kurios kaimo plėtros politikos dalys buvo įtrauktos į BŽŪP. Atskira ir konkreti ES kaimo plėtros politika pradėta įgyvendinti 2000 m., kai BŽŪP buvo pertvarkyta numatant du ramsčius. Pirmasis BŽŪP ramstis yra susijęs su tiesioginėmis išmokomis ir rinkos priemonėmis, o antrasis – su daugiamečiais kaimo plėtros programomis (KPP). Abu ramsčiai vienas kitą papildė siekiant bendrųjų BŽŪP tikslų.



Susijusi informacija:

- [2007–2013 m. kaimo plėtros politikos apžvalga](#)
- 2007–2013 m. ES kaimo plėtros politika [ [PDF](#) [enl](#) ]

ES kaimo plėtros politika persvarstyta po BŽŪP peržiūros proceso, vadinamo **ES žemės ūkio ir kaimo politikos patikrinimu** (angl. *Health Check*). Dėl to buvo padaryta keletas politikos pakeitimų, dėl kurių ES vadovai susitarė 2008 m. Patikrinimas suteikė galimybę užtikrinti, kad įvairių sričių politika būtų geriau pritaikyta siekiant geriau išspręsti įvairius naujus uždavinius, kurių iškyla Europos kaimo vietovėms, pavyzdžiui, klimato kaitos, ir pasinaudoti atsiradusiomis galimybėmis, pavyzdžiui, vis didėjančia atsinaujinančiosios energijos paklausa. Daugiau apie BŽŪP patikrinimą galite pasiskaityti spustelėję [čia](#).

Susijusi informacija:

- Komisijos brošiūra „ES kaimo plėtros politika. Uždaviniai ir jų sprendimas“. Ją galite peržiūrėti spustelėję čia [[PDF en](#)].
- Informacinis leidinys „BŽŪP patikrinimo ir Europos ekonomikos gavavimo plano apžvalga. Kaimo plėtros programų pakeitimas“ [[PDF en](#)].

Kaimo plėtrai skirta **ES politikos programa** yra aiškiai išdėstyta keturiais lygmenimis, būtent: i) Europos strateginėse gairėse, ii) nacionalinėse strategijose iii) nacionalinėse arba regioninėse programose ir iv) intervencijos kryptyje ir priemonėje. Tokia struktūra sukuria bendrą orientacinę sistemą, kuria gali pasinaudoti kiekviena valstybė narė vykdydama planavimo ir programavimo veiksmus ir kurios pagrindiniai principai yra aprašyti ES strateginėse gairėse. Tikslas – užtikrinti, kad, vadovaudamasi bendrosiomis ES gairėmis, valstybės narės ir, jeigu reikia, regionai nustatytų strateginius kaimo plėtros prioritetus, parengtų programas ir atrinktų priemones, kurias įgyvendinant būtų galima patenkinti su kaimo plėtra susijusių valstybių narių arba regionų poreikius ir išspręsti iškilusius uždavinius.

Išsamesnę informaciją apie skirtingus lygmenis galite rasti naudodamiesi šiomis nuorodomis:

- [ES kaimo plėtros strateginėse gairėse](#) ES 2007–2013 m. prioritetai nustatyti pagal tris pagrindinius tikslus.
- [Nacionaliniuose kaimo plėtros strateginiuose planuose](#) ES prioritetai pateikiami atsižvelgiant į padėtį atitinkamoje valstybėje narėje.
- [Nacionalinėse arba regioninėse kaimo plėtros programose](#) pateikiami veiklos prioritetai.
- [Programų įgyvendinimas, stebėseną ir vertinimas](#) – stebėseną ir vertinimas remiantis ES politikos programa.

EKPT svetainės skyriuje „[Dažnai užduodami klausimai](#)“ galite rasti daugiau informacijos apie kaimo plėtros reglamentą.

Kaimo plėtros politika – tai strateginis požiūris, kuriuo remiantis nustatomi ES kaimo plėtros prioritetai. 2006 m. vasario mėn. Taryba priėmė [ES kaimo plėtros strategines gaires](#). Strateginėse gairėse apibūdinamas kaimo plėtros politikos įgyvendinimas trijose pagrindinėse srityse, būtent: žemės ūkio maisto produktų ekonomika, aplinka ir žemės ūkio ekonomika platesnioje prasme ir gyventojai. Šios gairės – tai pagrindas, kuriuo remdamasi valstybės narės rengia savo 2007–2013 m. nacionalinius kaimo plėtros strateginius planus. Daugiau apie [nacionalinius strateginius planus](#) galite pasiskaityti tolesnėje dalyje. Nacionalinėse strategijose savo ruožtu pateikiama kaimo plėtros programoms rengti reikalinga informacija – jos yra rengiamos vadovaujantis keturiomis teminėmis intervencijos kryptimis. Daugiau informacijos apie nacionalinius ir regioninius planus rasite [čia](#).

#### 1.1.1. Nacionalinės strategijos

Kiekviena valstybė narė yra parengusi savo **nacionalinį kaimo plėtros strateginį planą (NSP)**, pagrįstą ES strateginėmis gairėmis; šiuose planuose atsižvelgiama į visas šalies konkrečias aplinkybes ir poreikius. Daugiau apie atskirų valstybių narių strategijas sužinosite [atsivertę interaktyvų žemėlapi](#) ir pasirinkę jus dominančią šalį.

Nacionaliniai strateginiai planai skirti tam, kad jais būtų galima remtis kuriant programas. Strategijos įgyvendinamos pasitelkus visai šaliai arba – kai kuriose valstybėse narėse – kiekvienam administraciniam regionui skirtas kaimo plėtros programas.

Nacionalinės strategijos padeda:

- nustatyti vietas, kuriose naudojantis ES parama kaimo plėtrai sukuriama didžiausia pridėtinė vertė;
- sukurti sąsają su pagrindiniais ES prioritetais, įskaitant pagal Lisabonos darbotvarkę (ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją) ir Geteborgo darbotvarkę (tvarumo tikslus) nustatytus prioritetus;
- užtikrinti suderinamumą su kitų sričių ES politika, ypač ekonominės sanglaudos ir aplinkos politika;
- padėti senosiose ir naujosiose valstybėse narėse įgyvendinti į rinką orientuotą naująją BŽŪP ir atlikti su ja susijusį reikiamą restruktūrizavimą.

Nacionaliniuose strateginiuose planuose yra pateikiama:

- ekonominės, socialinės ir su aplinka susijusios padėties, taip pat plėtros potencialo vertinimas;
- ES ir atitinkamos valstybės narės pasirinkta bendrųjų veiksmų strategija – joje nurodyti pasirinkti bendrieji veiksmai turi būti suderinami su ES strateginėmis gairėmis;
- teminiai ir teritoriniai kaimo plėtros prioritetai pagal kiekvieną kryptį, įskaitant pagrindinius kiekybinius tikslus ir atitinkamus stebėsenos ir vertinimo rodiklius;
- kaimo plėtros programų, kuriomis įgyvendinamas nacionalinis strateginis planas, sąrašas ir orientacinė kiekvienai programai skirta EŽŪFKP lėšų suma;
- priemonės, kuriomis užtikrinamas koordinavimas su kitomis bendros žemės ūkio politikos priemonėmis ir, jei reikia, konvergencijos tikslams pasiekti reikalingas biudžetas;
- valstybės narės nacionalinio kaimo plėtros tinklo įsteigimo susitarimų ir biudžeto aprašas.

### 1.1.2. Nacionalinės ir regioninės programos

Kiekviena valstybė narė, įgyvendindama savo kaimo plėtros programą (-as) (KPP), įgyvendina 2007–2013 m. kaimo plėtros politiką. Valstybė narė gali parengti vieną programą visai šalies teritorijai arba keletą regioninių programų. KPP yra suderintos su bendrosiomis [ES strateginėmis gairėmis](#) ir nurodytos kiekvienos valstybės narės [nacionalinės strategijos įgyvendinimo plane](#). Daugiau apie atskirų valstybių narių kaimo plėtros programas sužinosite [atsivertę interaktyvų žemėlapij](#) ir pasirinkę jus dominančią šalį.

Neatsižvelgiant į tai, ar valstybė narė rengia vieną programą, ar kelias regionines programas, kiekvienoje kaimo plėtros programoje yra pateikiama:

- kaimo vietovių padėties, t. y. jų privalumų ir trūkumų, analizė ir pasirinkta privalumų išnaudojimo ir trūkumų šalinimo strategija;
- pasirinktų prioritetų pagrindimas atsižvelgiant į ES strategines gaires ir nacionalinės strategijos įgyvendinimo planą, taip pat numatomas poveikis;
- informacija apie kryptis ir kiekvienai kryptčiai siūlomas priemonės ir tų priemonių aprašas, įskaitant specialiuosius patikrinamus tikslus ir rodiklius, kuriuos naudojant galima įvertinti programos pažangą, veiksmingumą ir efektyvumą;
- finansavimo planas, įskaitant išsamią informaciją apie kiekvieniems metams ir visam programavimo laikotarpiui pagal kiekvieną kryptį numatytą visą EŽŪFKP įnašą ir atitinkamą nacionalinio / regioninio viešojo finansavimo sumą, taip pat preliminarių pirminių sumų paskirstymą pagal kryptis;
- informacija apie priemonių, finansuojamų pagal kitas bendros žemės ūkio politikos priemones, įgyvendinant sanglaudos politiką, taip pat finansuojamų pagal Bendrijos paramos priemonę žuvininkystei, papildomumą;

- išsami informacija apie programos įgyvendinimo susitarimus, įskaitant visų susijusių institucijų skyrimą, ir valdymo bei kontrolės struktūrų aprašo santrauka;
- stebėsenos ir vertinimo sistemų aprašas, taip pat stebėsenos komiteto sudėtis;
- išsami informacija apie programos viešinimo užtikrinimo planus.

Kaimo plėtros politikos programoje numatyta 41 priemonė. Iš jų valstybės narės pasirenka tas priemones, kurios geriausiai atitinka jų kaimo vietovių poreikius. Pasirinktas priemones valstybės narės įtraukia į savo nacionalines arba regionines programas. ES įnašas priemonėms finansuoti skiriamas atsižvelgiant į pačią priemonę ir konkrečias pasirinktis programos lygmeniu. Daugiau informacijos apie KPP priemones pateikiama [2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamente \(EB\) Nr. 1698/2005](#) (Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) parama kaimo plėtrai).

Daugiau informacijos apie atskiras priemones pagal kiekvieną kryptį rasite spustelėję šias nuorodas:

- [1 kryptis. Žemės ūkio ir miškininkystės sektorių konkurencingumo didinimas](#)
- [2 kryptis. Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas](#)
- [3 kryptis. Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas](#)
- [4 kryptis. LEADER](#)

Daugiau informacijos apie įgyvendinimo taisykles rasite [spustelėję čia](#) (2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1974/2006).

### 1.1.3. Kryptys ir priemonės

Kad būtų užtikrinta strategijos įgyvendinimo pusiausvyra, būtina kiekvienai teminei kryptiai užtikrinti bent mažiausią galimą finansavimo lėšų sumą. Siūloma mažiausia galima finansavimo lėšų procentinė dalis – 10, 25 ir 10 proc. atitinkamai 1, 2 ir 3 kryptims – tai garantija, kuria užtikrinama, kad kiekviena programa būtų siekiama bent trijų pagrindinių politikos tikslų, tačiau procentinės dalys yra gana mažos (55 proc. finansavimo iš ES) siekiant suteikti valstybėms narėms arba regionams gana daug lankstumo, kad daugiausia dėmesio būtų skiriama tai politikos kryptiai, kurią valstybė narė arba regionas nori įgyvendinti atsižvelgdamas į savo padėtį ir poreikius. Kiekvienai LEADER krypties programai numatyta ne mažesnė nei 5 proc. (2,5 proc. naujosioms valstybėms narėms) ES finansavimo lėšų suma. LEADER išlaidos apima tris politikos kryptis.

Ši politika suteikia priemonių, iš kurių visos valstybės narės gali pasirinkti joms tinkamas ir kurioms jos gali gauti ES finansinę paramą, skirtą integruotoms kaimo plėtros programoms įgyvendinti. Kiekviena kryptis įgyvendinama toliau nurodytomis priemonėmis.

1 kryptis. Žemės ūkio ir miškininkystės sektorių konkurencingumo didinimas, įskaitant priemones, kuriomis siekiama nukreipti žmogiškąjį ir fizinį kapitalą į žemės ūkio, maisto produktų ir miškininkystės sektorius (skatinimas perduoti žinias ir diegti naujoves) ir kokybiškų produktų gamybą. Visas 1 krypties priemones rasite [spustelėję čia](#).

2 kryptis. Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas suteikiant gamtos išteklių apsaugos ir didinimo priemones, taip pat Europos kaimo vietovėse išsaugant didelės vertės ūkininkavimo ir miškininkystės sistemas ir kultūrinius kraštovaizdžius. Visas 2 krypties priemones rasite [spustelėję čia](#).

3 kryptis. Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas ir kaimo ekonomikos įvairinimo skatinimas suteikiant kaimo vietovėms paramą vietos infrastruktūrai kurti ir žmogiškąjį kapitalą, taip pat

ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo sąlygų visuose sektoriuose gerinimas ir ekonominės veiklos įvairinimas. Visas 3 krypties priemonės rasite [spustelėję čia](#).

4 kryptis. Remiantis [LEADER](#) metodo įgyvendinimo patirtimi sukuriamos galimybės taikyti novatorišką valdyseną, įgyvendinant principu „iš apačios į viršų“ pagrįstus vietos lygmens kaimo plėtros metodus. Visas 4 krypties priemonės rasite [spustelėję čia](#).

#### 1.1.4. Programų įgyvendinimas

Pagrindinė atsakomybė už kaimo plėtros programų (KPP) įgyvendinimą tenka valstybių narių vadovaujančiosioms institucijoms. Kai kurios valstybės narės yra parengusios vieną KPP, o kitos – keletą regioninių KPP. Visos KPP yra sudarytos remiantis keturiomis kryptimis ir joms skirtomis priemonėmis. Daugiau apie kryptis ir priemones galite pasiskaityti [šioje dalyje](#).

Kokią kiekvienai priemonei skiriamų lėšų sumą gali gauti paramos gavėjas, visais atvejais sprendžiama vadovaujantis tinkamumo kriterijais. Pavyzdžiui, ūkio vieta ir (arba) dydis, naudojama žemė ir t. t. Daugeliui priemonių nustatomi ir atrankos kriterijai. Tinkamumo ir atrankos kriterijų taikymas yra svarbus veiksnys, padedantis nukreipti EŽŪFKP lėšas, kad būtų įgyvendinti KPP tikslai. Daugeliu atvejų galimi paramos gavėjai teikia paramos paraiškas pagal vieną ar daugiau konkrečių priemonių. Jų paraiškos vertinamos, o atrinktiems paramos gavėjams EŽŪFKP parama skiriama laikantis susitarimo su atitinkama institucija sąlygų. Valstybėse narėse taikomi skirtingi paramos skyrimo mechanizmai, jie taip pat skiriasi priklausomai nuo priemonės.

EKPT analitiniame darbe pirmiausia siekiama padėti geriau suprasti, kaip įgyvendinamos KPP, kad būtų galima padaryti pažangą.

- Daugiau informacijos apie atskiras temas pateikiama [temų dalyje](#).
- Daugiau informacijos apie horizontaliuosius įgyvendinimo klausimus ir temas pateikiama dalyje „[Geresnis įgyvendinimas](#)“.

**Bendra stebėsenos ir vertinimo sistema (BSVS)** – tai bendra visų 2007–2013 m. programavimo laikotarpio kaimo plėtros priemonių stebėsenos ir vertinimo sistema. Naudojantis BSVS galima geriau įgyvendinti programas, užtikrinus jų atskaitomybę ir sudarius galimybę įvertinti, ar buvo pasiekti nustatyti tikslai. BSVS nustatyta keliuose Komisijos parengtuose ir su valstybėmis narėmis suderintuose dokumentuose. Daugiau informacijos apie BSVS galima rasti [čia](#).

Kiekvienoje valstybėje narėje vadovaujančioji institucija ir stebėsenos komitetas, naudodami finansinius, produkto ir rezultato rodiklius, stebi, kaip įgyvendinama kiekviena KPP. Kiekviena vadovaujančioji institucija iki birželio 30 d. nusiunčia Komisijai metinę programos įgyvendinimo pažangos ataskaitą. Metinėje pažangos ataskaitoje pateikiama:

- programos finansinių priemonių įgyvendinimo lentelė, kurioje prie kiekvienos priemonės nurodoma, kokia lėšų suma paramos gavėjams išmokėta per kalendorinius metus;
- stebėsenos lentelės, kuriose pateikiama kiekybinė informacija, gauta naudojant bendrus produkto ir rezultato rodiklius.

Komisija visus stebėsenos duomenis registruoja kaimo plėtros informacinėje sistemoje (KPIS). EKPT padeda tikrinti stebėsenos rodiklius ir rengia informacinius lapus, kuriuose pateikiamos programos įgyvendinimo kiekvienoje valstybėje narėje pažangos, taip pat kiekvienos KPP ir daugelio



atskirų priemonių įgyvendinimo trumpos pažangos apžvalgos. Daugiau informacijos apie KPP įgyvendinimo pažangą rasite [spustelėję čia](#).

Papildoma informacija:

- [Finansiniai ir fiziniai rodikliai 27 ES valstybėse narėse ir atskirose valstybėse narėse](#)
- [Produkto rodikliai pagal priemones 27 ES valstybėse narėse](#)

Daugiau informacijos apie KPP vertinimą ir apskritai BSVS pateikiama [Europos vertinimo tinklo](#) svetainėje.

## 1.2. Kaimo plėtros politika skaičiais

Atsižvelgdamos į 2007–2013 m. [ES strategines gaires](#) ir remdamosi savo poreikių analize, 27 valstybės narės parengė nacionalines kaimo plėtros strategijas. 2007–2013 m. nacionalinėse / regioninėse kaimo plėtros programose nustatyti nacionalinės strategijos tikslai, kurių siekiama įgyvendinant EŽŪFKP bendrai finansuojamas priemones.

Kiekvienos KPP vadovaujančioji institucija kartu su stebėsenos komitetu stebi programos įgyvendinimo pažangą ir laimėjimus, naudodami su atitinkama priemone susijusius finansinius, produkto ir rezultato rodiklius, kaip nustatyta [bendroje stebėsenos ir vertinimo sistemoje](#). Naudojant šiuos rodiklius vertinama, kaip sekasi siekti numatytų tikslų kiekvienos priemonės ir visos programos lygmenimis.

Kiekvienais metais EKPT rengė informacijos apie KPP įgyvendinimo ES lygmeniu pažangą santraukas, grindžiamas Komisijos teikiamais kaimo plėtros programų stebėsenos duomenimis. Šiose trumpose apžvalgose parodoma esama ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimo padėtis, pabrėžiama išteklių ir produktų sąsaja ir suinteresuotiems naudotojams pateikiama pagrįstų įžvalgų apie programas. Informacija pateikiama apie visas 27 ES valstybes nares ir jų 88 nacionalines ir regionines programas.

Taip pat galima parsisiųsti brošiūrą „Kaimo plėtros politika skaičiais“. [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) ]

Išsamesnę informaciją apie finansinius ir produkto rodiklius galite rasti tam tikslui skirtose [KPP stebėsenos rodiklių lentelėse](#).

### 1.2.1. Teminiai informaciniai lapai

Toliau nurodytuose informaciniuose lapuose aiškiai parodoma, kaip įgyvendinamos kaimo plėtros politikos priemonės – jos pateikiamos pagal temas, pabrėžiant politikos prioritetų, politikos įgyvendinimo priemonių ir jų realių produktų sąsają. Teminiuose informaciniuose lapuose trumpai paaiškinama politikos įgyvendinimo priemonių konceptuali sistema (ES lygmeniu nustatyti prioritetai ir konkretūs veiksmai pagal tuos prioritetus) ir aprašomos tų prioritetų įgyvendinimo priemonės. Juose taip pat nurodomi galimi naudos gavėjai, tikslinės grupės ir vietovės, pateikiama informacija apie visą skirtą biudžetą ir išlaidas 27 ES valstybėse narėse ir nurodomi gauti produktai. Juose taip pat pateikiami konkretūs priemonių pavyzdžiai, aprašant EKPT projektus, įtrauktus į KPP projektų [duomenų bazę](#).

- Teminis informacinis lapas Nr. 1 „Žinių perdavimo ir investicijų į žmogiškąjį kapitalą skatinimas“ [[PDF](#) [en](#)]
- Teminis informacinis lapas Nr. 2 „Investicijos į fizinį kapitalą ir modernizavimą“ [[PDF](#) [en](#)]

- Teminis informacinis lapas Nr. 3 „Žemės ūkio produktų, žymimų pripažintu kokybės ženklu, gamybos skatinimas“ [[PDF en](#)]
- Teminis informacinis lapas Nr. 4 „Parama naujų valstybių narių ūkiams siekiant juos įtraukti į rinką“ [[PDF en](#)]
- Teminis informacinis lapas Nr. 5 „ES gamtos išteklių ir ūkių kraštovaizdžio išsaugojimas“ [[PDF en](#)]
- Teminis informacinis lapas Nr. 6 „Parama miškininkystei“ [[PDF en](#)]
- Teminis informacinis lapas Nr. 7 „Kaimo ekonomikos įvairinimo skatinimas“ [[PDF en](#)]
- Teminis informacinis lapas Nr. 8 „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ [[PDF en](#)]

Išsamią informaciją apie duomenis, susijusius su finansiniais ir produkto rodikliais, galite rasti tam skirtose [KPP stebėsenos rodiklių lentelėse](#).

### 1.2.2. KPP informaciniai lapai

KPP įgyvendinimo pažangos informaciniuose lapuose pateikiama trumpa kiekvienos ES įgyvendinamos kaimo plėtros programos pažangos apžvalga suteikiant naujausią informaciją apie programų finansinių priemonių įgyvendinimą (iš viso viešųjų išlaidų), bendrą KPP įgyvendinimo pažangą, išreikštą produktais (informacijos apie svarbiausias priemones santrauka), ir palyginimą su 2007–2013 m. tikslais. Informacija pateikiama nacionaliniu ir regionų lygmenimis. Taip pat pateikiama informacijos apie 27 ES valstybes nares santrauka. Visus dokumentus galite rasti [čia](#).

### 1.2.3. Priemonių informaciniai lapai

Šioje dalyje pateikiama informacija apie KPP priemonių įgyvendinimo padėtį visose 27 ES valstybėse narėse. Informaciniuose lapuose pateikiama gautais fiziniiais produktais pagrįsta informacija apie pažangą priemonių lygmeniu (pateikiami naujausi duomenys) ir palyginimas su viso 2007–2013 m. programavimo laikotarpio tikslais:

Kryptis	Priemonė	Priemonių informaciniai lapai
<b>1 kryptis</b>	111. Profesinio mokymo ir informavimo veikla	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	112. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	113. Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	114. Naudojimas konsultavimo paslaugomis	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	115. Valdymo, pagalbos ir konsultavimo paslaugų sistemų kūrimas	Duomenų nėra
	121. Žemės ūkio valdų modernizavimas	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	122. Miškų ekonominės vertės didinimas	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	123. Žemės ūkio ir miškininkystės produktų vertės didinimas	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	124. Bendradarbiavimas plėtojant naujus produktus, procesus ir technologijas žemės ūkio ir maisto sektoriuje ir miškininkystės sektoriuje	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	125. Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra	[ <a href="#">PDF en</a> ]
	126. Žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas	Duomenų nėra
	131. ES teisės aktais nustatytų standartų laikymasis	Duomenų nėra

	132. Dalyvavimas maisto kokybės schemose	[PDF <a href="#">en</a> ]
	133. Informavimo ir skatinimo veikla	Duomenų nėra
	141. Pusiau natūrinis ūkininkavimas	Duomenų nėra
	142. Gamintojų grupės	Duomenų nėra
	143. Ūkių konsultavimo ir išplėtimo paslaugų teikimas	Duomenų nėra
	144. Įgyvendinant bendro rinkos organizavimo reformą restruktūrizuojamos valdos	Duomenų nėra
<b>2</b> <b>kryptis</b>	211. Išmokos dėl gamtinių kliūčių ūkininkams kalnuotose vietovėse	[PDF <a href="#">en</a> ]
	212. Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietas	[PDF <a href="#">en</a> ]
	213. „Natura 2000“ išmokos ir išmokos, susijusios su direktyva 2000/60/EB	[PDF <a href="#">en</a> ]
	214. Agrarinės aplinkosaugos išmokos	[PDF <a href="#">en</a> ]
	215. Gyvūnų gerovės išmokos	[PDF <a href="#">en</a> ]
	216. Negamybinės investicijos	[PDF <a href="#">en</a> ]
	221. Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku	[PDF <a href="#">en</a> ]
	222. Pirmas agrarinės miškininkystės sistemų sukūrimas žemės ūkio paskirties žemėje	Duomenų nėra
	223. Pirmas ne žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku	[PDF <a href="#">en</a> ]
	224. „Natura 2000“ išmokos	[PDF <a href="#">en</a> ]
	225. Miškų aplinkosaugos išmokos	[PDF <a href="#">en</a> ]
	226. Miškininkystės potencialo atkūrimas ir prevencinių priemonių įdiegimas	[PDF <a href="#">en</a> ]
	227. Negamybinės investicijos	[PDF <a href="#">en</a> ]
<b>3</b> <b>kryptis</b>	311. Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos	[PDF <a href="#">en</a> ]
	312. Parama verslo kūrimui ir plėtrai	[PDF <a href="#">en</a> ]
	313. Turizmo veiklos skatinimas	[PDF <a href="#">en</a> ]
	321. Pagrindinės paslaugos ekonomikai ir kaimo gyventojams	[PDF <a href="#">en</a> ]
	322. Kaimo atnaujinimas ir plėtra	[PDF <a href="#">en</a> ]
	323. Kaimo paveldo išsaugojimas ir puoselėjimas	[PDF <a href="#">en</a> ]
	331. Mokymas ir informavimas	Duomenų nėra
	341. Įgūdžių įgijimas ir pritaikymas siekiant parengti ir įgyvendinti vietos plėtros strategiją	Duomenų nėra
<b>4</b> <b>kryptis</b>	4 kryptis. Vietos veiklos grupių skaičius	[PDF <a href="#">en</a> ]
	4 kryptis. Projektų ir paramos gavėjų skaičius	[PDF <a href="#">en</a> ]
	421. Bendradarbiavimo projektų įgyvendinimas	[PDF <a href="#">en</a> ]
	431. Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti	[PDF <a href="#">en</a> ]

#### 1.2.4. KPP stebėsenos rodiklių lentelės

Kiekvienoje valstybėje narėje vadovaujančioji institucija ir stebėsenos komitetas, naudodami finansinius, produkto ir rezultato rodiklius, stebi, kaip įgyvendinama kiekviena kaimo plėtros programa (KPP). Kiekviena vadovaujančioji institucija iki birželio 30 d. nusiunčia Komisijai metinę programos įgyvendinimo praėjusiais kalendoriniais metais pažangos ataskaitą. Komisija visus stebėsenos duomenis registruoja kaimo plėtros informacinėje sistemoje (KPIS). EKPT padeda tikrinti stebėsenos rodiklius ir rengti informacinius lapus, kuriuose pateikiami duomenys apie tai, kaip KPP įgyvendinamos 27 ES valstybėse narėse. Diagramas galite pažiūrėti [internete](#).

Remiantis valdančiosios institucijos metinėje pažangos ataskaitoje pateiktais duomenimis, sudarytos suvestinės lentelės ir diagramos, iš kurių matyti ES kaimo plėtros programų (KPP) įgyvendinimo pažanga, įvertinta naudojant **finansinius ir fizinius rodiklius** (konkrečiai – produkto rodiklius). Galite parsisiųsti šias informacijos apie 27 ES valstybes nares santraukas: „KPP viešosios išlaidos“ [[PDF](#) [en](#)] ir „Produktai“ [[PDF](#) [en](#)].

Atskirų valstybių narių ir visų 27 ES valstybių narių finansiniai duomenys, įskaitant visas viešąsias išlaidas ir EŽŪFKP įnašą, surinkti siekiant parodyti viso laikotarpio KPP įgyvendinimo išlaidas pagal kryptį ir priemonę. Taip pat pateikiamas palyginimas su visam 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui skirtu biudžetu (visas biudžetas po BŽŪP patikrinimo). Finansinius duomenis tiesiogiai renka ir teikia Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas.

Taip pat surinkti atskirų valstybių narių ir Europos lygmens duomenys apie produkto rodiklius (pagal kryptis ir priemones). Palyginus duomenis su 2007–2013 m. produkto tikslais, matyti esama programų įgyvendinimo padėtis. Išsamesnę informaciją apie produkto rodiklius pagal priemones, įskaitant suskirstymą pagal valstybes nares, galite rasti tam skirtoje [svetainėje](#). Visų produkto rodiklių sąrašas ir susiję aprašai pateikiami [BSVS](#) 3 priedo H dalyje.

#### 1.3. Kaimo plėtros programų projektų duomenų bazė

Šioje [duomenų bazėje](#) pateikiami duomenys apie visos ES kaimo verslininkų panaudotas Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšas. Čia rasite išsamią informaciją apie kaimo plėtros projektus ir apie tai, kokio pobūdžio projektai finansuoti ir kaip paskirstytos lėšos. Duomenų bazėje yra kiekvienos ES valstybės narės ir kiekvienos KPP krypties projektų. Norėdami rasti informaciją apie jus dominantį projektą, tiesiog ieškokite jo duomenų bazės lentelėje. Šioje duomenų bazėje yra per 570 projektų. Jų paiešką galite atlikti pagal KPP priemonę, raktažodį, šalį ir KPP, tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir kitus kriterijus.

#### 1.4. Geresnis įgyvendinimas

Pagrindinė EKPT misija – užtikrinti geresnį ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimą. Vienas pagrindinių būdų tai pasiekti – atlikti analitinį darbą, kurio tikslas:

- didinti supratimą apie tai, kaip politika yra įgyvendinama realiame gyvenime;
- įvertinti, kas vyksta sklandžiai ir ką būtų galima patobulinti, ir
- pateikti įžvalgų, kuriomis būtų galima remtis priimant sprendimus valstybėse narėse ir Europos lygmeniu.

EKPT analitinį darbą atlieka naudodamasis įvairiais mechanizmais, t. y.:

- teminėmis darbo grupėmis;
- EKPT koordinavimo komiteto ir LEADER metodo pakomitečio tikslinėmis grupėmis;
- nacionalinių kaimo tinklų (NKT) jungtinėmis teminėmis iniciatyvomis;
- darbo dokumentais, parengtais specialiai EKPT teminiams renginiams;
- reguliariai vykdomu analitiniu darbu, susijusiu su KPP įgyvendinimu.

Analizuojamus klausimus galima suskirstyti į tris plačias grupes.

1. Horizontalieji klausimai, susiję su bendrais įgyvendinimo aspektais. Jie aptariami toliau.
  - [Kaimo tipologija ir jos kūrimo tikslas](#)
  - [Žemės ūkio ir platesnės kaimo ekonomikos sąsaja](#)
  - [Žemės ūkio viešosios gėrybės ir paslaugos](#)
  - [ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimo mechanizmai](#)
2. Teminiai klausimai. Daugiau informacijos pateikiama šioje [dalyje](#).
3. KPP ir jų priemonės. Informacija pateikiama [čia](#).

EKPT analitinio darbo išvados ir teminės veiklos rezultatai skelbiami specialiuose forumuose, naudojami EKPT leidiniuose ir kituose sklaidos mechanizmuose. Daugiau informacijos apie EKPT leidinius rasite spustelėję [čia](#).

#### 1.4.1. Tipologija ir jos kūrimo tikslai

Europos kaimo vietovės yra skirtingos atsižvelgiant į daugelį fizinių, socialinių ir ekonominių, su aplinka susijusių ir institucinių veiksnių. Ši įvairovė – vienas didžiausių Europos išteklių, tačiau dėl to daugeliui valstybių narių kyla sunkumų, susijusių su tikslia termino „kaimo vietovė“ apibrėžtimi. Ši apibrėžtis yra itin svarbi formuojant ES kaimo plėtros politiką ir siekiant užtikrinti jos papildomumą kitų ES fondų, kurių tikslas – plėtoti kaimo vietoves, ypač išskirtinių poreikių turinčias kaimo vietoves, atžvilgiu.

Teminė darbo grupė Nr. 1 įsteigta 2009 m. siekiant išspręsti šiuos klausimus ir jos konkretus tikslas – padidinti kaimo plėtros programų (KPP) veiksmingumą, daugiausia dėmesio skiriant kaimo vietovių teritorinėms ypatybėms ir poreikiams. Vadovaujama Komisijos (Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato), ši darbo grupė atliko išsamią 23 nacionalinių ir 12 regioninių 2007–2013 m. KPP analizę.

#### Išvados

EBPO pateikiama kaimo vietovių apibrėžtis\*\*, kurią Europos Komisija siūlo vartoti valstybėms narėms, pradėta taikyti tik mažumoje nacionalinių ir regioninių KPP, o darbo grupės išvadose teigiama, kad ši apibrėžtis gali būti netinkama daugelio valstybių narių poreikiams patenkinti. Valstybės narės arba regionai savo KPP vartoja įvairiausias teritorijų apibrėžtis, siekdamas pritaikyti savo KPP priemones. Atsižvelgiant į tikslinę grupę, šias apibrėžtis galima suskirstyti į dvi plačias grupes: sektorių (pvz., žemės ūkio ir miškininkystės) ir teritorijų (pvz., vietovių, kurios atitinka 3 krypties priemonių reikalavimus). Valstybės narės labai gerai supranta būtinybę aiškiai atskirti ES fondų lėšas ir tai, kad yra EŽŪFKP ir kitų fondų lėšų abipusio papildomumo potencialas, siekiant užtikrinti, kad būtų patenkinti su plėtra susiję ES kaimo vietovių poreikiai.

*(\*\*) Kaip teigia Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), dažniausiai kaimo vietovės yra apibūdinamos kaip vietovės, kuriose daugiau nei 50 proc. gyventojų gyvena kaimo*

komunose. Kaimo komunos – tai komunos, kuriose viename kvadratiname kilometre gyvena mažiau nei 150 gyventojų.

#### Dėmenys, į kuriuos turi būti atsižvelgta tikslinant kaimo vietovių tipologiją

Kadangi ES kaimo vietovės yra skirtingos, svarbu užtikrinti, kad kiekviena valstybė narė ir regionas ne tik vartotų tinkamą kaimo vietovių apibrėžtį, bet ir turėtų galimybę naudotis esamas aplinkybes atitinkančia kaimo vietovių tipologija. Atsižvelgiant į tai, pasiūlyta nustatant kaimo vietovių tipologiją įvertinti tris dėmenis:

- fizinių kliūčių dydį,
- aplinkos jautrumą ir
- nepalankią socialinę ir ekonominę padėtį.

Kuriant tipologiją galima atsižvelgti į kiekvieno dėmens svarbą valstybės narės arba regiono specifiškumo požiūriu. Kiekvieną dėmenį sudaro atskiri veiksniai (žr. lentelę), o kiekvienas veiksnys gali būti įvertintas naudojant konkrečius rodiklius.

DĖMENYS, Į KURIUOS TURI BŪTI ATSIŽVELGTA TIKSLINANT KAIMO VIETОВIŲ TIPOLOGIJĄ	
Dėmenys	Veiksniai
Kaimo vietovės apibrėžtis	1 Gyventojų tankumas
	2 Miesto teritorijos
	3 Žemės naudojimas
1 dėmuo. Fizinės kliūtys	4 Fizinės kliūtys
2 dėmuo. Aplinkos jautrumas	5 Aplinkos jautrumas
3 dėmuo. Nepalanki socialinė ir ekonominė padėtis	6 Demografija
	7 Socialinės ir ekonominės problemos
	8 Ekonominė struktūra
	9 Galimybė naudotis miesto paslaugomis / ūkiu

Taip galima sukurti konkrečią tipologiją, tinkamą naudoti įgyvendinant kaimo plėtros politiką. Galimybė spręsti kaimo plėtros politikos „naujuosius uždavinius“ taip pat yra svarbus aspektas, į kurį reikia atsižvelgti kuriant tipologiją. Tačiau su šiais klausimais susijusių veiksnių į bendras kategorijas suskirstyti neįmanoma.

#### Pagrindinės ataskaitos

- TDG1 1 etapo ataskaita [[PDF](#) [en](#)]
- TDG1 2 etapo ataskaita [[PDF](#) [en](#)]
- TDG1 galutinė ataskaita [[PDF](#) [en](#)], 1 priedas [[PDF](#) [en](#)], 2 priedas [[PDF](#) [en](#)], 3 priedas [[PDF](#) [en](#)], 4 priedas [[PDF](#) [en](#)]
- TDG1 brošiūra [[PDF](#) [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- Galutinės ataskaitos santrauka parengta tam, kad plačiau visuomenei būtų paprasčiau susipažinti su pagrindinėmis galutinės ataskaitos išvadomis. Jos atskirose dalyse aptariamos visos pagrindinės TDG1 darbo sritys (pvz., EBPO siūloma apibrėžtis, papildomumas ir atskyrimas, galimi dėmenys, į kuriuos turi būti atsižvelgta ateityje kuriant kaimo tipologiją): [[PDF](#) [de](#) [en](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]

Daugiau informacijos (straipsnių ir atvejų tyrimų) galite rasti šioje [svetainėje](#).

#### 1.4.2. Žemės ūkis ir kaimo ekonomika

Teminė darbo grupė Nr. 2 (TDG2) įsteigta 2009 m. kovo mėn. siekiant ištirti žemės ūkio ir platesnės kaimo ekonomikos sąsajas. Pagrindinis jos tikslas – nustatyti ir aprašyti galimas žemės ūkio ir kaimo ekonomikos sinergijas ir (arba) prieštaravimus skirtingose ES kaimo vietovėse. Vadovaujama Europos Komisijos (Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato), darbo grupė kartu su nacionaliniais ekspertais vykdė analitinį darbą – daugiausia dėmesio buvo skiriama šiems dalykams:

- sąnaudų ir produkcijos analizei 18-oje mažų regionų (NUTS 31), priskiriamų skirtingų tipų ES kaimo vietovėms;
- šešių 2007–2013 m. kaimo plėtros programų (KPP) ir kitų su atrinktais regionais susijusių programavimo dokumentų patikrinimui.

#### Išvados

18-os regionų sąnaudų ir produkcijos analizės rezultatai parodė, kad žemės ūkio ir kitokios vietos / regiono ekonomikos sąsajos dažniausiai yra stipresnės ir aiškesnės nei gali atrodyti iš statistinių duomenų, pagal kuriuos žemės ūkiui dažnai priskiriama maža bendrojo vidaus produkto (BVP) dalis ar mažesnis užimtumas.

14-oje ir 18-os tirtų regionų žemės ūkis apibūdinamas kaip „svarbiausias vietos ekonomikos veiksnys“, itin glaudžiai susijęs su maisto perdirbimo, viešbučių ir viešojo maitinimo, taip pat prekybos sektoriais.

Žemės ūkio ir kitų sektorių sąsajai daro įtaką šie svarbūs veiksniai:

- gamtos privalumai (žemės kokybė, klimatas, turistų traukos vietos);
- infrastruktūros buvimas;
- bendras nacionalinės ekonomikos stiprumas;
- vietos gyventojų švietimo, mokymo ir verslumo potencialo dydis;
- galimybės gauti finansinę paramą, ypač susijusios su paraiškų teikimo procedūrų sudėtingumu, finansavimo mastas ir sprendimų priėmimo tempas.

#### Poveikis politikai

Trečdalyje iš atrinktų 18 regionų atlikus KPP ir kitų programavimo dokumentų analizę, nustatyta, kad politikai daromas svarbus poveikis.

- Kai kuriuose kaimo plėtros programavimo dokumentuose nurodoma, kad labai svarbu stiprinti žemės ūkio ir kaimo ekonomikos sąsają, tačiau juose taikomas metodas nėra nuoseklus. Be to, juose dažnai trūksta aiškumo, kaip nurodyta pagalba yra susijusi su prioritetais / tikslais ir priemonėmis.
- Nustatyta, kad KPP ir kitos finansuojamos programos mažai papildoma viena kitą (ES, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis), todėl kaimo vietovėse sunku pasiekti, kad būtų naudojamos visais galimais finansiniais ištekliais. Pagrindinis dėmesys vykdant kaimo plėtros politiką turėtų būti skiriamas tam, kad būtų sukurta daugiau integruotų priemonių ir sudarytos galimybės lengviau jomis naudotis sprendžiant sudėtingus uždavinius, su kuriais susiduriama daugumoje vietovių, visų pirma siekiant geriau pasinaudoti gamintojų ir vartotojų sektorių sąsaja.

- Siekiant geriau įgyvendinti KPP, būtų galima pakeisti priemonių atrankos kriterijus, kad būtų aiškiau matoma žemės ūkio ir kitų sektorių sąsaja. Pavyzdžiui, šiuo atžvilgiu galimi du būdai: nustatyti aukštų balų reikalavimą ekonomikos įvairinimo projektuose, kuriais įsipareigojama sukurti sąsają su vietos žemės ūkio veikla, jei dauginamasis poveikis (pvz., naujos darbo vietos, didesnės pajamos ir t. t.) yra įmanomas, arba nustatyti įpareigojimą geriau įgyvendinti su aplinka susijusius tikslus. Projektų kokybę būtų galima pagerinti veiksmingiau skiriant techninę paramą galimiems investuotojams, siekiant padidinti projekto gyvybingumą ir sustiprinti jo sąsają su vietos žemės ūkiu, taip pat, jei įmanoma, nustatant įpareigojimą pateikti rinkodaros planą.

#### Pagrindinės ataskaitos

- TDG2. „Regionų atranka ir pirminiai sąnaudų ir produkcijos analizės rezultatai“ [PDF [en](#)]
- TDG2. „Sąnaudų ir produkcijos ir regionų pirminės analizės išvadų santrauka“ [PDF [en](#)]
- TDG2. „Galutinės sąnaudų ir produkcijos analizės rezultatai ir papildomas kokybinis tyrimas atrinktuose regionuose“ [PDF [en](#)]
- TDG2. „Programos valdymo sistemos ir atrinktų regionų projektų analizė“ [PDF [en](#)]
  - 1 priedas. „Apklausa pagal klausimynus 6 regionuose“ [PDF [en](#)]
  - 2 priedas. „Projektų pavyzdžiai“ [PDF [en](#)]
- TDG2. „Galutinė ataskaita“ [PDF [en](#)]
- TDG2. Brošiūra [PDF [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- Dokumente „Politikos įžvalgos atlikus naujausius tyrimus“ pateikiama pagrindinių galutinės ataskaitos išvadų apžvalga, taip pat pagrįsta jau paskelbtų su šia tema susijusių naujausių tyrimų ataskaitų apžvalga [PDF [en](#)].

Daugiau informacijos (straipsnių ir atvejų tyrimų) galite rasti šioje [svetainėje](#).

#### 1.4.3. Viešųjų gėrybių teikimas

Viešosios gėrybės ir paslaugos yra prieinamos visiems ir visi bendrai gali jomis naudotis. Paprastai šios gėrybės ir paslaugos atsiranda ne naudojantis rinkos mechanizmais. Pavyzdžiui, žemės ūkyje sukuriama šios gėrybės: ūkio žemės biologinė įvairovė, kraštovaizdžiai ir gamtos ištekliai, tokie kaip vanduo ir dirva. Be to, žemės ūkis daro poveikį ekonominėms arba socialinėms viešosioms gėrybėms, tokioms kaip gyvybingų ir klestinčių kaimo bendruomenių kūrimas.

Šiais laikais, žemės ūkyje įvykus dideliems technologiniams ir techniniams pokyčiams (įskaitant intensyvesnę žemės naudojimą ir nedidelių žemės ūkio paskirties žemės plotų atsisakymą), viešųjų gėrybių teikimo nebegalime laikyti savaimė suprantamu dalyku. Reikalingi politikos veiksmai, kad būtų neutralizuotas šių pokyčių poveikis ir būtų išvengta, pavyzdžiui, nuolatinio daugelio rūšių ir buveinių mažėjimo, vandens trūkumo, miškų gaisrų, dirvos erozijos, taip pat žmonių išvykimo iš kaimų į miestus.

Šiuo atžvilgiu žemės ūkio ir kaimo plėtros politika turi labai svarbų potencialą padėti teikti viešąsias gėrybes – plačioji visuomenė vis dažniau tai pripažįsta.

Teminė darbo grupė Nr. 3 (TDG3) „Viešosios gėrybės ir viešoji intervencija“ įsteigta 2009 m. pradžioje siekiant spręsti su viešosiomis gėrybėmis susijusius klausimus ir nagrinėti, kaip prie jų sprendimo prisideda ES kaimo plėtros politika. TDG3, susidedančiai iš nacionalinių ekspertų ir NVO atstovų ir vadovaujama Komisijos (Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato), padėjo mokslo srities specialistai, atlikę analitinį darbą.



Baigiamasis [seminaras](#) įvyko 2010 m. gruodžio mėn. Jo tikslas buvo pateikti atlikto darbo išvadas didesnei suinteresuotųjų subjektų grupei ir paaiškinti viešųjų gėrybių sąvoką platesnei auditorijai. Seminare taip pat įrodyta, kad viešųjų gėrybių konceptuali sistema – tai bendras diskusijų apie BŽŪP ir kaimo plėtrą pagrindas.

#### Išvados

- Kaimo plėtra, kaip bendros žemės ūkio politikos dalis, suteikia įvairių veiksmingų priemonių, kuriomis būtų galima skatinti taikyti ekologiškas ūkininkavimo sistemas ir valdymo modelius, taip pat skatinti viešųjų gėrybių teikimui palankias investicijas.
- Kai kurios iš šių priemonių, ypač agrarinės aplinkosaugos priemonės, sukuria teigiamą šalutinį poveikį žemės ūkio veiklai skatinant užimtumą, turizmą ir pridėtinę vertę turinčių produktų gamybą.
- Įrodyta, kad žemės valdytojų įgūdžių ugdymas ir žinių gilinimas, pavyzdžiui, mokymas apie aplinkos valdymo technologijas arba konsultavimas tvaraus išteklių naudojimo klausimais, daro itin veiksmingą poveikį elgsenos pokyčiams.
- Reikėtų atidžiau kurti priemones, kurios turi būti atrenkamos ir įgyvendinamos atsižvelgiant į vietos poreikius. Siekiant užtikrinti veiksmingą, efektyvų ir skaidrų tų priemonių įgyvendinimą, būtina įdiegti stebėsenos ir vertinimo sistemą.
- Pati populiariausia politikos priemonė, kuria prisidedama prie su aplinkosauga susijusių žemės ūkio srities viešųjų gėrybių teikimo, yra agrarinės aplinkosaugos priemonė – ja skatinama teikti aplinkos apsaugos paslaugas ir naudoti ekologiškus ūkininkavimo metodus. Šios priemonės įgyvendinimo sėkmę lemia jos lankstumas ir galimybė ją pritaikyti vietos poreikiams.

#### Pagrindinės ataskaitos

- TDG3. „Esamos padėties ataskaita“ (2010 m. lapkričio mėn.) [[PDF](#) [PDF](#) [en](#)]
- TDG3. „Konceptuali sistema“ [[PDF](#) [en](#)]
- TDG3. „Galutinė ataskaita“ [[PDF](#) [en](#)]
- TDG3. Brošiūra [[PDF](#) [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- „Apibendrinamoji ataskaita“. Nors jos turinys vis dar yra „techninis“, ja siekiama glaustai ir paprastai pateikti tikslinei visuomenės grupei TDG3 išvadas [[PDF](#) [en](#)]

Daugiau informacijos (straipsnių ir atvejų tyrimų) galite rasti šioje [svetainėje](#).

#### *1.4.4. Įgyvendinimo mechanizmai*

Europos Sąjungos kaimo plėtros politiką kartu įgyvendina Komisija ir valstybės narės. Komisija yra atsakinga už kaimo plėtros programų (KPP) tvirtinimą ir patikimo Bendrijos finansų valdymo užtikrinimą. Valstybės narės nustato nacionalines teises ir administracines procedūras, kad užtikrintų tinkamą joms skirto ES biudžeto naudojimą.

Už kasdienį politikos įgyvendinimą yra atsakingos nacionalinės institucijos. Tačiau jos gali pavesti KPP įgyvendinti regioninio arba vietos lygmens institucijoms. Todėl kaimo plėtros politika yra valdoma ir įgyvendinama įvairiais lygmenimis ir kiekvienoje šalyje gana skirtingai. Įgyvendinimo mechanizmai gali būti vertinami kaip procesų ir procedūrų, užtikrinančių, kad politikos tikslų būtų siekiama konkrečiais veiksmais, rinkinys.

Teminė darbo grupė Nr. 4 įsteigta siekiant padėti užtikrinti, kad ES kaimo plėtros politika turėtų pačią veiksmingiausią ir efektyviausią įgyvendinimo sistemą. Šiai grupei pavesta peržvelgti programų įgyvendinimo ES patirtį ir nustatyti, kurie dalykai vyksta gerai, kuriuos gali prireikti patobulinti ir ką konkrečiai būtų galima patobulinti.

Ši grupė išnagrinėjo įvairius įgyvendinimo mechanizmus, sukurtus skirtingiems programavimo ciklo etapams visoje įgyvendinimo grandinėje (ES, nacionaliniu, regioniniu, vietos ir paramos gavėjo lygmenimis):

- strateginį požiūrį ir tikslų nustatymą;
- programavimo procesą ir finansinius aspektus;
- įgyvendinimo procedūras ir organizacinę struktūrą (įskaitant konkrečius aspektus: LEADER, stebėseną ir vertinimą, kontrolę);
- partnerystės principo veikimą;
- papildomumą ir derinimą su kitų sričių ES politika.

### Išvados

Darbo grupės išvados apibendrintos galutinėje ataskaitoje – joje pateikiama atvejų tyrimų santrauka pagal temas, aprašoma keletas sėkmingo politikos įgyvendinimo ES pavyzdžių ir pateikiamos išvados, kuriose nurodomi galimi šeši ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimo tobulinimo būdai, būtent:

- sutelkti dėmesį į politikos tikslus ir geriau suderinti veiksmus visoje politikos įgyvendinimo grandinėje;
- sukurti mažiau ir paprastesnių priemonių ir suteikti daugiau lankstumo joms įgyvendinti;
- sukurti specialias sąlygas LEADER metodui ir jas įgyvendinti;
- patobulinti įgyvendinimo taisykles (įskaitant paraiškų teikimą ir kontrolę);
- toliau skatinti vykdyti stebėseną ir vertinimą kaip pagalbinę politikos formavimo ir įgyvendinimo priemonę;
- geriau koordinuoti veiksmus ir keistis informacija.

TDG darbo rezultatai ir išvados aptartos EKPT seminare „[Geresnis ES kaimo plėtros programų įgyvendinimas](#)“, vykusiame 2011 m. gruodžio 9 d. Briuselyje.

### Pagrindinės ataskaitos

- Galutinė ataskaita [[PDF](#) [en](#)]
- Galutinė ataskaita. Santrauka ir išvados [[PDF](#) [en](#)]
- TDG4. Brošiūra [[PDF](#) [de](#) [en](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]

Daugiau informacijos (straipsnių ir atvejų tyrimų) galite rasti šioje [svetainėje](#).

#### 1.4.5. LEADER metodas

LEADER metodas (pranc. *Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*, t. y. veiksmų, skatinančių kaimo ekonomikos plėtrą, tarpusavio ryšys) – tai plėtros vietos lygmeniu metodas, leidžiantis vietos subjektams plėtoti vietovę išnaudojant jos turimą plėtros potencialą. LEADER metodas buvo viena iš keturių 2007–2013 m. kaimo plėtros politikos kryptių. Tai EKPT analitinio darbo kertinis akmuo. Apie LEADER metodą galite pasiskaityti [čia](#).

## 1.5. BŽŪP artėjant 2020 m.

ES kaimo plėtros politika nuolat kinta, kad būtų galima spręsti vis naujus kaimo vietovėse kylančius uždavinius. Naujausias reformos procesas, pradėtas po dar išsamesnio ES bendros žemės ūkio politikos reformos proceso, buvo baigtas iki 2013 m., patvirtinus [pagrindinius teisėkūros procedūra priimtus 2014–2020 m. aktus](#). Šioje dalyje aptariamos pateiktos pastabos ir pasiūlymai viešioms debatams apie ES bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) formavimą po 2013 m., kuriuos pradėti paragino Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas. Čia taip pat pateikiama su [2014–2020 m. kaimo plėtros programomis](#) susijusi informacija.

2010 m. balandžio 12 d. buvo nustatytos naujosios BŽŪP pirmosios gairės, o prieš tai už žemės ūkį ir kaimo plėtrą atsakingas Europos Komisijos narys Dacian Cioloș surengė viešus debatus apie BŽŪP ateitį, paraginęs dalyvauti visus suinteresuotus ES piliečius ir organizacijas. Debatams Europos Komisija pateikė šiuos klausimus:

1. Kokie turėtų būti būsimos kaimo plėtros politikos tikslai?
2. Kaip padidinti politikos priemonių veiksmingumą?
3. Kaip pagerinti politikos valdymą?

2010 m. balandžio 14 d. įvyko neeilinis EKPT koordinavimo komiteto posėdis – komiteto nariai buvo raginami savo atitinkamose šalyse ir organizacijose pradėti viešus debatus apie BŽŪP. Narių prašyta savo pastabas ir pasiūlymus atsiųsti iki 2010 m. birželio 3 d. Kiekvienos šalies pastabas ir pasiūlymus, taip pat jų apibendrinimą galite perskaityti spustelėję [čia](#).

Remdamasi šiais debatais, Europos Komisija 2010 m. lapkričio 18 d. pateikė komunikatą „[BŽŪP artėjant 2020 m.](#)“, kuriame pateikta variantų, kokia gali būti būsima BŽŪP.

2011 m. spalio 12 d. Komisija pateikė keletą 2014–2020 m. [teisės aktų pasiūlymų](#).

Vienas iš pasiūlymų – reglamento dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai projektas. Šis naujas su EŽŪFKP susijęs pasiūlymas yra paremtas kaimo plėtros politikos BŽŪP pagrindais ir nuosekliai suderintas su strategija „Europa 2020“.

Po Europos Komisijos, valstybių narių ir Europos Parlamento konsultacijų ir politinių susitarimų (Taryboje) 2013 m. gruodžio mėn. patvirtinti ir paskelbti keturi [pagrindiniai reglamentai](#), susiję su pertvarkyta BŽŪP.

Daugiau bendros informacijos apie viešus debatus rasite pasinaudoję šiomis nuorodomis:

- Komisijos nario Dacian Cioloș 2010 m. balandžio mėn. kalba „Europos žemės ūkio politikos ateitis. Raginimas surengti viešus debatus“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) ]
- Klausimai, susiję su kaimo plėtros aspektais [[PDF](#) [en](#) ]
- EKPT koordinavimo komiteto 2010 m. balandžio mėn. dokumentas apie viešus debatus dėl BŽŪP po 2013 m. [[PDF](#) [en](#) ]
- Per EKPT gautų pastabų ir pasiūlymų apibendrinimas (2010 m. liepos 13 d.) [[PDF](#) [en](#) ]

Daugiau informacijos apie 2014–2020 m. bendros žemės ūkio politikos reformos procesą, įskaitant platesnius debatus apie BŽŪP, rasite oficialiame [Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato](#) tinklalapyje.

### 1.5.1. Kaimo plėtra 2014–2020 m.

[EKPT kaimo plėtros portalas](#) – tai tiltas, sujungiantis 2007–2013 ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpius. Šios priemonės pagrindas – anksčiau įgyta patirtis ir žinios, ir ja siekiama suteikti informacijos apie tai, kaip kurti ir įgyvendinti būsimas kaimo plėtros programas. Čia rasite visą šio informacijos išteklių turinį (išskyrus naujienas ir naujausius įvykius); jei pageidaujate naudotis portalu anglų kalba, šis vadovas padės jums naršyti sąsają [[PDF](#) <sup>[en]</sup>].

- [2014–2020 m. politikos apžvalga](#)
  - [Kaimo plėtros prioritetai](#)
    - [Žinių perdavimas](#)
    - [Konkurencingumas](#)
    - [Maisto tiekimo grandinė](#)
    - [Ekosistemos](#)
    - [Efektyvus išteklių naudojimas](#)
    - [Socialinė įtrauktis](#)
- [Teisės aktai ir gairės](#)
- [KPP planavimas](#)
- [KPP įgyvendinimas](#)
- [2007–2013 m. įžvalgos](#)
  - [Programų kūrimas ir įgyvendinimas](#)
  - [Žinių perdavimas ir inovacijos](#)
  - [Verslumas kaime](#)
  - [Finansinės priemonės](#)
  - [Maisto tiekimo grandinė](#)
  - [Aplinka ir klimato kaita](#)
  - [Socialinė įtrauktis](#)
  - [BIVP, LEADER metodas ir TB](#)
  - [Kaimo plėtros tinklai](#)
  - [Stebėseną ir vertinimas](#)
- [Stebėseną ir vertinimas](#)
- [Kaimo plėtros tinklai](#)
- [Bendruomenės inicijuota vietos plėtra \(BIVP\)](#)
- [Šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės](#)

### **2014–2020 m. politikos apžvalga**

[Strategijoje „Europa 2020“](#) nurodyta, kad ateityje ES ekonomikos augimas turėtų būti pažangus, tvarus ir integracinis. Daugiausia dėmesio joje skirta penkiems plataus užmojo uždaviniams užimtumo, inovacijų, švietimo, skurdo mažinimo ir klimato / energetikos srityse, taip pat joje nustatyti konkretūs tų uždavinių [pagrindiniai tikslai](#).

Vadovaujantis strategija „Europa 2020“ ir bendrais BŽŪP tikslais (Europos Komisijos komunikatas „BŽŪP artėjant 2020 m.“ [[PDF](#) <sup>[en]</sup>]), galima nustatyti tris ilgalaikius strateginius 2014–2020 m. ES kaimo plėtros politikos tikslus:

- padidinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą,
- užtikrinti tvarų gamtos išteklių valdymą ir klimato politikos įgyvendinimą ir
- užtikrinti subalansuotą kaimo vietovių teritorinę plėtrą.

Kad kaimo plėtros politiką būtų galima valdyti įgyvendinant kaimo plėtros programas (KPP), šie platus tikslai yra išreikšti smulkiau **6 prioritetais** – [jie išsamiau paaiškinti toliau](#):

1. [Skatinti žinių perdavimą žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse](#)
2. [Didinti visų tipų ūkininkavimo veiklos konkurencingumą ir ūkių gyvybingumą](#)
3. [Skatinti organizavimą ir rizikos valdymą žemės ūkio sektoriaus maisto tiekimo grandinėje](#)
4. [Atkurti, išsaugoti ir stiprinti nuo žemės ūkio ir miškininkystės sektorių priklausomas ekosistemas](#)
5. [Skatinti efektyviai naudoti išteklius ir remti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos žemės ūkio, maisto produktų ir miškininkystės sektoriuose](#)
6. [Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonomikos plėtrą kaimo vietovėse](#)

Pagal kiekvieną KPP prioritetą atitinkamai nustatytos konkrečios intervencijos sritys (tikslinės sritys). KPP prioritetai ir tikslinės sritys sudaro programų kūrimo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos skyrimo ES kaimo vietovėms pagrindą. Keletas ES fondų teikia kaimo vietovėms papildomą paramą, be EŽŪFKP paramos, būtent: Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos socialinis fondas (ESF), Sanglaudos fondas (SF) ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF). Siekiant Europoje sukurti didesnę pridėtinę vertę ir padidinti sinergiją, 2014–2020 m. visi **Europos struktūriniai ir investiciniai fondai** (ESI fondai) sutelks savo paramą pagrindiniams strategijos „Europa 2020“ tikslams įgyvendinti, o jų veikla bus koordinuojama pagal **Bendrą strateginę programą** (BSP).

Bendrose nuostatose dėl struktūrinių fondų ([žr.](#) pagrindinius su [Europos struktūriniais ir investiciniais fondais](#) (ESI fondais) susijusius teisės aktus 2014–2020 m. laikotarpiui) visiems ESI fondams nustatoma bendra teisės akto, pagal kuriuos esant galimybei ir prireikus derinamos ir supaprastinamos taisyklės, sistema. Nuostatose nustatyta 11 teminių tikslų [[PDF](#) [en](#)], atitinkančių strategijos „Europa 2020“ prioritetus. Su kiekviena valstybe nare pasirašytoje **partnerystės sutartyje** bus išdėstytas ES bendras strateginis požiūris ir nurodyta, kaip jos koordinuos įvairių sričių politiką ir atitinkamai naudos ESI fondų lėšas (daugiau apie partnerystės sutartis arba partnerystės susitarimus skaitykite [čia](#)).

Strategija „Europa 2020“	
<b>Bendra strateginė programa (BSP)</b> Taikoma EŽŪFKP, ERPF, ESF, Sanglaudos fondai ir EJRŽF; ja įgyvendinama strategija „Europa 2020“ pasitelkus bendrus teminius tikslus, kurie kiekvieno fondo atžvilgiu turi būti įgyvendinami vykdant pagrindinius veiksmus	
<b>Partnerystės sutartis</b> Nacionalinis dokumentas, kuriame nurodoma, kaip ketinama naudoti fondų lėšas siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų	
<b>Kaimo plėtros politika. EŽŪFKP</b>	<b>Kiti ESI fondai (ERPF, ESF, SF, EJRŽF)</b> Svarbiausi tikslai – su inovacijomis, aplinka ir klimato kaita susiję tikslai
6 prioritetai	
<b>1. Skatinti žinių perdavimą ir inovacijas</b> žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse.	<b>4. Atkurti, išsaugoti ir stiprinti</b> nuo žemės ūkio ir miškininkystės sektorių priklausomas <b>ekosistemas</b> .
<b>2. Didinti</b> visų tipų ūkininkavimo veiklos <b>konkurencingumą</b> ir ūkių gyvybingumą.	<b>5. Skatinti efektyviai naudoti išteklius</b> ir remti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos žemės ūkio, maisto produktų ir miškininkystės sektoriuose.
<b>3. Skatinti organizavimą</b> ir rizikos valdymą žemės ūkio sektoriaus <b>maisto tiekimo grandinėje</b> .	<b>6. Skatinti socialinę įtrauktį</b> , skurdo mažinimą ir ekonomikos plėtrą kaimo vietovėse.
<b>Kaimo plėtros programa (-os)</b>	

Pagal šią programą bus išsaugotas kaimo plėtros politikos tapatumas ir ji bus įgyvendinama pagal specialų reglamentą (ES reglamentas Nr.°1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai [[PDF<sup>en</sup>](#)]) ir visai BŽŪP taikomas bendras finansines ir valdymo nuostatas (ES reglamentas Nr.°1306/2013 dėl BŽŪP horizontaliųjų klausimų, tokių kaip finansavimas ir kontrolė [[PDF<sup>en</sup>](#)]).

(Daugiau informacijos apie 2014–2020 m. BŽŪP reformos procesą galite rasti dalyje „[BŽŪP artėjant 2020 m.](#)“.)

### Kaimo plėtros prioritetai

#### **1. Žinių perdavimas. Skatinti žinių perdavimą ir inovacijas žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse**

##### *Trumpai apie prioritetą*

Žinios, įgūdžiai ir inovacijos yra būtinas tvarios plėtros pagrindas. Jau seniai nustatyta, kad kaimo plėtra skatina inovacijas.

Žinių perdavimo ir inovacijų skatinimas – tai vienas **svarbiausių** 2014–2020 m. programavimo laikotarpio **prioritetų**. Valstybės narės savo programose numatė su žinių perdavimu arba investicijomis susijusias priemones, siekdamos skatinti inovacijas, ir tas priemones bus galima taikyti 2014–2020 m. [Europos inovacijų partnerystė \(EIP\)](#), „[Žemės ūkio našumas ir tvarumas](#)“ – tai pagrindinis naujas elementas, sukurtas siekiant tarpusavyje susieti įvairių sričių politiką, paskatinti partnerius bendradarbiauti ir užmegzti tyrėjų ir kaimo verslo įmonių ryšius.

Daugiau informacijos apie šį prioritetą rasite spustelėję čia [[PDF<sup>en</sup>](#)]

##### *Intervencijos sritys*

1. Inovacijų diegimo ir žinių bazės kūrimo kaimo vietovėse skatinimas.
2. Mokslinių tyrimų ir inovacijų sąsajų stiprinimas žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.
3. Mokymosi visą gyvenimą ir profesinio mokymo skatinimas žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.

##### *2007–2013 m. įgyta patirtis*

Nuorodos į susijusį EKPT darbą, kurios padės geriau suprasti, kaip kuriant veiksmingas KPP programas ir jas įgyvendinant galima remti žinių perdavimą ir inovacijas.

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 16 „Žinių perdavimas ir inovacijos įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m gegužės mėn.) [[PDF<sup>en</sup>](#)]. Šiame ES kaimo plėtros apžvalgos numeryje trumpai apžvelgiama, kaip šiuo metu suprantamas inovacijų diegimas vykdant kaimo plėtrą, ir trumpai aptariami būsimi uždaviniai ir galimybės. Jos tikslas – pasidalyti įžvalgomis ir padėti pasiekti pažangą integruojant keitimąsi žiniomis ir inovacijų diegimą į būsimą kaimo plėtros politiką.
- [Žinių perdavimo ir inovacijų portalas](#) – tai išteklius, kuriame pateikiama įvairios informacijos apie institucijas, projektų pavyzdžių ir iniciatyvų, kuriomis skatinama perduoti žinias ir diegti inovacijas kaimo vietovėse.

- EKPT tikslinės grupės, tyrusios, kaip būtų galima 2014–2020 m. kaimo plėtros programomis skatinti įgyvendinti žinių perdavimo ir inovacijų prioritetą, tyrimo rezultatai pristatomi šiuose dokumentuose:
  - 1 etapo ataskaitoje [[PDF en](#)] ir santraukoje [[PDF en](#)] pateikiami pirmojo darbo etapo (2012 m. liepos–gruodžio mėn.) rezultatai. Be to, yra du atskiri priedai:
    - 1 priedas. „Žinių perdavimo ir inovacijų diegimo rėmimo pavyzdžiai“ [[PDF en](#)];
    - 2 priedas. „Informacinis dokumentas“ [[PDF en](#)].
  - 2 etapo ataskaitose pateikiamos antrojo darbo etapo (2013 m. vasario–birželio mėn.) rezultatų santraukos:
    - tarpininkavimo diegiant inovacijas ataskaita [[PDF en](#)] ir 2 priedas „Tiriamoji medžiaga ir informacija apie inovacijų rėmimo subjektus“ [[PDF en](#)];
    - ataskaita apie EIP veiklos grupes [[PDF en](#)].
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 2 „Kūrybiškumas ir inovacijos vykdant ES kaimo plėtrą“ (2009 m. gruodžio mėn.) [[PDF en](#)] [[fr](#)] [[es](#)] [[de](#)] [[it](#)] [[pl](#)] [[hr](#)]. Šiame ES kaimo plėtros apžvalgos numeryje aprašomi ES kaimo vietovių įvairaus pobūdžio inovacijų diegimo ir kūrybiškumo pavyzdžiai.

#### *Pasirengimas 2014–2020 m.*

Nuorodos į ES ir valstybių narių išteklius, skirtus 2014–2020 m. kaimo plėtros prioritetams įtraukti į programas ir įgyvendinimui remti.

- [EIP įgyvendinimo kaimo plėtros programose gairės \(2013 liepos mėn. projektas\)](#), Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas
- [Europos inovacijų partnerystė „Žemės ūkio našumas ir tvarumas“](#)
- [Seminaras „Inovacijos kuriant programas. Kaip veiksmingiausiai išnaudoti kaimo plėtros priemonių rinkinį EIP įgyvendinti“](#), 2013 m. birželio 26–27 d., Madridas
- [2013 m. „Teagasc“ žinių perdavimo konferencijos procedūros ir pranešimai](#), 2013 m. birželio 12–14 d., Dublinas
- [Konferencija „Žemės ūkio našumo ir tvarumo srities EIP. Prioritetai ir įgyvendinimo mechanizmai“](#), 2012 m. lapkričio 19 d., Briuselis
- [Konferencija „Inovacijų stiprinimas ir mokslinių tyrimų pritaikymas žemės ūkio sektoriuje“](#), 2012 m. kovo 7 d., Briuselis

#### *KPP įgyvendinimo pavyzdžiai*

Atitinkamų EŽŪFKP projektų (pvz., susijusių su konsultavimo paslaugomis, žinių perdavimu ar inovacijomis) pavyzdžių, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo aprašymų ieškokite šioje parsisiunčiamoje [Excel](#) rinkmenoje.

## **2. Konkurencingumas. Didinti visų tipų ūkininkavimo veiklos konkurencingumą ir ūkių gyvybingumą**

### *Trumpai apie prioritetą*

Įvairios jėgos kelia grėsmę ūkių pajamoms, todėl visi ūkininkai turėtų toliau siekti būti konkurencingesni. Kai kuriais atvejais būtina ūkius restruktūrizuoti. Kadangi tik šeši procentai ūkių

valdytojų yra jaunesni nei 35 metų, reikėtų raginti daugiau jaunimo savo energiją ir idėjas skirti ūkio sektoriui.

#### Intervencijos sritys

1. Su dideliais struktūriniais sunkumais susiduriančių ūkių (būtent ūkių, kurie mažai dalyvauja rinkoje, arba tam tikrų sektorių į rinką orientuotų ūkių, arba ūkių, kuriems būtinas žemės ūkio veiklos įvairinimas) restruktūrizavimo sąlygų gerinimas.
2. Proporcingumo ūkių valdytojų amžiaus atžvilgiu užtikrinimo žemės ūkio sektoriuje sąlygų gerinimas.

#### 2007–2013 m. įgyta patirtis

Nuorodos į susijusį EKPT darbą, kurios padės geriau suprasti, kaip kuriant veiksmingas KPP programas ir jas įgyvendinant galima remti konkurencingumą.

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 5 „ES žemės ūkio, žemės ūkio maisto produktų ir miškininkystės sektorių konkurencingumo didinimas“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]. Šioje apžvalgoje daugiausia dėmesio skiriama ES žemės ūkio, miškininkystės ir žemės ūkio maisto produktų sektorių rėmimui, susiejant konkurencingumą su daugiavertumu.
- [Vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės](#). Tai yra šiai temai skirtas įvadinis lapas, kuriame pateikiamos susijusios nuorodos į ES žemės ūkio produktų propagavimo veiksmus, tyrimų ir projektų pavyzdžius.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 12 „Vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Šioje apžvalgoje parodoma, kaip įgyvendinant KPP prisidedama prie skatinimo kurti vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandines ir trumpąsias tiekimo grandines.
- Su verslumu kaime susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [trumpąsias tiekimo grandines](#) ir su jomis susijusių projektų pavyzdžių.
- Brošiūroje apie maisto srities EŽŪFKP projektus [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] pateikiama pavyzdžių, kurie parodo pagal BŽŪP vykdomas su maistu susijusias kaimo plėtros veiklos galimą naudą valstybėms narėms.
- [Jaunimo ir jaunųjų ūkininkų portalas](#). Šiame portale pateikiama svarbi informacija ir informacijos išteklių, susiję su ES kaimo vietovių jauniesiems ūkininkams ir jaunimui skiriama parama. Visų pirma įgyvendinant EKPT „[Jaunimo teminę iniciatyvą](#)“ ieškoma būdų padidinti paramą su jaunimu susijusiems projektams.
- Brošiūroje apie EŽŪFKP projektus, susijusius su Europos kaimo vietovių jaunaisiais ūkininkais ir jaunimu [[PDF](#) [en](#)], pateikiami atrinkti projektų pavyzdžiai, kurie parodo, kaip EŽŪFKP gali padėti Europos kaimo vietovių jauniesiems ūkininkams ir jaunimui sukurti plėtros galimybių.

#### KPP įgyvendinimo pavyzdžiai

Atitinkamų EŽŪFKP projektų (pvz., susijusių su konkurencingumu, jaunaisiais ūkininkais ar žemės ūkio produktų kokybe) pavyzdžių, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo aprašymų ieškokite šioje parsisiunčiameje [Excel](#) rinkmenoje.

### 3. Maisto tiekimo grandinė. Skatinti organizavimą ir rizikos valdymą žemės ūkio sektoriaus maisto tiekimo grandinėje



### Trumpai apie prioritetą

Esant palyginti silpnai ūkininkų pozicijai maisto tiekimo grandinėje, jiems gali būti naudinga geriau organizuoti savo veiklą, kad būtų sukurta daugiau galimybių gauti pajamų. Vienas iš būdų tai padaryti yra susijęs su vietos rinkomis ir trumposiomis tiekimo grandinėmis. Būtinios rizikos valdymo priemonės, kad būtų galima padėti ūkininkams veiksmingiau pašalinti netikrumą, kurį sukuria su oro sąlygomis, gyvūnų ligomis ir rinkos nepastovumu susijusios problemos.

### Intervencijos sritys

1. Geresnis pirminių produktų gamintojų integravimas į maisto tiekimo grandinę naudojantis kokybės užtikrinimo sistemomis, įtraukiant juos į vietos rinkas ir trumpąsias tiekimo grandines, gamintojų grupes ir tarpšakines organizacijas.
2. Rizikos valdymo veiksmų ūkiuose rėmimas.

### 2007–2013 m. įgyta patirtis

Nuorodos į susijusį EKPT darbą, kurios padės geriau suprasti, kaip kuriant veiksmingas KPP programas ir jas įgyvendinant galima remti maisto tiekimo grandinės organizavimą ir rizikos valdymą.

- [Vietos lygmens maisto tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės](#). Tai yra šiai temai skirtas įvadinis lapas, kuriame pateikiamos susijusios nuorodos į ES veiksmus, tyrimų ir projektų pavyzdžius, susijusius su trumpųjų tiekimo grandinių kūrimo sąlygų supaprastinimu ir vietos žemės ūkio produktų pardavimo skatinimu.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 12 „Vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Šioje apžvalgoje parodoma, kaip įgyvendinant KPP prisidedama prie vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandinių ir trumpųjų tiekimo grandinių kūrimo skatinimo.
- Su verslumu kaime susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [trumpąsias tiekimo grandines](#) ir su jomis susijusių projektų pavyzdžių.
- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Finansinės priemonės“](#) surengtas siekiant padėti padidinti kaimo plėtros suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie galimybes ir aplinkybes, susijusias su būsimą programavimo laikotarpio (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų finansinių priemonių kūrimu ir naudojimu.
- Brošiūroje apie maisto srities EŽŪFKP projektus [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] pateikiama pavyzdžių, kurie parodo pagal BŽŪP vykdomas su maistu susijusias kaimo plėtros veiklos galimą naudą valstybėms narėms.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 13 „Finansinės kaimo plėtros priemonės. Naujos galimybės įveikti ekonomikos krizę“ (2012 m. spalio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje pristatomos galimybės, patirtis ir uždaviniai, susiję su ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimu.
- [„Finansinė parama kaimo vietovėms“](#). Šioje dalyje pateikiama informacija apie kaimo vietovių darbo grupės darbą, atliktą pagal nacionalinio kaimo tinklo (NKT) teminę iniciatyvą „Verslumas kaime“.
- Su verslumu kaime susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [vietos lygmens finansavimo priemones](#) ir su jomis susijusių projektų pavyzdžių.

### Pasirengimas 2014–2020 m.

Nuorodos į ES ir valstybių narių išteklius, kuriais remiamas 2014–2020 m. kaimo plėtros prioritetų įtraukimas į programas ir jų įgyvendinimas.

- [Konferencija vietos žemės ūkio ir trumpųjų maisto tiekimo grandinių klausimais](#), kurią surengė Europos Komisija, siekdama sužinoti, kaip geriau patenkinti mažų ūkių poreikius ir kaip jiems pritaikyti paramos sistemas atsižvelgiant į BŽŪP reformą.

#### *KPP įgyvendinimo pavyzdžiai*

Atitinkamų EŽŪFKP projektų (pvz., susijusių su vietos lygmens maisto tiekimu, rizikos valdymu ir gaivalinėmis nelaimėmis) pavyzdžių, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo aprašymų ieškokite šioje parsisiunčiamoje [Excel](#) rinkmenoje.

#### **4. Ekosistemos. Atkurti, išsaugoti ir stiprinti nuo žemės ūkio ir miškininkystės sektorių priklausomas ekosistemas**

##### *Trumpai apie prioritetą*

Poveikis aplinkai vis dar daromas plačiu mastu. Pavyzdžiui, tik 17 proc. ES buveinių ir 11 proc. ekosistemų yra laikoma geros būklės, kai kuriuose vandens telkiniuose vis dar nustatomas maistingų medžiagų perteklius (nors kai kurių būklė yra pagerėjusi), o 45 proc. ES dirvožemio nustatyta kokybės problemų. Reikia išspręsti šiuos uždavinius ir sustiprinti teigiamą ūkininkavimo ir miškininkystės veiklos poveikį aplinkai.

##### *Intervencijos sritys*

1. Biologinės įvairovės (įskaitant „NATURA 2000“ teritorijas ir didelės gamtinės vertės žemės ūkio teritorijas) ir Europos kraštovaizdžio būklės atkūrimas ir išsaugojimas.
2. Vandentvarkos tobulinimas.
3. Dirvožemio valdymo gerinimas.

##### *2007–2013 m. įgyta patirtis*

Nuorodos į susijusį EKPT darbą, kurios padės geriau suprasti, kaip kuriant veiksmingas KPP programas ir jas įgyvendinant galima stiprinti ekosistemas.

- [EKPT praktinis seminaras „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“](#). EKPT jį surengė vykdydamas parengiamuosius naujojo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmus. Šio praktinio seminaro rezultatai rodo, kad būtina veiksmingai įvertinti poreikius ir nustatyti prioritetus, atrinkti priemones, jas kurti ir įgyvendinti, veiksmingai teikti aplinkos apsaugos paslaugas.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 15 „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika remiamas aplinkos apsaugos paslaugų teikimas ES kaimo vietovėse.
- [Aplinkos apsaugos paslaugos](#). Tai tikslinės aplinkos apsaugos paslaugų grupės, nustačiusios aspektus, kurie yra svarbūs teikiant aplinkos apsaugos paslaugas, ir pateikusios naujos kartos (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų kūrimo ir įgyvendinimo rekomendacijas, teminis puslapis. „Tikslinės grupės ataskaitos santrauka“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].

- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su aplinkos apsaugos paslaugomis [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Daugiausia dėmesio joje skiriama įvairioms plataus spektro aplinkos apsaugos paslaugoms, kurioms teikti gali būti skiriama ES valstybių narių kaimo plėtros programoms numatyta EŽŪFKP finansinė parama.
- [Viešosios gėrybės ir viešoji intervencija](#). Šioje dalyje pateikiami šios srities teminės darbo grupės rezultatai ir išvados ir nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika, naudojantis žemės ūkio teikiamomis galimybėmis, gali padėti kaimo vietovėse teikti viešąsias gėrybes, įskaitant žemės ūkio paskirties žemės biologinę įvairovę ir gamtos išteklius, tokius kaip vanduo ir dirva.
- Teminė darbo grupė Nr. 4. „Kolektyviniai požiūriai į agrarinės aplinkosaugos sistemas“ [[PDF](#) [en](#)]. Čia aptariami kolektyviniai požiūriai į agrarinės aplinkosaugos sutartis.
- Brošiūra apie viešąsias gėrybes ir viešąją intervenciją žemės ūkyje [[PDF](#) [en](#) [de](#) [fr](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Jos pagrindas – viešųjų gėrybių teminės darbo grupės, nagrinėjusios su viešosiomis gėrybėmis susijusius klausimus ir tai, kaip juos spręsti padeda ES kaimo plėtros politika, atliktas darbas.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 7 „Viešosios gėrybės ir kaimo plėtra“ (2011 m. kovo mėn.). [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [es](#) [it](#) [pl](#)]. Apžvalgoje aprašomas ES žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros politikos vaidmuo teikiant viešąsias gėrybes Europos kaimo vietovėse.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su ekologiškai tvariu ekonomikos augimu [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje pristatomi ES KPP atvejų tyrimai, kuriais parodoma ir paaiškinama, kokią naudą gali gauti Europos kaimo vietovės, taikydamos aplinkos požiūriu tvarius plėtros metodus.
- Tyrimas „[Kaip išsaugoti biologinę įvairovę ir buveines įgyvendinant bendros žemės ūkio politikos priemones?](#)“ Čia nagrinėjamas BŽŪP vaidmuo išsaugant biologinę įvairovę ir užtikrinant atitinkamų su ekosistemomis susijusių paslaugų teikimą įgyvendinant žemės ūkio politiką, taip pat nagrinėjama, kaip ateityje būtų galima sustiprinti šį vaidmenį, siekiant prisidėti prie ES su biologine įvairove susijusių tikslų įgyvendinimo.

#### *KPP įgyvendinimo pavyzdžiai*

Atitinkamų EŽŪFKP projektų (pvz., susijusių su biologine įvairove, miškų ekosistema ar gruntiniu vandeniu) pavyzdžių, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo aprašymų ieškokite šioje parsisiunčiamoje [Excel](#) rinkmenoje.

#### **5. Efektyvus išteklių naudojimas. Skatinti efektyviai naudoti išteklius ir remti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos žemės ūkio, maisto produktų ir miškininkystės sektoriuose**

##### *Trumpai apie prioritetą*

Kad būtų galima valdyti turimus nedidelius išteklius, būtina visuose ekonomikos sektoriuose užtikrinti pažangų ir tvarų ekonomikos augimą. Žemės ūkyje būtina efektyviau naudoti energiją ir vandenį (ūkiuose sunaudojama apie 24 proc. viso ES sunaudojamo vandens kiekio), taip pat sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir izoliuoti anglies dioksidą. Žemės ūkio ir kiti su kaimu susiję sektoriai gali suteikti bioekonomikai būtinos žaliavos.

##### *Intervencijos sritys*

1. Vandens naudojimo žemės ūkio sektoriuje efektyvumo didinimas.
2. Energijos naudojimo žemės ūkio ir maisto perdirbimo sektoriuose efektyvumo didinimas.
3. Atsinaujinančiųjų energijos šaltinių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo bioekonomikos sektoriams ir jų naudojimo supaprastinimas.
4. Azoto suboksido ir metano emisijų iš žemės ūkio sektoriaus mažinimas.
5. Skatinti žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose izoliuoti anglies dioksidą.

#### 2007–2013 m. įgyta patirtis

Nuorodos į susijusį EKPT darbą, kurios padės geriau suprasti, kaip kuriant veiksmingas KPP programas ir jas įgyvendinant galima pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos.

- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“](#). EKPT jį surengė vykdydamas parengiamuosius naujojo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmus. Šio praktinio seminaro rezultatai rodo, kad būtina veiksmingai įvertinti poreikius ir nustatyti prioritetus, atrinkti priemones, jas kurti ir įgyvendinti, veiksmingai teikti aplinkos apsaugos paslaugas.
- [Klimato politika](#). Tai nuoroda į 2010 m. EKPT vykdytą peržiūrą, kuria buvo siekiama nustatyti, kaip valstybių narių lygmeniu KPP yra sprendžiami su klimato kaita susiję klausimai.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 4 „Kaimo plėtra ir klimato kaita“ (2010 m. gegužės mėn.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]. Apžvalgoje paaiškinamas kaimo plėtros politikos indėlis į ES klimato politikos darbotvarkę.

#### Pasirengimas 2014–2020 m.

Nuorodos į ES ir valstybių narių išteklius, kuriais remiamas 2014–2020 m. kaimo plėtros prioritetų įtraukimas į programas ir jų įgyvendinimas.

- [OSCAR \(angl. Optimal Strategies for Climate Change Action in Rural area, klimato kaitos politikos įgyvendinimo kaimo vietovėse optimalios strategijos\) tyrimas](#)

#### KPP įgyvendinimo pavyzdžiai

Atitinkamų EŽŪFKP projektų (pvz., susijusių su poveikiu aplinkai, drėkinimu ar kompostavimu) pavyzdžių, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo aprašymų ieškokite šioje parsiunčiamoje [Excel](#) rinkmenoje.

## 6. Socialinė įtrauktis. Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonomikos plėtrą kaimo vietovėse

### Trumpai apie prioritetą

Apie 14 proc. ES regionų, kurių didžiąją dalį sudaro kaimo vietovės, gyventojų užimtumo lygis yra mažesnis už ES vidurkį, o kai kuriose vietovėse BVP vienam gyventojui yra žemas. Yra daugybė būdų padėti sukurti daugiau kokybiškesnių darbo vietų ir pasiekti aukštesnį bendrą vietos lygmens plėtros lygį; vienas iš jų – naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT).

### Intervencijos sritys

1. Įvairinimo, naujų mažųjų įmonių kūrimo ir darbo vietų kūrimo supaprastinimas.
2. Vietos plėtros skatinimas kaimo vietovėse.
3. Galimybių kaimo vietovėse naudotis IRT didinimas, naudojimosi IRT skatinimas ir IRT kokybės gerinimas.

### 2007–2013 m. įgyta patirtis

Nuorodos į susijusį EKPT darbą, kurios padės geriau suprasti, kaip kuriant veiksmingas KPP programas ir jas įgyvendinant galima remti socialinę įtrauktį.

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 6 „Užimtumas ir socialinė įtrauktis“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Daugiausia dėmesio šioje apžvalgoje skiriama užimtumo kaimo vietovėse skatinimui, skurdo kaimo vietovėse mažinimui ir gyvenimo kokybės gerinimui.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su socialine įtrauktimi [[PDF](#) [en](#)]. Joje pateikiami Europos kaimo vietovių socialinės įtraukties projektų, bendrai finansuotų EŽŪFKP lėšomis, pavyzdžiai.
- [Jaunimo ir jaunųjų ūkininkų portalas](#). Šiame portale pateikiama svarbi informacija ir informacijos išteklių, susiję su ES kaimo vietovių jaunesiems ūkininkams ir jaunimui skiriama parama. Visų pirma įgyvendinant EKPT „[Jaunimo teminę iniciatyvą](#)“ ieškoma būdų padidinti paramą su jaunimu susijusiems projektams.
- Brošiūroje apie EŽŪFKP projektus, susijusius su Europos kaimo vietovių jaunaisiais ūkininkais ir jaunimu [[PDF](#) [en](#)], pateikiami atrinkti projektų pavyzdžiai, kurie parodo, kaip EŽŪFKP gali padėti Europos kaimo vietovių jaunesiems ūkininkams ir jaunimui sukurti plėtros galimybes.
- [Socialinis ūkininkavimas](#) – tai NKT jungtinė teminė iniciatyva, įgyvendinama siekiant nustatyti ir išnagrinėti 2007–2013 m. nacionalinių / regioninių KPP teikiamas galimybes ir sukuriamas kliūtis, susijusias su socialinio ūkininkavimo veikla, vykdoma 27 ES valstybėse narėse.
- [Verslumo kaime socialiniai aspektai](#).
- Su verslumo kaime portalu susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [konkrečių tikslinių grupių įtrauktį](#) ir šios srities projektų pavyzdžių.
- Su verslumo kaime portalu susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [socialines paslaugas ir ūkininkavimą](#) ir šios srities projektų pavyzdžių.
- Su verslumo kaime portalu susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [socialinį verslumą](#) ir šios srities projektų pavyzdžių.
- Šioje dalyje pateikiama informacija apie [IRT](#) taikymą kaimo vietovėse.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje aprašoma, kaip IRT yra naudojamos kaip svarbiausias kaimo vietovių potencialo atskleidimo įrankis, padedantis jas padaryti patrauklesnes gyventi, dirbti ir jose apsilankyti.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 10 „Verslumas kaime“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Joje glaustai apžvelgiama, kaip ES žemės ūkio ir kaimo plėtros politika padeda skatinti verslumą kaime.

### KPP įgyvendinimo pavyzdžiai

Atitinkamų EŽŪFKP projektų (pvz., susijusių su socialinėmis paslaugomis, lygiomis galimybėmis ar kaimų atnaujinimu) pavyzdžių, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo aprašymų ieškokite šioje parsisiunčiamoje [Excel](#) rinkmenoje.

### **Teisės aktai ir gairės**

2014–2020 m. ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimas bus reglamentuojamas keliais teisės aktais. Jais nustatoma ne tik pagal bendrą strateginį požiūrį sukurta sistema, taikytina [Europos struktūriniais ir investiciniams fondams](#), bet ir sistema, nustatyta pagal pakeistą [bendrą žemės ūkio politiką](#).

Be to, Lisabonos sutartyje ir dar konkrečiau – Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo [[PDF](#) [en](#)] (SESV) nustatytos naujos įgaliojimų priimti įgyvendinimo aktus ir deleguotuosius aktus, kuriais būtų išsamiau reglamentuojama politika, suteikimo Europos Komisijai taisyklės. Galiausiai, EK ([glaudžiai konsultuodamasi su valstybėmis narėmis](#)) parengs keletą techninių dokumentų (pvz., techninius dokumentus ir priemonių aprašus), siekdama programų kūrimo ir įgyvendinimo etape pateikti valstybėms narėms ir regionams rekomendacijas tam tikrais su politika susijusiais klausimais.

Šioje dalyje apibendrinama daugybė vieni kitus papildančių teisės aktų, kuriais bus daromas poveikis kaimo plėtros politikai, tiksliau – būsimų KPP nustatymui ir įgyvendinimui. Norėdami atsiversti su 2014–2020 m. kaimo plėtros politika susijusius teisės aktus ir tiesiogiai naudotis EKPT ištekliais bei pasiskaityti ES ir valstybių narių rekomendacinius dokumentus, spustelėkite žemiau nurodytas piktogramas.

### 2014–2020 m. ES reglamentai

*Šioje dalyje pateikiamos nuorodos į teisinius dokumentus, susijusius su 2014–2020 m. EŽŪFKP parama ir KPP įgyvendinimu.*

- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1310/2013, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl paramos kaimo plėtrai iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) [[PDF](#) [en](#)]. Šiame reglamente nustatytos pereinamojo laikotarpio taisyklės, taikytinos siekiant sumažinti dviejų daugiamečio programavimo laikotarpių skirtumus.
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) [[PDF](#) [en](#)]. Tai pagrindinis teisės aktas, kuriame pateikiamos konkrečios taisyklės, susijusios su EŽŪFKP parama kaimo plėtros programoms įgyvendinti.
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 [[PDF](#) [en](#)]. „Bendrų nuostatų reglamente“ numatytos bendrai taikomos pagrindinės taisyklės, skirtos visoms struktūrinėms priemonėms, įskaitant EŽŪFKP.

- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr.°1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos [[PDF](#) [en](#)]. Šiame vadinamajame BŽŪP horizontaliajame reglamente numatytos dviejų BŽŪP fondų – Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), skiriančio paramą rinkos priemonėms ir tiesioginėms išmokoms, ir EŽŪFKP, skiriančio paramą kaimo plėtrai, – finansinės paramos valdymo taisyklės. Jame kartu pateikiamos kompleksinės paramos, ūkių konsultavimo sistemų ir BŽŪP stebėsenos ir vertinimo taisyklės.

### Ištekliai ir rekomendaciniai dokumentai

Nuorodos į susijusį EKPT darbą ir ES bei valstybių narių rekomendacinius dokumentus, kuriais remiamas KPP ir priemonių rengimas ir įgyvendinimas.

- Informacija apie [Europos inovacijų partnerystę „Žemės ūkio našumas ir tvarumas“](#) ir rekomendacinis dokumentas dėl EIP įgyvendinimo kaimo plėtros programose (2013 m. liepos mėn. projektas) [[PDF](#) [en](#)] (Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas).
- [EKPT tikslinė grupė „Žinių perdavimas ir inovacijos“](#). Pirmojo darbo etapo ataskaita ir išvados (2012 m. liepos–gruodžio mėn.) [[PDF](#) [en](#)], taip pat santrauka [[PDF](#) [en](#)].
- Įgyvendinant EKPT [„Jaunimo teminė iniciatyva“](#) ieškoma būdų geriau teikti KPP paramą su jaunimu susijusiems projektams.
- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Finansinės priemonės“](#) surengtas siekiant padėti didinti kaimo plėtros srities suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie galimybes ir aplinkybes, susijusias su būsimojo programavimo laikotarpio (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų finansinių priemonių kūrimu ir naudojimu.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 13 „Finansinės kaimo plėtros priemonės. Naujos galimybės įveikti ekonomikos krizę“ (2012 m. spalio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje pristatomos galimybės, patirtis ir uždaviniai, susiję su ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimu.
- [EKPT praktinis seminaras „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“](#). EKPT jį surengė vykdydamas parengiamuosius naujojo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmus. Šio praktinio seminaro rezultatai rodo, kad būtina veiksmingai įvertinti poreikius ir nustatyti prioritetus, atrinkti priemones, jas kurti ir įgyvendinti, veiksmingai teikti aplinkos apsaugos paslaugas.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 15 „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika remiamas aplinkos apsaugos paslaugų teikimas ES kaimo vietovėse; tai „praktinių priemonių rinkinys“ asmenims, atsakingiems už naujos kartos (2014–2020 m.) KPP kūrimą ir įgyvendinimą.
- [Aplinkos apsaugos paslaugos](#). Tai tikslinės aplinkos apsaugos paslaugų grupės, nustačiusios aspektus, kurie yra svarbūs teikiant aplinkos apsaugos paslaugas, ir pateikusios naujos kartos (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų kūrimo ir įgyvendinimo rekomendacijas, teminis puslapis. „Tikslinės grupės ataskaitos santrauka“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- [OSCAR \(angl. Optimal Strategies for Climate change Action in Rural area, klimato kaitos politikos įgyvendinimo kaimo vietovėse optimalios strategijos\) tyrimas](#).
- Europos struktūriniais ir investiciniams fondams taikomų deleguotųjų ir įgyvendinimo aktų ekspertų grupės posėdis. „Valdymo ir kontrolės sistemos“: deleguotasis aktas (1 versija) [[PDF](#) [en](#)] ir įgyvendinimo aktas (1 versija) [[PDF](#) [en](#)].
- Europos struktūriniais ir investiciniams fondams taikomų deleguotųjų ir įgyvendinimo aktų ekspertų grupės posėdis. „Finansinės priemonės“: deleguotasis aktas (2 versija) [[PDF](#) [en](#)] ir įgyvendinimo aktas (2 versija) [[PDF](#) [en](#)].

- Europos struktūriniam ir investiciniam fondams taikomų deleguotųjų ir įgyvendinimo aktų ekspertų grupės posėdis. „Kategorizavimo sistema ir klimato pokyčių sekimas įgyvendinant sanglaudos politiką“ [[PDF eni](#)]. (\*Šis aprašas apima tik su sanglaudos politika susijusius aspektus. Su EŽŪFKP ir EJŖŽF susiję aspektai bus aptarti vėlesniame etape.)

Konkrečius išteklius ir rekomendacijas dėl BIVP / LEADER metodo rasite spustelėję [čia](#).

Konkrečius išteklius ir rekomendacijas dėl KPP stebėsenos ir vertinimo rasite spustelėję [čia](#).

Konkrečius išteklius ir rekomendacijas dėl kaimo plėtros tinklų rasite spustelėję [čia](#).

### KPP planavimas

Nacionalinių ir regioninių kaimo plėtros programų (KPP) rengimas – tai daugiaetapis procesas, kuriame dalyvauja įvairūs subjektai. Kaimo plėtros programomis turi būti įgyvendinami nacionaliniu lygmeniu nustatyti ir partnerystės susitarimuose (PS) nurodyti strateginiai tikslai. Atitinkamai PS grindžiami Bendra strategine programa (BSP), kuria koordinuojama struktūrinių ir investicinių fondų intervencija Europos lygmeniu (2014–2020 m. politikos programos apžvalgą rasite spustelėję [čia](#)).

Proceso sėkmę lemia aktyvus ekonominių ir socialinių partnerių, taip pat pilietinės visuomenės dalyvavimas – su jais konsultuojamasi rengiant PS ir KPP.

Paskelbusi pasiūlymus dėl 2014–2020 m. skirtų teisės aktų dėl būsimosios [sanglaudos politikos](#) ir [bendros žemės ūkio politikos](#) (2011 m. spalio mėn.), Europos Komisija pradėjo naują procesą, kurį užbaigus bus oficialiai priimtos 2014–2020 m. KPP. Daugiau informacijos apie susijusius 2014–2020 m. skirtus teisės aktus rasite [čia](#).

Numatomas 2014–2020 m. KPP priėmimo tvarkaraštis			
2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
EK teisės aktų, skirtų 2014–2020 m., pasiūlymų priėmimas	EK pasiūlymų svarstymas Taryboje ir Europos Parlamente	– Pagrindinių teisės aktų priėmimas (įskaitant reglamentus dėl BSP ir EŽŪFKP); – įgyvendinimo ir deleguotųjų teisės aktų priėmimas.	– PS ir KPP pateikimas (*); – oficialus PS ir KPP priėmimas (**).
	Neoficialios derybos ir konsultacijos dėl PS ir KPP		Oficialios derybos ir konsultacijos dėl PS ir KPP
(*) PS (partnerystės susitarimams) – per 4 mėnesius po pagrindinių reglamentų priėmimo, KPP – per 3 mėnesius po PS priėmimo.			
(**) Per 4 mėnesius – PS ir per 6 mėnesius – KPP, skaičiuojant nuo oficialaus pateikimo dienos (KPP bus tvirtinamos tik EK patvirtinus PS).			
Šaltinis – Europos Komisijos Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato medžiaga.			

ES valstybėse narėse ir regionuose KPP rengiamos atsižvelgiant į šias aplinkybes. KPP rengimo sėkmę lemia strateginis pasirinkimas, ką ir kaip remti. Paramos skyrimo etapai: i) išsami padėties analizė (stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė); ii) išsamus poreikių įvertinimas; iii) prioritetų ir intervencijos sričių nustatymas, tinkamų priemonių pasirinkimas ir finansinių išteklių skyrimas remiantis numatomais rezultatais.



<b>1. Bendra programos įgyvendinimo vietovės SSSG analizė:</b> – žemės ūkio produktų sektoriaus konkurencingumas; – aplinka ir klimatas; – kaimo vietovės socialinė ir ekonominė padėtis.	<b>2. Išsamus poreikių įvertinimas:</b> – pagal prioritetą ir tikslinę sritį.	<b>3. Strateginis atsakas:</b> – atitinkamų prioritetų / tikslinių sričių pasirinkimas; – tikslų nustatymas; – priemonių, rezultatų ir finansinių išteklių planavimas.
Konsultavimasis su partneriais		
Šaltinis – Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato darbinis dokumentas „2014–2020 m. strateginio programavimo proceso aspektai“		

**KPP rezultatų suvestinėje** (*atnaujinta 2013 m. lapkričio mėn.*) galite matyti KPP rengimo valstybės narėse padėtį [PDF [en](#)].

#### 2014–2020 m. KPP rengimas

Nuorodos į susijusį EKPT darbą ir kitus išteklius, kuriais remiamas strateginis programavimas ir būsimų KPP rengimas.

- [Seminare „Sėkmingas programavimas“](#) įvertinti EKPT parengiamojo darbo, susijusio su 2014–2020 m., rezultatai. Šio seminario tikslas – aptarti, kaip būtų galima būsimose KPP pritaikyti sukauptas žinias ir patirtį, taip pat kaip jomis įgyvendinti svarbiausius prioritetus, susijusius su inovacijomis, aplinka ir klimato kaita. Jame taip pat aptarti įvairūs veiksmai, kurių reikia imtis, kad būsimuoju programavimo laikotarpiu būtų galima geriau kurti ir įgyvendinti programas. Seminaro rezultatų ir išvadų santrauka pateikiama dokumente „Naujų kaimo plėtros programų sėkmę užtikrinantys veiksniai“ [PDF [en](#)].
- Praktinis seminaras „[2014–2020 m. strateginis programavimas ir KPP stebėsenos ir vertinimas](#)“.
- EK Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato darbinis dokumentas „2014–2020 m. strateginio programavimo aspektai“ [PDF [en](#)], parengtas EKPT seminarui „Sėkmingas 2014–2020 m. EŽŪFKP paramos programavimas“; 2012 m. gruodžio 6–7 d., Briuselis.
- „Kaip pasiekti geriausių KPP rezultatus? 2014–2020 m. KPP išankstinio vertinimo gairės“ (2012 m. rugpjūčio mėn. projektas) [PDF [en](#)]. Šios Europos vertinimo tinklo parengtos gairės skirtos KPP valdančiosioms institucijoms ir vertintojams, kad jie galėtų jomis naudotis 2014–2020 m. KPP išankstinio vertinimo planavimo ir vykdymo procese.
- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Finansinės priemonės“](#) surengtas siekiant padėti padidinti kaimo plėtros srities suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie galimybes ir aplinkybes, susijusias su būsimuoju programavimo laikotarpiu (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų finansinių priemonių kūrimu ir naudojimu.
- Tikslinė grupė „[Žinių perdavimas ir inovacijos](#)“ nagrinėjo, kaip pagal dabartinę politikos programą įgyvendinamomis kaimo plėtros programomis (KPP) tikrovėje yra remiamas žinių perdavimas ir inovacijos, ir pateikė valstybėms narėms rekomendacijas, kaip ateinančiu programavimo laikotarpiu skatinti žinių perdavimą ir inovacijas.
- [Seminaras „Programavimo naujovės. Kaip veiksmingiausiai panaudoti kaimo plėtros priemonių rinkinį EIP įgyvendinti“](#), 2013 m. birželio 26–27 d., Madridas.
- [Aplinkos apsaugos paslaugos](#). Tai tikslinės aplinkos apsaugos paslaugų grupės, nustačiusios aspektus, kurie yra svarbūs teikiant aplinkos apsaugos paslaugas, ir pateikusios naujos kartos

(2014–2020 m.) kaimo plėtros programų kūrimo ir įgyvendinimo rekomendacijas, teminis puslapis. „Tikslinės grupės ataskaitos santrauka“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 15 „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika remiamas aplinkos apsaugos paslaugų teikimas ES kaimo vietovėse; tai „praktinių priemonių rinkinys“ asmenims, atsakingiems už naujos kartos (2014–2020 m.) KPP kūrimą ir įgyvendinimą.
- [EKPT praktinis seminaras „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“](#). EKPT jį surengė vykdydamas parengiamuosius naujojo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmus. Šio praktinio seminaro rezultatai rodo, kad būtina veiksmingai įvertinti poreikius ir nustatyti prioritetus, atrinkti priemones, jas kurti ir įgyvendinti, veiksmingai teikti aplinkos apsaugos paslaugas.

### Ištekliai ir rekomendaciniai dokumentai

*ES ir valstybių narių techniniai ir rekomendaciniai dokumentai, susiję su 2014–2020 m. PS ir KPP rengimu, įskaitant konsultavimąsi su suinteresuotaisiais subjektais.*

- Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendros strateginės programos fondų partnerystės principas. Partnerystės elgesio kodekso elementai [[PDF](#) [en](#)].“
- Europos struktūriniais ir investiciniams fondams taikomų deleguotųjų ir įgyvendinimo aktų ekspertų grupės posėdis. „Partnerystės susitarimo turinio šablono ir gairių projektas“ (3 versija) [[PDF](#) [en](#)].
- EK dokumentuose dėl EK [pozicijos](#) valstybėms narėms pateikiama informacija apie Komisijos tarnybų nuomonę dėl 2014–2020 m. pagrindinių uždavinių ir finansavimo prioritetų ir nustatoma EK ir kiekvienos valstybės narės dialogo PS ir programų rengimo klausimais sistema.
- Maltos NKT [teminė iniciatyva](#), skirta su 2014–2020 m. KPP kūrimu susijusioms problemoms spręsti.
- Prancūzijos NKT [indėlis](#) į nacionalinio lygmens konsultavimosi procesą, susijusį su 2014–2020 m. programavimo ciklu.

### ***KPP įgyvendinimas***

Pagrindinis EKPT misijos tikslas – pagerinti ES kaimo plėtros programų (KPP) kokybę. Šioje dalyje yra pateikta keletas išteklių, skirtų būsimų KPP įgyvendinimui remti. Be to, joje pateikta reguliariai atnaujinama informacija apie EKPT analitinį darbą siekiant padėti suprasti, kaip politika buvo įgyvendinta tikrovėje, taip pat nustatyta, kas vyko sklandžiai ir ką būtų galima patobulinti, ir pateikta įžvalgų, kuriomis būtų galima remtis priimant sprendimus valstybėse narėse ir Europos lygmeniu.

Šioje dalyje taip pat nurodyti susiję EKPT ištekliai, įskaitant 2007–2013 m. įgytos programų įgyvendinimo patirties santraukas, įžvalgas apie EŽŪFKP finansuojamų projektų gyvavimo ciklą ir sėkmingo KPP įgyvendinimo pavyzdžius.

### 2007–2013 m. įgyta patirtis

*Nuorodos į EKPT darbą ir su KPP įgyvendinimu susijusių dokumentų santraukas.*

- [Seminaras KPP įgyvendinimo gerinimo klausimais](#) surengtas remiantis EKPT teminės darbo grupės Nr. 4 „ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimo mechanizmai“ darbo rezultatais. Jie parodė, kas įgyvendinant KPP vyksta sklandžiai ir ką ateityje būtų galima patobulinti.
- [Teminė darbo grupė „Įgyvendinimo mechanizmai“](#) apžvelgė kaimo plėtros programų įgyvendinimo ES patirtį, siekdama nustatyti, kas vyksta gerai, ką gali prireikti patobulinti ir ką konkrečiai būtų galima patobulinti. „Galutinė ataskaita. Santrauka ir išvados“ [[PDF](#) [en](#)].
- [Aplinkos apsaugos paslaugos](#). Tai tikslinės aplinkos apsaugos paslaugų darbo grupės, nustačiusios aspektus, kurie yra svarbūs teikiant aplinkos apsaugos paslaugas, ir pateikusios naujos kartos (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų kūrimo ir įgyvendinimo rekomendacijas, teminis puslapis. „Ataskaitos santrauka“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 15. „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika remiamas aplinkos apsaugos paslaugų teikimas ES kaimo vietovėse; tai „praktinių priemonių rinkinys“ asmenims, atsakingiems už naujos kartos KPP (2014–2020 m.) kūrimą ir įgyvendinimą.
- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“](#). EKPT jį surengė vykdydamas parengiamuosius naujojo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmus. Šio praktinio seminaro rezultatai rodo, kad būtina veiksmingai įvertinti poreikius ir nustatyti prioritetus, atrinkti priemones, jas kurti ir įgyvendinti, veiksmingai teikti aplinkos apsaugos paslaugas.
- Teminė darbo grupė „[Tipologija ir jos kūrimo tikslas](#)“ padeda nustatyti tikslią ES kaimo vietovių apibrėžtį; tai labai svarbu kuriant ES kaimo plėtros politiką ir siekiant užtikrinti kitų kaimo vietovių plėtrai skirtų ES fondų lėšų papildomumą.
- [Teminė darbo grupė „Žemės ūkis ir platesnė ekonomika“](#) nagrinėjo žemės ūkio ir platesnės kaimo ekonomikos sąsajas, siekdama nustatyti ir aprašyti galimas įvairių ES kaimo vietovių žemės ūkio ir kaimo ekonomikos sinergijas ir (arba) neatitiktis.
- [Viešosios gėrybės ir viešoji intervencija](#). Šioje dalyje pateikiami šios srities teminės darbo grupės rezultatai ir išvados ir nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika, naudojantis žemės ūkio teikiama galimybėmis, gali padėti kaimo vietovėse teikti viešąsias gėrybes, įskaitant žemės ūkio paskirties žemės biologinę įvairovę ir gamtos išteklius, tokius kaip vanduo ir dirva.
- Įgyvendinant EKPT „[Jaunimo teminę iniciatyvą](#)“ ieškoma būdų padidinti paramą su jaunu susijusiems KPP projektams.

#### KPP įgyvendinimo pavyzdžiai

Šioje dalyje pateikiami EŽŪFKP projektų, atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo pavyzdžiai, kuriais galima remtis ateityje kuriant KPP įgyvendinimo priemones.

Kaimo plėtros programos įgyvendinimo pavyzdžiai (paimti iš [teminės darbo grupės „Įgyvendinimo mechanizmai“](#) atvejų tyrimų):

- visuotinės ūkininkavimo sutarties (angl. *global farming contract*) pavyzdys. Katalonija, Ispanija [[PDF](#) [en](#)];
- konsultavimosi procesas, susijęs su nacionalinės strategijos įgyvendinimo plano ir KPP rengimu. Austrija [[PDF](#) [en](#)];
- projektai, susiję su integruota tiekimo grandine. Emilijos-Romanijos regionas, Italija [[PDF](#) [en](#)];
- strateginis požiūris ir programų kūrimas. Danija [[PDF](#) [en](#)];
- komunikacijos strategijos nustatymas ir įgyvendinimas. Prancūzija [[PDF](#) [en](#)];

- paraiškų teikimo procedūrų tobulinimas. Lenkija [[PDF](#) [en](#)].

### 2007–2013 m. įžvalgos

Šioje dalyje vieno langelio principu pateikiami atrinkti svarbiausi EKPT svetainės išteklių. Čia pateikiamos nuorodos į teminių analizių rezultatus, patirtį, įgytą sėkmingai įgyvendinus iniciatyvas, į rekomendacinius dokumentus, renginių išdavus, leidinius, audiovizualinę medžiagą ir kitus EKPT parengtus arba šiam tinklui dalyvaujant 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu sukauptus išteklius. Visa pateikiama informacija yra labai svarbus šaltinis, kuriuo galima remtis rengiant 2014–2020 m. kaimo plėtros programas (KPP).

### Programų rengimas ir įgyvendinimas

- [Seminare „Sėkmingas programavimas“](#) įvertinti 2012 m. surengtų EKPT seminarų rezultatai. Šio seminario tikslas – aptarti, kaip būtų galima būsimose KPP pritaikyti sukauptas žinias ir patirtį, taip pat kaip jomis įgyvendinti svarbiausius prioritetus, susijusius su inovacijomis, aplinka ir klimato kaita. Jame taip pat aptarti įvairūs veiksmai, kurių reikia imtis, kad būsimuoju programavimo laikotarpiu būtų galima geriau kurti ir įgyvendinti programas.
- [Seminaras „Gerėsnis KPP įgyvendinimas“](#) surengtas remiantis EKPT teminės darbo grupės Nr. 4 „ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimo mechanizmai“, nustačiusios, kas įgyvendinant KPP vyksta gerai ir ką ateityje būtų galima patobulinti, rezultatais.
- [Teminė darbo grupė „Tipologija ir jos kūrimo tikslas“](#) padeda nustatyti tikslų ES kaimo vietovių apibrėžtį; tai labai svarbu kuriant ES kaimo plėtros politiką ir siekiant užtikrinti kitų kaimo vietovių plėtrai skirtų ES fondų lėšų papildomumą.
- [Teminė darbo grupė „Žemės ūkis ir platesnė ekonomika“](#) nagrinėjo žemės ūkio ir platesnės kaimo ekonomikos sąsajas, siekdama nustatyti ir aprašyti galimas įvairių ES kaimo vietovių žemės ūkio ir kaimo ekonomikos sinergijas ir (arba) neatitiktis.
- [Teminė darbo grupė „Įgyvendinimo mechanizmai“](#) apžvelgė kaimo plėtros programų įgyvendinimo ES patirtį, siekdama nustatyti, kas vyksta gerai, ką gali prireikti patobulinti ir ką konkrečiai būtų galima patobulinti.
- [Teminiuose informaciniuose lapuose](#) pateikiama medžiaga aiškiai rodo, kaip įgyvendinamos pagal temas suskirstytos kaimo plėtros politikos priemonės; juose taip pat parodomos politikos prioritetų, įgyvendinimo priemonių ir tikrųjų tų priemonių įgyvendinimo rezultatų sąsajos.
- [KPP informaciniuose lapuose](#) pateikiama informacija apie kiekvienos ES įgyvendintos kaimo plėtros programos bendrą pasiektą pažangą.
- [KPP stebėsenos rodiklių lentelėse](#) parodoma pažanga, susijusi su finansiniais ir produkto rodikliais, pasiekta įgyvendinant 2007–2013 m. KPP nustatytus tikslus.
- [KPP projektų duomenų bazėje](#) pateikiami ES sėkmingai įgyvendintų KPP projektų pavyzdžiai.

### Žinių perdavimas ir inovacijos

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 16 „Žinių perdavimas ir inovacijos įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. gegužės mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šiame ES kaimo plėtros apžvalgos numeryje

trumpai apžvelgiama, kaip šiuo metu yra suprantamas inovacijų diegimas vykdant kaimo plėtrą, ir trumpai aptariami būsimi uždaviniai ir galimybės. Jos tikslas – pasidalyti žvalgomis ir padėti padaryti pažangą į būsimą kaimo plėtros politiką integruojant keitimąsi žiniomis ir inovacijų diegimą.

- [Tikslinė grupė „Žinių perdavimas ir inovacijos“](#) nagrinėjo, kaip pagal 2007–2013 m. politikos programą įgyvendinamomis kaimo plėtros programomis (KPP) tikrovėje yra remiamas žinių perdavimas ir inovacijos, ir pateikė valstybėms narėms rekomendacijas, kaip ateinančiu programavimo laikotarpiu skatinti žinių perdavimą ir inovacijas.
- [Žinių perdavimo ir inovacijų informacinis išteklius](#) – tai aiškios struktūros išteklius, kuriame pateikiama susijusi informacija apie projektus, iniciatyvas, institucijas ir biblioteką, sukurtą siekiant sudaryti sąlygas lengviau bendradarbiauti ir dalyvauti vykdant veiklą, kad kaimo bendruomenėje būtų aktyviau keičiamasi žiniomis ir diegiama daugiau naujovių.
- Žinių perdavimo ir inovacijų srities [projektų ir iniciatyvų pavyzdžiai](#).
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 2 „Kūrybiškumas ir inovacijos vykdant ES kaimo plėtrą“ (2009 m. gruodžio mėn.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Apžvalgoje aprašomi ES kaimo vietovių skirtingo pobūdžio inovacijų diegimo ir kūrybiškumo pavyzdžiai.

#### Veršlumas kaime

- EKPT teminės iniciatyvos „Veršlumas kaime“ galutinė ataskaita [[PDF](#) [en](#)].
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 10 „Veršlumas kaime“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Joje glaustai apžvelgiama, kaip ES žemės ūkio ir kaimo plėtros politika padeda skatinti veršlumą kaime.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 5 „ES žemės ūkio, žemės ūkio maisto produktų ir miškininkystės sektorių konkurencingumo didinimas“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]. Šioje apžvalgoje daugiausia dėmesio skiriama ES žemės ūkio, miškininkystės ir žemės ūkio maisto produktų sektorių rėmimui susiejant konkurencingumą su daugiafunkcionalumu.
- [Gairės](#) – gebėjimų stiprinimo priemonė kaimo vietovių verslininkams.
- Kaimo verslininkų gebėjimams stiprinti skirti [renginiai, mokymas ir darbo grupės](#).
- Su veršlumu kaime susijusios medžiagos biblioteka – joje sukaupta [bendrojo ištekliaus](#) medžiaga ir projektų pavyzdžiai.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 9 „Miškininkystė ir kaimo plėtra“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]. Joje daugiausia dėmesio skiriama kaimo plėtros politikos ir kaimo vietovių sąsajoms, taip pat aprašomi sėkmingai įgyvendinti projektai ir įgyta patirtis.
- Su miškininkyste susijusi EŽŪFKP brošiūra [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje rasite straipsnių apie tai, kaip panaudoti EŽŪFKP lėšas skirtingų ES miškingų vietovių tvariai plėtrai.

#### Finansinės priemonės

- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Finansinės priemonės“](#) surengtas siekiant padėti padidinti kaimo plėtros srities suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie galimybes ir aplinkybes, susijusias su būsimojo programavimo laikotarpiu (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų finansinių priemonių kūrimu ir naudojimu.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 13 „Finansinės kaimo plėtros priemonės. Naujos galimybės įveikti ekonomikos krizę“ (2012 m. spalio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje pristatomos galimybės, patirtis ir uždaviniai, susiję su ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimu.

- [Finansinė parama kaimo vietovėms](#). Šioje dalyje pateikiama informacija apie kaimo vietovių darbo grupės darbą, atliktą pagal nacionalinio kaimo tinklo (NKT) teminę iniciatyvą „Verslumas kaime“.
- Su verslumu kaime susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [vietos lygmens finansavimo priemones](#) ir su jomis susijusių projektų pavyzdžių.

#### Maisto tiekimo grandinė

- [Vietos lygmens maisto tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės](#). Tai yra šiai temai skirtas įvadinis lapas, kuriame pateikiamos susijusios nuorodos į ES vykdomus žemės ūkio produktų pardavimo skatinimo veiksmus, tyrimų ir projektų pavyzdžius.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 12 „Vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Šioje apžvalgoje parodoma, kaip įgyvendinant KPP prisidedama prie vietos maisto produktų tiekimo grandinių ir trumpųjų tiekimo grandinių kūrimo skatinimo.
- Su verslumu kaime susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos ir projektų pavyzdžių, susijusių su trumposiomis [tiekimo grandinėmis](#).
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su maisto produktais [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje pateikiami pavyzdžiai, parodantys teigiamą naudą, kurią valstybės narės gali gauti vykdydamos su maisto produktais susijusią kaimo plėtros veiklą pagal BŽŪP.

#### Aplinka ir klimato kaita

- [EKPT praktinis seminaras „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“](#). EKPT jį surengė vykdydamas parengiamuosius naujojo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmus. Šio praktinio seminaro rezultatai rodo, kad būtina veiksmingai įvertinti poreikius ir nustatyti prioritetus, atrinkti priemones, jas kurti ir įgyvendinti, veiksmingai teikti aplinkos apsaugos paslaugas.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 15 „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.) [[PDF](#) [en](#)]. Šioje apžvalgoje nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika remiamas aplinkos apsaugos paslaugų teikimas ES kaimo vietovėse.
- [Aplinkos apsaugos paslaugos](#). Tai tikslinės aplinkos apsaugos paslaugų grupės, nustačiusios aspektus, kurie yra svarbūs teikiant aplinkos apsaugos paslaugas, ir pateikusios naujos kartos (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų kūrimo ir įgyvendinimo rekomendacijas, teminis puslapis. „Tikslinės grupės ataskaitos santrauka“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su aplinkos apsaugos paslaugomis [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Daugiausia dėmesio joje skiriama įvairioms plataus spektro aplinkos apsaugos paslaugoms, kurioms teikti gali būti skiriama ES valstybių narių kaimo plėtros programoms numatyta EŽŪFKP finansinė parama.
- [Viešosios gėrybės ir viešoji intervencija](#). Šioje dalyje pateikiami šios srities teminės darbo grupės rezultatai ir išvados ir nagrinėjama, kaip kaimo plėtros politika, naudojantis žemės ūkio teikiamomis galimybėmis, gali padėti kaimo vietovėse teikti viešąsias gėrybes, įskaitant žemės ūkio paskirties žemės biologinę įvairovę ir gamtos išteklius, tokius kaip vanduo ir dirva.
- Teminė darbo grupė Nr. 4 „Kolektyviniai požiūriai į agrarinės aplinkosaugos sistemas“ [[PDF](#) [en](#)]. Čia aptariami kolektyviniai požiūriai į agrarinės aplinkosaugos sutartis.
- Brošiūra apie viešąsias gėrybes ir viešąją intervenciją žemės ūkyje [[PDF](#) [en](#) [de](#) [fr](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Jos pagrindas – viešųjų gėrybių teminės darbo grupės, nagrinėjusios su viešosiomis

gėrybėmis susijusius klausimus ir tai, kaip ES kaimo plėtros politika padeda juos spręsti, atliktas darbas.

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 7 „Viešosios gėrybės ir kaimo plėtra“ (2011 m. kovo mėn.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]. Apžvalgoje aprašomas ES žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros politikos vaidmuo Europos kaimo vietovėse teikiant viešąsias gėrybes.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su ekologiškai tvariu ekonomikos augimu [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje pristatomi ES KPP atvejų tyrimai, kuriais parodoma ir paaiškinama, kokią naudą gali gauti Europos kaimo vietovės, taikydamos aplinkos požiūriu tvarius plėtros metodus.
- [Klimato kaita / klimato politika](#). Tai nuoroda į 2010 m. EKPT vykdytą peržiūrą, kurios tikslas – nustatyti, kaip klimato kaitos klausimas yra sprendžiamas valstybių narių KPP.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 4 „Kaimo plėtra ir klimato kaita“ (2010 m. gegužės mėn.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]. Apžvalgoje paaiškinamas kaimo plėtros politikos indėlis į ES klimato politikos darbotvarkę.

#### Kaimo vietovių socialinė įtrauktis ir ekonominė plėtra

- [Jaunimo ir jaunųjų ūkininkų portalas](#). Šiame portale pateikiama svarbi informacija ir informacijos ištekliai, susiję su ES kaimo vietovių jaunesiems ūkininkams ir jaunimui skiriama parama. Visų pirma įgyvendinant EKPT „[Jaunimo teminę iniciatyvą](#)“ ieškoma būdų padidinti paramą su jaunimu susijusiems projektams.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su socialine įtrauktimi [[PDF](#) [en](#)]. Joje pateikiami Europos kaimo vietovių socialinės įtraukties projektų, bendrai finansuotų EŽŪFKP lėšomis, pavyzdžiai.
- Brošiūroje apie EŽŪFKP projektus, susijusius su Europos kaimo vietovių jauniaisiais ūkininkais ir jaunimu [[PDF](#) [en](#)], pateikiami atrinkti projektų pavyzdžiai, kurie parodo, kaip EŽŪFKP gali padėti Europos kaimo vietovių jaunesiems ūkininkams ir jaunimui sukurti plėtros galimybių.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 6 „Užimtumas ir socialinė įtrauktis“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Daugiausia dėmesio šioje apžvalgoje skiriama užimtumo kaimo vietovėse skatinimui, skurdo kaimo vietovėse mažinimui ir gyvenimo kokybės gerinimui.
- [Socialinis ūkininkavimas](#) – tai NKT jungtinė teminė iniciatyva, įgyvendinama siekiant nustatyti ir išnagrinėti 2007–2013 m. nacionalinių / regioninių KPP teikiamas galimybes ir sukuriamas kliūtis, susijusias su socialinio ūkininkavimo veikla, vykdoma 27 ES valstybėse narėse.
- EKPT seminaras „[Pusiau natūrinis ūkininkavimas ES](#)“. Jame įvertinta ES pusiau natūrinių ūkių padėtis ir šios srities politika.
- [Verslumo kaime socialiniai aspektai](#).
- Su verslumo kaime portalu susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [konkrečių tikslinių grupių įtrauktį](#) ir šios srities projektų pavyzdžių.
- Su verslumo kaime portalu susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [socialines paslaugas ir ūkininkavimą](#) ir šios srities projektų pavyzdžių.
- Su verslumo kaime portalu susijusios informacijos biblioteka, kurioje yra sukaupta medžiagos apie [socialinį verslumą](#) ir šios srities projektų pavyzdžių.
- Šioje dalyje pateikiama informacija apie [IRT](#) taikymą kaimo vietovėse.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje aprašoma, kaip IRT yra naudojamos kaip svarbiausias kaimo vietovių potencialo atskleidimo įrankis, padedantis jas padaryti patrauklesnes gyventi, dirbti ir jose apsilankyti.

### BIVP, LEADER metodas ir TB

- Trečiasis [2013 m. susitikimas dėl LEADER metodo „Tiesiam tiltus j ateiti“](#). Jo tikslas – remti sėkmingo BIVP (vadinamos LEADER per EŽŪFKP) programų kūrimo procesą nacionaliniu ir vietos lygmenimis.
- Informacija apie [bendruomenės inicijuotos vietos plėtros srities praktinius seminarus](#), kuriuos vykstant 10-ajai Europos regionų ir miestų savaitei „Open Days“ surengė Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas ir EKPT informacijos centras. Seminarų tikslas – pradėti diskusijas vietos plėtros strategijų (VPS) rengimo, kūrimo, įgyvendinimo ir valdymo klausimais, padėti suprasti, kaip kuriant tikslus galima sutelkti veiklos vykdytojus, ir plačiai paviešinti vietos teritorijų tarpvalstybinio bendradarbiavimo sukuriamą pridėtinę vertę.
- [Praktinis seminaras „Bendrijos inicijuota vietos plėtra“](#). Jį surengė EKPT, siekdamas suteikti galimybę pasikeisti informacija ir idėjomis, kurios gali būti naudingos rengiantis būsimajam programavimo laikotarpiui, ir, atsižvelgiant į tai, nustatyti suinteresuotųjų subjektų poreikius ir galimą tinklų vaidmenį parengiamajame etape.
- Įgyvendindama tikslą išnagrinėti, kaip LEADER metodas yra taikomas visoje ES, ir nustatyti gerosios patirties pavyzdžius, pagal kuriuos būtų galima parengti rekomendacijas dėl geresnio LEADER metodo įgyvendinimo, [tikslinė grupė Nr. 4 „Geresnės vietos plėtros strategijos“](#) siekia išnagrinėti du svarbiausius vietos plėtros strategijų aspektus – kūrimo ir įgyvendinimo.
- Viena iš LEADER metodo įgyvendinimo priemonių yra [vietos veiklos grupė \(VVG\)](#). Šioje dalyje pateikiama naudinga praktinio pobūdžio informacija apie įvairius VVG steigimo aspektus.
- [Strategijos kūrimas ir įgyvendinimas](#). Šioje dalyje pateikiamos gairės dėl klausimų, susijusių su vietos plėtros strategijų kūrimu ir įgyvendinimu.
- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 11 „LEADER metodas ir bendradarbiavimas“ (2012 m. balandžio mėn.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [es](#) [it](#) [pl](#)]. Daugiausia dėmesio joje skiriama dviejų svarbiausių LEADER metodo aspektų – vietos plėtros strategijų ir bendradarbiavimo – tarpusavio ryšiai.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su LEADER metodu [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)]. Joje parodoma ir pabrėžiama LEADER metodu sukuriama pridėtinė vertė.
- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su kitais ES fondais [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]. Joje parodoma, kaip kaimo vietovėse kartu su EŽŪFKP fondo parama galima gauti kitų ES finansavimo šaltinių paramą.
- [Tarpvalstybinio bendradarbiavimo \(TB\) srities terminų žodynelis](#).
- [Valstybių narių TB taisyklės ir procedūros](#). Šioje dalyje pateikiama informacija, skirta VVG ir kitiems panašaus pobūdžio veiklos vykdytojams, suinteresuotiems dalyvauti TB.
- [TB veikla](#). Šioje dalyje pateikiama informacija apie bendrus TB projektų valdymo aspektus.
- Skyriai, kuriuose pateikiama informacija apie stebėsenos ir vertinimo svarbą. Stebėsenos ir vertinimas – tai tolesnė veikla, kuri yra būtina siekiant geriau įgyvendinti TB projektus.
- [TB vadovas ir priemonių rinkinys](#).

### Kaimo plėtros tinklų kūrimas

#### **Tinklų kūrimo praktika. Įvykdyta veikla ir įgyta patirtis**

- [Koordinavimo komiteto praktinis seminaras „Kaimo plėtros tinklų kūrimas ateityje“ \(2012 m. rugsėjo 17 d., Briuselis\)](#) ir jo rezultatai [[PDF](#) [en](#)]. Seminaro medžiaga ir rezultatai suteikia žinių apie tai, kaip ateityje bus kuriami Europos kaimo plėtros tinklai.



- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 14 „Tinklai ir tinklų kūrimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2012 m. gruodžio mėn.) [[PDF](#) [EN](#)]. Joje matyti, kad tinklai yra veiksminga kaimo bendruomenių gyventojų informavimo, įkvėpimo ir įgaliojimo priemonė.
- [Tinklai – kaimo plėtros politikos priemonė](#). Tai idėjų generavimo ir skatinimo jomis dalytis priemonė – ja prisidedama prie kaimo plėtros politikos įgyvendinimo.
- [Europos kaimo plėtros tinkle \(EKPT\) įgyta patirtis](#). Šioje dalyje aprašoma keletas EKPT 2008–2012 m. veiklos etapų ir pasiekimų.
- [Nacionaliniuose kaimo tinkluose \(NKT\) įgyta patirtis](#). Šioje dalyje pristatoma NKT 2007–2013 m. įgyta svarbi ir naudinga patirtis, kuri bus perimta ir kuria bus galima remtis ateinančiu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.
- [Nacionaliniai kaimo tinklai ir metodų įvairovė](#). Šioje dalyje pristatoma praktinė patirtis ir mokymosi galimybės, kurios atsiranda taikant daugybę įvairių su kaimo plėtros tinklų kūrimu susijusių NKT metodų.
- Tam tikra NKT įgyta patirtis aprašoma skyriuje „[Bendro supratimo apie bendrą įvairių sričių politiką formavimas](#)“. Šiame skyriuje pateikiami įvairūs NKT metodų, taikomų siekiant suburti grupes, organizacijas ir asmenis, kad vieni kitiems perduotų žinias apie politiką (tiek vertikaliai, tiek horizontaliai – suinteresuotųjų subjektų grupėms), pavyzdžiai.
- [Remtis įgyta patirtimi](#). Šioje dalyje pateikiamos nuorodos į EKPT, NKT ir kitų tinklų 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgytos patirties pavyzdžius. Tų tinklų patirtimi galima remtis ateinančiu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.
- [Veiksmingas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas](#). Šiame skyriuje pateikiami įvairių metodų, kuriuos NKT taiko siekdami įtraukti jau sukurtas ir potencialias suinteresuotųjų subjektų grupes į su jiems aktualiausiais KPP aspektais susijusią veiklą, pavyzdžiai.
- [Keitimosi praktikos pavyzdžiais ir patirtimi supaprastinimas](#). Šioje dalyje pateikiama keletas naudingų, praktikoje naudojamų mokymo priemonių, skirtų kitiems suinteresuotiesiems subjektams; jos yra tinkamai pateiktos ir plačioji visuomenė gali laisvai jomis naudotis.
- [Parama bendradarbiavimui ir bendriems veiksmams](#). Šioje dalyje pateikiami sėkmingos veiklos pavyzdžiai, parodantys, kaip NKT remia asmenis, asmenų grupes ir organizacijas, siekdami nustatyti potencialius partnerius, kartu generuoti idėjas ir bendradarbiauti rengiant bendrus projektus.
- Seminaras „[Kaimo plėtros tinklų gebėjimų stiprinimas](#)“. Jį surengė EKPT, siekdamas prisidėti prie nacionalinių ir regioninių tinklų gebėjimų stiprinimo ir suteikti NKT kūrimo ankstyvuosiuose etapuose dalyvaujantiems subjektams gerą progą susitikti su kitais ES kaimo plėtros srities veiklos vykdytojais.

### [Nacionalinių kaimo tinklų veiklos įsivertinimo priemonės](#)

- „Esamos NKT naudojamos veiklos įsivertinimo priemonės“. Šiame skyriuje aprašomos NKT praktikoje jau naudojamos veiklos įsivertinimo priemonės.
- „Apklausų, klausimynų ir grįžtamosios informacijos formų rengimo gairėse“ pateikiama keletas NKT skirtų bendro pobūdžio rekomendacinių dokumentų, susijusių su apklausų, kurių tikslas – sužinoti įvairios tinklų veiklos suinteresuotųjų subjektų ir dalyvių nuomonę, rengimu.
- „Išsamesnis NKT veiklos įsivertinimas“. Šiame skyriuje pateikiamos nuorodos ir leidiniai, kurie yra naudingas įkvėpimo šaltinis, taip pat metodika ir patirties pavyzdžiai tiems NKT, kurie yra suinteresuoti ne vien įgyvendinti standartinį NKT veiklos įsivertinimo procesą, bet ir išsamiau įvertinti savo veiklą.
- „NKT veiklos įsivertinimo profiliai“. Šiame skyriuje pateikiama informacija apie bendrą metodą, kurį atrinkti NKT pasirinko savo veiklai įsivertinti.

- „Galimos NKT veiklos įsivertinimo rėmimo priemonės“. Šiame skyriuje pateikiami rekomendaciniai dokumentai, kuriais remdamosi NVO ir socialinių pokyčių tinklai įsivertina savo veiklą. Juose pateikiami praktiniai pavyzdžiai ir rekomendacijos taip pat gali būti naudingi NKT atliekant veiklos įsivertinimą.
- „Praktinės NKT veiklos įsivertinimo priemonės“. Šiame skyriuje pateikiamos nuorodos į praktines priemones, kurias NKT jau naudoja arba gali naudoti pažangai stebėti ir tinklo veiklos veiksmingumui vertinti.

### **Stebėseną ir vertinimas**

Stebėseną ir vertinimas yra svarbios kaimo plėtros programų (KPP) planavimo, kūrimo ir įgyvendinimo proceso sudedamosios dalys. **Vertinimą** būtina atlikti tam, kad būtų teisingai įvertinti kaimo vietovių poreikiai; jis yra svarbi būsimos programos strategijos nustatymo ir geriausių KPP priemonių pasirinkimo dalis. Vertinimas atliekamas ir tam, kad būtų galima įvertinti politikos poveikį; tai skatina veiksmingai ją įgyvendinti. **Stebėseną** svarbi nuolatiniam programų vertinimui užtikrinti; ją atliekant yra sukaupiama duomenų, kuriais remiantis galima laiku pritaikyti įgyvendinamas programas. Stebėseną ir vertinimas yra ypač svarbūs esant ekonomikos krizei, kai padidėja poreikis veiksmingai ir efektyviai naudoti viešąsias lėšas.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pirmą kartą nustatyta visai BŽŪP taikoma bendra stebėsenos ir vertinimo sistema. Remdamosi ankstesne patirtimi, Europos Komisija siūlo supaprastinti KPP stebėsenos ir vertinimo procesą. Tikslas – laiku pateikti patikimus duomenis, kad būtų galima tinkamai įvertinti KPP, vykdyti tęstinį darbą ir galiausiai geriau įgyvendinti KPP.

Daugiau informacijos, susijusios su KPP stebėseną ir vertinimu ir ES kaimo plėtros politika, galima rasti [Europos kaimo plėtros vertinimo tinklo](#) svetainėje ir [Europos Komisijos svetainės skyriuje](#), skirtame BŽŪP įgyvendinimo po 2013 m. stebėsenai ir vertinimui.

EKPT rengia [KPP stebėsenos lenteles](#) – jose matyti padaryta pažanga, susijusi su ES 2007–2013 m. KPP viešosiomis išlaidomis ir produkto rodikliais.

### Nacionalinių kaimo tinklų veiklos vertinimas ir įsivertinimas

*Nuorodos į susijusį EKPT darbą, atliktą NKT veiklos vertinimo ir įsivertinimo srityje.*

- [Esamos NKT naudojamos veiklos įsivertinimo priemonės](#) – tai NKT praktikoje jau naudojamos veiklos įsivertinimo priemonės.
- [NKT veiklos įsivertinimo profiliai](#). Šiame skyriuje pateikiama informacija apie bendrą metodą, kurį atrinkti NKT pasirinko savo veiklai įsivertinti.
- [Apklausa, klausimynų ir grįžamosios informacijos formų rengimo gairės](#) pateikiama keletas NKT skirtų bendro pobūdžio rekomendacinių dokumentų, susijusių su apklausa, kurių tikslas – sužinoti įvairios tinklų veiklos suinteresuotųjų subjektų ir dalyvių nuomonę, rengimu.
- [Išsamesnis NKT veiklos įsivertinimas](#). Šiame skyriuje pateikiamos nuorodos ir leidiniai, kurie yra naudingas įkvėpimo šaltinis, taip pat metodika ir patirties pavyzdžiai tiems NKT, kurie yra

suirerisuoti ne vien įgyvendinti standartinį NKT veiklos įsivertinimo procesą, bet ir įvertinti savo veiklą išsamiau.

- [Galimos NKT veiklos įsivertinimo rėmimo priemonės](#). Šiame skyriuje pateikiami rekomendaciniai dokumentai, kuriais remdamosi NVO ir socialinių pokyčių tinklai vertina savo veiklą. Juose pateikiami praktiniai pavyzdžiai ir rekomendacijos taip pat gali būti naudingi NKT atliekant veiklos įsivertinimą.

#### TB vertinimas

*Nuorodos į susijusį Europos vertinimo tinklo ir EKPT darbą, atliktą LEADER metodo įgyvendinimo ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo (TB) vertinimo srityje.*

- Skiltys, kuriose pateikiama informacija apie [stebėsenos](#) ir [vertinimo](#) veiksmų – tęstinės veiklos, kuri reikalinga, kad TB projektai būtų geriau įgyvendinami, – svarbą [PDF [EN](#)].

#### **Kaimo plėtros tinklai**

Plačiai pripažįstama, kad tinklai ir tinklų kūrimas yra svarbiausios tvarios kaimo plėtros skatinimo priemonės, ir jais plačiai naudojamosi. Įrodyta, kad tinklų kūrimas – naudinga suinteresuotųjų subjektų skatinimo dalyvauti įvairiuose kaimo plėtros programos (KPP) įgyvendinimo etapuose priemonė. KPP planavimo etape tinklai dažnai kuriami tam, kad visos suinteresuotosios šalys būtų sutelktos susijusiems politikos pasiūlymams išnagrinėti. Politikos įgyvendinimo etape kuriant tinklus remiamas įvairių kaimo plėtros srities suinteresuotųjų subjektų darbas, nes sukuriama galimybė keistis idėjomis, informacija ir žiniomis. Vėlesniuose KPP įgyvendinimo etapuose tinklų vaidmuo yra svarbus skleidžiant gerosios patirties pavyzdžius ir dėl to, kad tinklai padeda geriau įgyvendinti kaimo plėtros politiką.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu tinklai taps dar svarbesni – kaimo plėtros tinklai bus kuriami Europos ir nacionaliniu lygmenimis.

Kuriant tinklus ES lygmeniu – per Europos kaimo plėtros tinklą – sujungiami kaimo plėtros srities nacionaliniai kaimo tinklai, organizacijos ir administracijos siekiant:

- labiau įtraukti visus suinteresuotuosius subjektus į politikos įgyvendinimą;
- pagerinti KPP kokybę ir remti jų vertinimą;
- informuoti plačiąją visuomenę apie kaimo plėtros politikos įgyvendinimo naudą ir
- skatinti diegti naujoves žemės ūkio, maisto gamybos, miškininkystės ir kaimo plėtros srityse.

Europos inovacijų partnerystės tinklas ir jo [paslaugų centras](#) remia [žemės ūkio našumo ir tvarumo srities EIP](#) ir veiklos grupių, konsultavimo paslaugų teikėjų ir tyrėjų jungimąsi į tinklus. [Čia](#) rasite daugiau informacijos apie tinklų kūrimą – vieną iš 2014–2020 m. kaimo plėtros politikos priemonių.

#### 2007–2013 m. įgyta patirtis

*Nuorodos į susijusį EKPT darbą, atliktą laikantis nuomonės, kad tinklų kūrimas yra kaimo plėtros politikos priemonė, kaip rodo atitinkama ES ir nacionaliniu lygmenimis įgyta patirtis.*

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 14 „Tinklai ir tinklų kūrimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ [[PDF](#) [\[en\]](#)]. Joje matyti, kad tinklai yra veiksminga kaimo bendruomenių gyventojų informavimo, įkvėpimo ir įgaliojimo priemonė.
- [Europos kaimo plėtros tinkle \(EKPT\) įgyta patirtis](#). Šioje dalyje aprašoma keletas EKPT 2008–2012 m. veiklos etapų ir pasiekimų.
- [Nacionaliniuose kaimo tinkluose \(NKT\) įgyta patirtis](#). Šioje dalyje pristatoma NKT 2007–2013 m. įgyta svarbi ir naudinga patirtis, kuri bus perimta ir kuria galima remtis ateinančiu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.
- [Nacionaliniai kaimo tinklai ir metodų įvairovė](#). Šioje dalyje pristatoma praktinė patirtis ir mokymosi galimybės, kurios atsiranda taikant daugybę įvairių su kaimo plėtros tinklų kūrimu susijusių NKT metodų.
- [Tinklai – kaimo plėtros politikos priemonė](#). Tai idėjų generavimo ir skatinimo jomis dalytis priemonė ir ja prisidedama prie kaimo plėtros politikos įgyvendinimo.
- Seminaras „[Kaimo plėtros tinklų gebėjimų stiprinimas](#)“. Jį surengė EKPT, siekdamas prisidėti prie nacionalinių ir regioninių tinklų gebėjimų stiprinimo ir suteikti NKT kūrimo ankstyvuosiuose etapuose dalyvaujantiems subjektams gerą progą susitikti su kitais ES kaimo plėtros srities veiklos vykdytojais.
- [NKT veiklos įsivertinimo profiliai](#). Šiame skyriuje pateikiama informacija apie bendrą metodą, kurį atrinkti NKT pasirinko savo veiklai vertinti.
- [Galimos NKT veiklos įsivertinimo rėmimo priemonės](#). Šiame skyriuje pateikiami rekomendaciniai dokumentai, kuriais remdamosi NVO ir socialinių pokyčių tinklai įsivertina savo veiklą. Juose pateikiami praktiniai pavyzdžiai ir rekomendacijos taip pat gali būti naudingi NKT atliekant veiklos įsivertinimą.
- [Tinklų kūrimo principai ir praktika](#). Šiame skyriuje pateikiami ištekliai ir papildoma informacija, susijusi su NKT steigimo ir veikimo aplinkybėmis ir svarbiausiais klausimais.
- [NKT priemonės](#). Tai dinamiškas elektroninis išteklius, kurio tikslas – spręsti tinklo rėmimo grupių (TRG), valdančiųjų institucijų (VI) ir kitų susijusių NKT suinteresuotųjų subjektų su informacija ir rekomendacijomis susijusius poreikius siekiant sustiprinti ir išplėsti EŽŪFKP finansuojamus kaimo plėtros tinklus.
- [Apklausa, klausimų ir grįžtamosios informacijos formų rengimo gairėse](#) pateikiama keletas NKT skirtų bendro pobūdžio rekomendacinių dokumentų, susijusių su apklausa, kurių tikslas – sužinoti įvairios tinklų veiklos suinteresuotųjų subjektų ir dalyvių nuomonę, rengimu.

#### Tinklų kuriama pridėtinė vertė. 2007–2013 m. pavyzdžiai

*[Toliau](#) galite rasti tinklų veiklos, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo tinklų kūrimo pavyzdžių.*

- „Bendro supratimo apie bendrą įvairių sričių politiką formavimas“. Šiame skyriuje pateikiami įvairių NKT metodų, taikomų siekiant suburti grupes, organizacijas ir asmenis, kad jie vieni kitiems perduotų žinias apie politiką (tiek vertikalčiai, tiek horizontalčiai – suinteresuotųjų subjektų grupėms), pavyzdžiai.
- „Veiksmingas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas“. Šiame skyriuje pateikiami įvairių metodų, kuriuos NKT taiko siekdami įtraukti jau sukurtas ir potencialias suinteresuotųjų subjektų grupes į su jiems aktualiausiais KPP aspektais susijusią veiklą, pavyzdžiai.
- „Parama bendradarbiavimui ir bendriems veiksams“. Šiame skyriuje pateikiami sėkmingos veiklos pavyzdžiai, parodantys, kaip NKT remia asmenis, asmenų grupes ir organizacijas, siekdami nustatyti potencialius partnerius, kartu generuoti idėjas ir bendradarbiauti rengiant bendrus projektus.

- „Keitimosi praktikos pavyzdžiais ir patirtimi supaprastinimas“. Šiame skyriuje pateikiama keletas naudingų, praktikoje naudojamų mokymo priemonių, skirtų kitiems suinteresuotiesiems subjektams; jos yra tinkamai pateiktos ir plačioji visuomenė gali laisvai jomis naudotis.
- „Keitimasis patirtimi ir žiniomis“. Šiame skyriuje pateikiami tinklų veiklos, kuria asmenims, grupėms ir organizacijoms sudaromos galimybės lengviau dalytis žiniomis ir patirtimi tiesiogiai ir naudojantis nuotolinio ryšio priemonėmis, pavyzdžiai.
- „Parama bendradarbiavimui ir bendriems veiksams“. Šiame skyriuje pateikiami tinklų kūrimo pavyzdžiai, parodantys, kaip NKT remia asmenis, asmenų grupes ir organizacijas, siekdami nustatyti potencialius partnerius, kartu generuoti idėjas ir bendradarbiauti rengiant bendrus projektus.

#### Pasirengimas 2014–2020 m.

*Šiame puslapyje pateikiamos naudingos priemonės ir ištekliai, susiję su tinklų kūrimu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.*

- Europos Komisijos pranešimas 19-ajame nacionalinių kaimo tinklų susitikime, surengtame 2013 m. rugsėjo 12 d. Gdanske (Lenkija); jame nurodytos pirminės tinklų kūrimo 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu gairės [[PDF](#) [en](#)].

#### ***Bendruomenės inicijuota vietos plėtra (BIVP)***

Nuo 1991 m., kai Europos Komisija pradėjo įgyvendinti [LEADER](#) metodą kaip Bendrijos iniciatyvą, šis metodas buvo plėtojamas ir šiuo metu yra integruota kaimo plėtros politikos priemonė, kuriai skiriama labai daug dėmesio ES ir už jos ribų – tiek kaimo vietovėse, tiek miesto teritorijose, tiek pakrančių rajonuose. Pasiūlyta bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą (BIVP) naujuoju programavimo laikotarpiu įgyvendinti kaip piliečių įtraukimo į vietos lygmens veiksmus, susijusius su socialinių, aplinkos ir ekonominių uždavinių sprendimų kūrimu, priemonę. Tikimasi, kad BIVP padės lengviau įgyvendinti integruotą požiūrį Europos struktūriniuose ir investiciniuose fonduose (ERPF, ESF, EJŖŽF ir EŽŪFKP). Valstybės narės partnerystės sutartyje turės tiksliai nurodyti, kaip jos ketina remti BIVP ir kuriose programose ir vietovėse gali būti naudojama BIVP priemonė. BIVP nėra privaloma ERPF, ESF ir EJŖŽF paramai gauti, tačiau ji yra privaloma EŽŪFKP paramai gauti. Taigi taip remiami svarbiausi LEADER metodo komponentai, tokie kaip vietos veiklos grupės, vietos plėtros strategijos ir su teritorija ir gyventojais susiję aspektai.

Dėl naujo BIVP metodo galima LEADER metodo pobūdžio paramą geriau suderinti su kitų ES fondų vietos plėtrai skiriama parama; BIVP metodas turėtų sustiprinti kaimo, miesto ir žuvininkystės vietovių sąsajas. Išsamią informaciją apie BIVP rasite EKPT svetainės [specialiame skyriuje](#).

Jei norite sužinoti daugiau apie BIVP, pasirinkite jus dominančią toliau pateiktą informaciją:

#### 2007–2013 m. įgyta patirtis

*Nuorodos į susijusį EKPT darbą, padedantį geriau suprasti, kaip įgyvendinami kaimo plėtrai skirti LEADER ir BIVP metodai.*

- Kaimo plėtros apžvalga Nr. 11 „LEADER metodas ir bendradarbiavimas“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. Daugiausia dėmesio joje skiriama dviejų svarbiausių LEADER metodo aspektų – vietos plėtros strategijų ir bendradarbiavimo – tarpusavio sąsajai.

- [Tikslinė grupė „LEADER metodo principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimas“](#). Ji įsteigta siekiant parengti LEADER metodo įgyvendinimo modelių aprašą, nustatyti pagrindines LEADER metodo įgyvendinimo kliūtis ir gerosios patirties pavyzdžius ir apmąstyti galimus sprendimus.
- [Tikslinė grupė „LEADER metodo naujoviškumo ir bandomojo pobūdžio išsaugojimas“](#). Šioje dalyje nagrinėjami klausimai, susiję su naujovių diegimo masto įgyvendinant LEADER metodą nustatymu ir gerosios patirties, susijusios su reikalavimų atitikties sąlygų naujoviškiems projektams ir naujovių rėmimo sistemoms rengimu ir įgyvendinimu, pavyzdžiais.
- [Tikslinė grupė „Bendradarbiavimo priemonės naudojimas įgyvendinant LEADER metodą“](#). Šioje dalyje nagrinėjami klausimai, susiję su LEADER metodo tarpvalstybinio bendradarbiavimo (TB) aspektu.
- [Tikslinė grupė „Geresnės vietos plėtros strategijos“](#). Ši grupė įsteigta siekiant išnagrinėti du pagrindinius vietos plėtros strategijų aspektus – nustatymo ir įgyvendinimo.
- Trečiasis [2013 m. susitikimas dėl LEADER metodo „Tiesiame tiltus į ateitį“](#). Jo tikslas – remti sėkmingo BIVP programų kūrimo procesą nacionaliniu ir vietos lygmenimis.
- [LEADER metodo medžiagos biblioteka](#). Joje sukaupta su metodais LEADER II, LEADER+ ir 2007–2013 m. LEADER programa susijusi informacija ir dokumentai.
- [Vietos veiklos grupių \(VVG\) duomenų bazė](#). Tai visų įregistruotų VVG, įskaitant jų tikslus ir kontaktinę informaciją, duomenų bazė, buvusi 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pabaigoje.
- [TB vadovas](#). Jame rasite nuorodas į dalis, kuriose pateikiama informacija, suinteresuotoms VVG galinti būti naudinga TB projektų rengimo ir įgyvendinimo procese.
- [Valstybių narių TB taisyklės ir procedūros](#). Šioje dalyje pateikiama informacija, skirta VVG ir kitiems panašaus pobūdžio veiklos vykdytojams, suinteresuotiems kurti TB projektus.
- Viena iš LEADER metodo įgyvendinimo priemonių yra [vietos veiklos grupė \(VVG\)](#). Šioje dalyje pateikiama naudinga praktinio pobūdžio informacija apie įvairius VVG steigimo aspektus.
- [Strategijos kūrimas ir įgyvendinimas](#). Šioje LEADER metodo įgyvendinimo priemonės skirtoje dalyje pateikiamos gairės klausimais, susijusiais su vietos plėtros strategijų kūrimu ir įgyvendinimu.
- [Bendruomenės inicijuota vietos plėtra EKTP svetainės skyriuje „Temos“](#).
- Vaizdo įrašas [„Pažangusis LEADER metodas – LEADER metodas kaimo plėtrai“](#).
- Vaizdo įrašas [„LEADER metodo principai“](#).

#### LEADER metodo įgyvendinimo pavyzdžiai

Toliau rasite LEADER metodo ir TB projektų įgyvendinimo, susijusių atvejų tyrimų ir sėkmingo KPP įgyvendinimo pavyzdžius.

- Brošiūra apie EŽŪFKP projektus, susijusius su LEADER metodu [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)]. Joje konkrečiais EŽŪFKP finansuojamų projektų pavyzdžiais parodoma ir pabrėžiama LEADER metodu sukuriama pridėtinė vertė.
- Informaciniuose lapuose „Geresnis LEADER metodo taikymas įgyvendinant ES vietos plėtros strategijas“ pateikiami susijusios praktikos pavyzdžiai, kuriais valdančiosios institucijos ir vietos veiklos grupės rėmėsi 2007–2013 m. įgyvendindamos LEADER metodą. Šių informacinių dokumentų tikslas – pabrėžti dalykus, kurie tinkamai veikia vietos plėtros strategijų (VPS) kūrimo ir įgyvendinimo etapuose. Išsamesnę informaciją rasite toliau pateiktose nuorodose į kiekvieną informacinį lapą:
  - daugiapakopė VVG atrankos procedūra (Suomija) [[PDF](#) [en](#)];
  - daugiatapis projektų paraiškų teikimo ir nuolatinės stebėsenos sistema (Jungtinė Karalystė) [[PDF](#) [en](#)];

- aiškios taisyklės ir metodai, kuriais užtikrinama, kad į vietos plėtros strategijas būtų integruota daug sektorių (Graikija) [[PDF en](#)];
- paprastai įvertinami VPS tikslai siekiant „laimėti“ pridėtinę vertę, sukuriama įgyvendinant LEADER metodą (Airija) [[PDF en](#)];
- vietos plėtros strategijas rengiančioms VVG skirtas praktinis kontrolinis sąrašas (Švedija) [[PDF en](#)];
- VVG nepriklausomumo ir objektyvaus sprendimų priėmimo rėmimas (Suomija) [[PDF en](#)];
- VVG tarpusavio vertinimo procesas (Suomija) [[PDF en](#)];
- skatinimas išlaikyti LEADER metodo regioninį atspalvį (Prancūzija) [[PDF en](#)];
- įmonių socialinės atsakomybės integravimas į LEADER metodo projektus (Ispanija) [[PDF en](#)];
- VPS integravimas į didesnio masto teritorinės plėtros planus (Ispanija) [[PDF en](#)];
- geresnė LEADER metodo stebėseną ir vertinimas (Italija) [[PDF en](#)];
- dalyvavimu pagrįstų metodų taikymas kuriant kokybiškas vietos plėtros strategijas (Italija) [[PDF en](#)].

Šioje nuorodoje rasite jau įgyvendintų [pagal 2007–2013 m. KPP remtų LEADER ir TB projektų pavyzdžius](#).

#### Pasirengimas 2014–2020 m.

*Naudinga informacija, susijusi su BIVP programavimu ir įgyvendinimu kaimo ir ne kaimo vietovėse.*

- Informacija apie [ES 2014–2020 m. sanglaudos politiką](#).
- [Su BIVP įgyvendinimu susijusios iniciatyvos](#), įskaitant BIVP ne kaimo vietovėse.
- Informacija apie [bendruomenės inicijuotos vietos plėtros srities praktinius seminarus](#), kuriuos vykstant 10-ajai Europos regionų ir miestų savaitei „Open Days“ surengė Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas ir EKPT informacijos centras. Seminarų tikslas – pradėti diskusijas vietos plėtros strategijų (VPS) rengimo, kūrimo, įgyvendinimo ir valdymo klausimais, padėti suprasti, kaip kuriant tikslus galima sutelkti veiklos vykdytojus, ir plačiai paviešinti vietos teritorijų tarpvalstybinio bendradarbiavimo sukuriama pridėtinę vertę.
- Leidinyje „Bendruomenės inicijuota vietos plėtra“ [[PDF en](#)] (parengė Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas) nurodomi svarbiausi metodo, kuris bus taikomas ateityje, aspektai.
- Pagrindinis Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros (AGRI), Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties (EMPL), Jūrų reikalų ir žuvininkystės (MARE) ir Regioninės ir miestų politikos (REGIO) generalinių direktoratų parengtų „Bendrujų gairių dėl bendruomenės inicijuotos vietos plėtros Europos struktūriniuose ir investiciniuose fonduose“ [[PDF en](#)] (2013 m. balandžio 29 d.) tikslas – padėti valstybių narių institucijoms sukurti sąlygas partnerystės susitarimuose veiksmingai pasinaudoti BIVP ir įtraukti BIVP į atitinkamas savo programas.
- Seminaras „[Bendruomenės inicijuota vietos plėtra \(BIVP\) 2014–2020 m. ESI fonduose](#)“ surengtas 2013 m. vasario 6 d. Jame pateikta su BIVP susijusių rekomendacijų ir patarimų dėl 2014–2020 m. bendros strateginės programos parametų programavimo aspektų.
- [Praktinis seminaras „Bendrijos inicijuota vietos plėtra“](#). Jį surengė EKPT, siekdamas suteikti galimybę apsiukeisti informacija ir idėjomis, kurios gali būti naudingos rengiantis būsimajam

programavimo laikotarpiui, ir, atsižvelgiant į tai, nustatyti suinteresuotųjų subjektų poreikius ir galimą tinklų vaidmenį parengiamajame etape.

- Informacija apie [NKT teminę iniciatyvą „BIVP“](#) visų pirma yra nacionaliniams kaimo tinklams skirtas informacijos mainų forumas.
- Praktinis seminaras „[LEADER metodo / BIVP finansavimas. Galimybės ir susijusi patirtis](#)“ surengtas 2013 m. lapkričio 12 d. Tai EKPT vykdomos pasirengimo 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui rėmimo veiklos dalis. Šiame praktiniame seminare nustatyti konkretūs LEADER metodo / BIVP finansavimo uždaviniai ir veiksmingi LEADER metodo / BIVP finansavimo mechanizmai, taip pat šių iniciatyvų integravimo į atitinkamus politikos įgyvendinimo mechanizmus būdai.

### **Šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės**

Šioje dalyje pateikiama atrinkta informacija apie ES šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates, įskaitant naujausias žinias apie narystę ir renginius bei tinklų kūrimo iniciatyvas, kurios formuoja būsimą kaimo plėtros politiką. Šiuo metu narystės ES siekia penkios oficialios šalys kandidatės – Islandija, Juodkalnija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Serbija ir Turkija – ir trys potencialios šalys kandidatės – Albanija, Bosnija ir Hercegovina ir Kosovas\*. Bendros informacijos apie šias šalis arba jų rengimosi narystei ES procesą galima rasti [Plėtros generalinio direktorato svetainės](#) specialiaame skyriuje.

Įgyvendinant [PNPPKP](#) (pasirengimo narystei pagalbos priemonė kaimo plėtrai), šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms teikiama pagalba, kad jos galėtų įgyvendinti *acquis*, susijusį su bendra žemės ūkio politika ir tvariu šalies kandidatės žemės ūkio sektoriaus ir kaimo vietovių pritaikymu.

### Šalių aprašai

*Nuorodos į išsamią informaciją apie šalis, pateikiamą EUROPA svetainėje (Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas):*

- Šalių kandidačių aprašai:
  - [buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija](#);
  - [Islandija](#);
  - [Juodkalnija](#);
  - [Serbija](#);
  - [Turkija](#).
- Potencialių šalių kandidačių aprašai:
  - [Albanija](#);
  - [Bosnija ir Hercegovina](#);
  - [Kosovas](#)\*.

\* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

### Kaimo plėtros tinklai

*Turimi išteklių ir informacija apie šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių besikuriančius kaimo plėtros tinklus ir kitokią bendradarbiavimo kaimo plėtros srities tinkluose patirtį.*



- Seminaras „Nacionalinių kaimo tinklų steigimas ir plėtra šalyse kandidatėse“ surengtas 2010 m. lapkričio 11 d. Briuselyje. Visus šio seminaro pranešimus galima parsisiųsti iš [EKPT svetainės](#).
- Piliietinių asociacijų sąjunga „[Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos kaimo plėtros tinklas](#)“ įsteigtas 2010 m. kovo mėn. Skopjėje kaip nacionalinis judėjimas, kurio tikslas – suteikti galių Makedonijos Respublikos kaimo bendruomenėms. Šis tinklas taip pat yra [Europos LEADER kaimo plėtros asociacijos \(angl. ELARD\)](#) narys.
- [Serbijos kaimo plėtros rėmimo tinklas](#).

### Renginiai

*Keletas renginių, kurie padeda formuoti kaimo plėtros politiką ir skatina stiprinti gebėjimus.*

- [2013 m. PNPP \(pasirengimo narystei pagalbos priemonės 2014–2020 m.\) konferencija](#).
- Praktinis seminaras „[LEADER metodas pasirengimo narystei ir narystės programose](#)“.
- Praktinis seminaras „[2014–2020 m. PNPP II / PNPPKP kaimo plėtros priemonės](#)“.
- Praktinis seminaras „[PNPPKP. Įgyta patirtis ir būsimojo programavimo laikotarpio perspektyvos](#)“.
- Daugiašalis praktinis seminaras „[PNPP kaimo plėtrai \(PNPPKP\) po 2013 m.](#)“
- Praktinis seminaras „[PNPPKP priemonės. Kaimo turizmas](#)“.
- Praktinis seminaras „[PNPPKP programa \(priemonės ir jų pritaikymas\)](#)“.
- [Regioninis praktinis seminaras PNPPKP klausimais](#).
- Seminaras „[Pagrindiniai PNPPKP programavimo principai](#)“.
- Seminaras „[PNPPKP programos stebėseną ir vertinimą](#)“.
- FAO / SWG projekto pirmasis regioninis praktinis seminaras tinklų kūrimo klausimais „Narystės ES siekiančių Pietryčių Europos šalių žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros politikos supaprastinimas“, 2012 m. rugsėjo 15–16 d., Vodice (Kroatija).
- FAO / SWG projekto antrasis regioninis praktinis seminaras tinklų kūrimo klausimais „Narystės ES siekiančių Pietryčių Europos šalių žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros politikos supaprastinimas“, 2013 m. gegužės 22–24 d., Baras, Juodkalnija.
- FAO / SWG projekto pirmasis nacionalinis praktinis seminaras tinklų kūrimo klausimais „Narystės ES siekiančių Pietryčių Europos šalių žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros politikos supaprastinimas“, sėkmingai įgyvendintas regione; 2013 m. vasario 7–15 d., Albanija, Juodkalnija ir Bosnija ir Hercegovina.
- FAO / SWG projekto antrasis nacionalinis praktinis seminaras tinklų kūrimo klausimais „Narystės ES siekiančių Pietryčių Europos šalių žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros politikos supaprastinimas“, 2013 m. rugsėjo 1–7 d., Serbija, Makedonija ir Kosovas\*.
- 2013 m. parengiamasis susitikimas [[PDF](#) <sup>[en]</sup>], 2013 m. rugsėjo 4–7 d., Bosnija ir Hercegovina.
- 2013 m. Žemės ūkio politikos forumas „Naujos Pietryčių Europos šalių žemės ūkio ir kaimo plėtros perspektyvos tvirtos ateities link“, 2013 m. spalio 15–18 d., Priština (Kosovas\*).

### Iniciatyvos ir projektai

*Informacija apie iniciatyvas ir projektus, kuriais remiama kaimo plėtros politika ir jos įgyvendinimo veikla.*

- Serbijos LEADER metodo iniciatyva – tai ES finansuojamo projekto „Gebėjimų stiprinimas LEADER iniciatyvai sukurti ir įgyvendinti Serbijos Respublikoje“ darbinis pavadinimas. Vienas iš svarbių šio projekto rezultatų yra „LEADER metodo įgyvendinimo vadovas“ – jame pateikiamos praktinės LEADER metodo sukūrimo Serbijoje rekomendacijos.

- [„Europos piliečiai“ \(„Gradjani za Europu“\)](#) – tai Bosnijos ir Hercegovinos nevyriausybinių organizacijų iniciatyva. Jos nariai vykdo veiklą trijose pagrindinėse srityse, įskaitant Bosnijos ir Hercegovinos kaimo vietovių ir žemės ūkio plėtrą, ir prisideda prie pilietinės visuomenės vaidmens Europos integracijos procese stiprinimo. Daugiau informacijos apie iniciatyvą „Europos piliečiai“ galite rasti šios iniciatyvos [oficialioje svetainėje](#).

#### Rekomendacijos ir techninė parama

*Atrinkti ištekliai ir dokumentai, kuriuose pateikiamos rekomendacijos dėl narystės ES proceso, ypač kaimo plėtros klausimais.*

- Brošiūra „PNPP – naujas požiūris į ES pagalbą plėtrai“ [[PDF<sup>en</sup>](#)]. Joje trumpai aprašoma, kas yra PNPP, kodėl ši priemonė buvo sukurta, kaip ja naudotis ir kuo ji yra naudinga ES ir šiuo metu narystės ES siekiančioms šalims.

### 1.6. Kaimo plėtros komunikacija

Komunikacija padeda įgyvendinti Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšas ir ES valstybėms narėms remti kaimo plėtros politiką.

Reikalaujama, kad į kiekvieną ES kaimo plėtros programą būtų įtrauktas komunikacijos veiksmų planas. Jis būtinas siekiant užtikrinti, kad naudos gavėjai būtų informuoti, kaip pasinaudoti esamų fondų lėšomis, ir tai suprastų, ir kad Europos piliečiai sužinotų apie konkrečią ES kaimo plėtros politikos teikiamą naudą.

#### *Komunikacijos metodas*

Skleidžiant informaciją apie EŽŪFKP turėtų būti laikomasi bendro Europos Komisijos komunikacijos metodo, grindžiamo trimis pagrindiniais principais:

1. išklausti visuomenės nuomonę, t. y. atsižvelgti į jos nuomonę ir rūpimus klausimus, nes komunikacija yra dialogas, o ne vienpusis veiksmas. Tai ne vien ES piliečių informavimas, bet ir pačių piliečių nuomonės išsakymas, kad Europos Komisija galėtų suprasti visuomenės mąstymą ir tai, kas jai rūpi;
2. žmonėms suprantamai paaiškinti, kokį poveikį politika, programos ir projektai daro kasdieniam žmonių gyvenimui, kad stebėdami politikos įgyvendinimą Europos lygmeniu jie galėtų įsivaizduoti, kaip kas vyksta;
3. palaikyti ryšius su vietos gyventojais, t. y. susisiekti su jais jų šalyje ar vietovėje jų mėgstamomis žiniasklaidos priemonėmis.

Europos ir nacionaliniu lygmenimis vykdoma EŽŪFKP komunikacijos veikla siekiama nuolat informuoti apie Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato bendrą komunikacijos strategiją. Komisijos pavedimu 2010 m. patvirtinta nauja strategija siekiant nuolat informuoti apie 2010–2015 m. su komunikacija susijusius uždavinius, visų pirma apie bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) reformą ir naująjį 2014–2020 m. programavimo etapą. Kad komunikacija būtų veiksminga tiek naudos gavėjams, tiek platesnei visuomenei, būtina nustatyti ir surinkti konkrečių pavyzdžių ir sėkmingo įgyvendinimo pavyzdžių iš kuo daugiau valstybių narių ir pagal kuo įvairesnes temas.

#### *Projektų pavyzdžių skleidimas*

EKPT skleidžia Europoje įgyvendintų KPP projektų pavyzdžius įvairiomis priemonėmis, įskaitant:

- [brošiūrą apie EŽŪFKP projektus](#) – joje 6 kalbomis aprašomi KPP projektų pavyzdžiai, pateikiami pagal skirtingas temas;
- [KPP projektų duomenų bazę](#) – joje yra sukaupti 27 ES valstybėse narėse įgyvendintų projektų pavyzdžiai; jie aprašyti glaustai ir pateikti atvirlaiškio formatu.

#### *NKT teminė iniciatyva*

EKPT pradėjo įgyvendinti NKT komunikacijos teminę iniciatyvą, siekdamas skatinti keistis geriausios patirties pavyzdžiais, parodančiais, kaip valstybės narės skleidžia informaciją apie savo KPP ir apskritai apie EŽŪFKP. Be to, šios iniciatyvos tikslas – naudojantis įvairiausiais Europoje esančiais EŽŪFKP lėšomis finansuotais produktais, priemonėmis, leidiniais ir kampanijomis pateikti platesnei visuomenei informaciją apie kaimo plėtros politikos įgyvendinimo vietos lygmeniu pasiekimus ir uždavinius, kuriuos tenka spręsti įgyvendinant šią politiką.

Šios iniciatyvos konkretūs rezultatai yra tokie:

- 2011 m. birželio 28 d. surengtas 12-asis NKT susitikimas komunikacijos klausimais. Daugiau informacijos rasite spustelėję [čia](#);
- lapkričio 17–18 d. Milane surengta Italijos NKT inicijuota konferencija „Kaimo plėtros komunikacija piliečiams“. Daugiau informacijos rasite spustelėję [čia](#);
- kaimo plėtros komunikacijos ekspertų tinklo steigimas valstybėse narėse;
- NKT dalyvavimas mugėse „[Berlyno žalioji savaitė](#)“ ir „[Paryžiaus tarptautinė žemės ūkio paroda](#)“;
- išleista [EKPT brošiūra „Komunikacija“](#). Joje matyti, kad komunikacija yra svarbi priemonė, padedanti sutelkti KPP įgyvendinimo veiksmus naujiems uždaviniams spręsti ir skatinanti geriau išnaudoti EŽŪFKP teikiamas galimybes.

[Elektroniniame ištekliuje „Kaimo plėtros komunikacija“](#) pateikiami valstybėse narėse ir ES lygmeniu naudojamų EŽŪFKP finansuotų informavimo ir reklamavimo priemonių, kuriomis siekiama skatinti įgyvendinti kaimo plėtros programas ir didinti jų veiksmingumą, pavyzdžiai.

Komunikacijos priemonės ir reklaminė medžiaga yra svarbios perduodant svarbiausią informaciją kaimo plėtros srityje suinteresuotiesiems subjektams ir visuomenei. Jomis didinamas informuotumas apie EŽŪFKP tikslus, prioritetus ir finansavimo galimybes ir pateikiami EŽŪFKP remtų ES valstybėse narėse įgyvendintų projektų pavyzdžiai. Visą šiame [tinklapyje](#) skelbiamą medžiagą pateikė nacionaliniai kaimo tinklai, valdančiosios institucijos, vietos veiklos grupės ir pan., ir ji yra reguliariai ir gausiai papildoma. Prie kiekvieno komunikacijos produkto pateikiamas trumpas aprašas, kuriame yra informacija apie priemonės pavadinimą, kainą, autorių, išleidimo datą ir pan., įskaitant turinio santrauką ir numatomą tikslinę auditoriją.

## 2. Šalys

Visos valstybės narės yra parengusios nacionalines kaimo plėtros strategijas ir kaimo plėtros programas (KPP), skirtas visai šaliai arba regionui. Naudojamiesi EKPT svetainėje pateiktu interaktyviu ES žemėlapiu galite rasti įvairios informacijos apie kiekvieną valstybę narę:

- *Informacija apie KPP*

Šiuose puslapiuose apžvelgiama, kaip kiekvienoje šalyje yra valdoma kaimo plėtra, pateikiama kaimo plėtros politikos tikslų santrauka, susiję dokumentai ir nurodomos susijusios organizacijos.



Austrija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Belgija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Bulgarija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Kroatija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Kipras	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Čekija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Danija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Estija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Suomija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Prancūzija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Vokietija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Graikija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Vengrija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Airija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Italija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Latvija	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Lietuva	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Liuksemburgas	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Malta	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>
Nyderlandai	<a href="#"><i>Informacija apie KPP</i></a>

Lenkija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Portugalija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Rumunija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Slovakija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Slovėnija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Ispanija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Švedija	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Jungtinė Karalystė	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Martinika, Gvadelupa, Prancūzijos Gviana, Reunjonas (Prancūzija)	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Kanarų salos (Ispanija)	<a href="#">Informacija apie KPP</a>
Azorų salos, Madeira (Portugalija)	<a href="#">Informacija apie KPP</a>

#### Nacionaliniai kaimo tinklai

Šiuose puslapiuose pateikiama informacija apie kiekvieną nacionalinį kaimo tinklą: tinklo dalyvius, tinklo organizacinę struktūrą, NKT veiklą, pagrindinius prioritetus ir kartu su kitais tinklais ir (arba) šalimis vykdomą veiklą.

#### Nacionalinė institucija

Visų ES valstybių narių žemės ūkio ministerijų kontaktinė informacija pateikiama [čia](#).

#### Valdančioji institucija

Valdančiąją instituciją paskiria valstybė narė, ir tai gali būti viešoji arba privačioji institucija, atsakinga už kaimo plėtros programų valdymą nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu. Visų valdančiųjų institucijų išsami kontaktinė informacija pateikiama [čia](#).

#### Mokėjimo agentūra

Mokėjimo agentūros yra valstybių narių departamentai arba institucijos, atsakingi už prašymų atitikties tinkamumo kriterijams tikrinimą ir pagalbos skyrimo procedūros stebėseną, taip pat jos turi užtikrinti visų mokėjimų atitiktį Bendrijos taisyklėms. Kiekvienos šalies mokėjimo agentūrų sąrašai pateikiami [čia](#).

#### VVG duomenų bazė

Vietos veiklos grupės (VVG) yra pagrindinis [LEADER metodo](#) įgyvendinimo ramstis. Jų pagrindinė atsakomybė yra rengti vietos plėtros strategijas, remti suinteresuotųjų subjektų tinklų kūrimą ir vertinti bei tvirtinti atskirus LEADER metodo projektus. Šioje [duomenų bazėje](#) pateikiama 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pabaigoje turėtos informacijos apie įregistruotas VVG, įskaitant jų tikslus ir kontaktinius duomenis, santrauka.

### KPP informaciniai lapai

KPP įgyvendinimo pažangos informaciniuose lapuose pateikiama glausta informacija apie kiekvienos ES kaimo plėtros programos įgyvendinimo pažangą ir naujausia informacija apie programų finansinių priemonių įgyvendinimą (iš viso įgyvendintų viešųjų išlaidų), bendrą KPP įgyvendinimo pažangą atsižvelgiant į produkto rodiklius (informacijos apie svarbiausias priemones santrauka), taip pat palyginimas su 2007–2013 m. tikslais. Šiuose informaciniuose lapuose rasite glaustą informaciją apie KPP įgyvendinimą valstybėse narėse ir regionuose, taip pat visose 27 ES valstybėse narėse.

### KPP projektai

Šioje duomenų bazėje (ją galite parsisiųsti) pateikiama informacija apie tai, kaip iš tikrųjų yra naudojamos EŽŪFKP lėšos, taip pat pateikiami įvairaus pobūdžio kiekvienos ES šalies ir kiekvienos KPP krypties projektų (įskaitant jų finansavimą) išsamūs pavyzdžiai.

Be to, [skyruije „Šalys“](#) pateikiama informacija apie šalis, siekiančias narystės ES. Išsamesnės informacijos apie oficialias šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates galite rasti [šiam puslapyje](#).

## 3. Temos

Su Europos kaimo vietovių plėtra susiję uždaviniai yra tokie pat įvairūs ir sudėtingi, kaip ir pačios kaimo vietovės, nes jie apima tarpusavyje susijusius socialinius ir ekonominius, finansinius, su aplinka susijusius ir techninius klausimus. Šiandien kaimo vietovėms yra aktualios tokios svarbios temos kaip klimato kaita ir verslumas kaime, socialinė įtrauktis ir inovacijos; EKPT analitiniame darbe šioms temoms skiriama daugiausia dėmesio. Kviečiame susipažinti su šiomis temomis pateikta informacija; daugiausia dėmesio yra skiriama kaimo plėtros politikos kūrimo, rengimo ir įgyvendinimo poveikiui. Spustelėję ant toliau pateiktų nuorodų galėsite naršyti giliau:

- [Žemės ūkis](#)
- [Aplinka](#)
- [Verslumas](#)
- [Jaunimas ir jaunieji ūkininkai](#)
- [Miškininkystė](#)
- [IRT](#)
- [Kaimo ir miesto sąsajos](#)
- [Socialiniai aspektai](#)
- [Žinių perdavimas ir inovacijos](#)

### **3.1. Žemės ūkis**

Žemės ūkis yra viena svarbiausių EKPT veiklos sričių. Šioje dalyje visų pirma aprašomi tyrimai, susiję su mažaisiais ūkiais, pusiau natūriniais ūkiais, ūkininkavimu kalnuotose vietovėse, vietos maisto tiekimo grandinėmis ir trumposiomis tiekimo grandinėmis.

#### *Mažieji ūkiai*

Mažieji ūkiai visada buvo ES žemės ūkio sektoriaus kertinis akmuo. Jų vaidmuo labai svarbus tiek skatinant kaimo vietovių gyvybingumą, tiek jį išsaugant. Mažieji ūkiai remia vietos kaimo bendruomenes ir teikia svarbias socialines, kultūrinės ir aplinkos apsaugos paslaugas (viešąsias gėrybes), taip pat sukuria pridėtinę vertę, ypač pateikdami vietinius specializuotus maisto produktus. Todėl ES kaimo vietovėms yra labai svarbi dabartinė padėtis ir struktūrinių pokyčių daroma įtaka jų išlikimui. Dviem paskutiniais plėtros etapais – 2004 ir 2007 m. – prie ES prisijungė keletas milijonų mažųjų ir pusiau natūrinių ūkių. Jų integracija į rinkas nėra aktyvi, o konkurencingumas abejotinas. Kita vertus, jie prisideda prie kaimo vietovių apgyvendinimo, dažnai pačiuose pažeidžiamiausiųose ir mažiau palankiuose ūkininkauti regionuose.

2011 m. liepos 8–9 d. Krokuvėje (Lenkija) įvyko aukšto lygio konferencija „Europos Sąjungos mažųjų ūkių dabartis ir ateitis“. Konferenciją rengė Krokuvos žemės ūkio universitetas, Lenkijos mokslų akademijos Varšuvos kaimo ir žemės ūkio plėtros institutas, Mažosios Lenkijos žemės ūkio plėtimo paslaugų asociacija, Brvinuvo žemės ūkio konsultacijų centras (filialas yra Krokuvėje) ir Europos Parlamento nario Czesławo Siekierskio biuras. Tai – 2010 m. spalio mėn. Sibiu (Rumunija) surengto EKPT seminaro „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ tęstinis renginys. Konferencijos medžiagos santrauką galite parsisiųsti spustelėję čia [[PDF](#) [en](#)].

EKPT NKT jungtinė teminė iniciatyva „Trumposios tiekimo grandinės“ yra ypač svarbi mažiesiems ūkiams. Toliau pateikiama daugiau informacijos apie šią iniciatyvą.

#### *Pusiau natūriniai ūkiai*

Diskusijos dėl mažųjų ūkių pasidarė ypač svarbios po paskutinių dviejų – 2004 ir 2007 m. – plėtros etapų, po kurių natūrinių ir pusiau natūrinių ūkininkavimu užsiimančių ūkininkų skaičius padidėjo daugiau nei tris kartus, t. y. iki 11 mln. 27 ES valstybėse narėse. Vis didėjantį susidomėjimą šia sritimi įrodo tai, kad 2010 m. spalio 13–15 d. Sibiu (Rumunija) surengtame seminare „Pusiau natūrinis ūkininkavimas ES. Esama padėtis ir ateities perspektyvos“ dalyvavo apie 140 asmenų. Vykusiomis diskusijomis siekta padėti geriau suprasti pusiau natūriniu ūkininkavimu užsiimančių ūkininkų poreikius ir esamas galimybes, taip pat pusiau natūrinių ūkių ir visuomenės bei aplinkos sąveiką.

Pagrindinis informacinis dokumentas apie ES pusiau natūrinius ūkius buvo parengtas minėtam seminarui; jį galite parsisiųsti [PDF formatu](#): [en](#) [fr](#) [de](#) [ro](#) [pl](#) [bg](#).

Daugiau informacijos apie seminarą „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ rasite [spustelėję čia](#).

#### *Ūkininkavimas kalnuotose vietovėse*

Kalnuotoms kaimo vietovėms tenka spręsti ypatingus uždavinius ir jos turi specifinių poreikių, palyginti su kitomis kaimo vietovėmis. Įgyvendinant ES žemės ūkio politiką jos yra priskirtos prie [mažiau palankių ūkininkauti vietovių](#), kadangi paprastai joms būdingas trumpas augimo sezonas (dėl didelio aukščio) arba statūs šlaitai žemesniame aukštyje, arba ir viena, ir kita.

Dėl tokių sąlygų šių vietovių žemės ūkis ir kaimo ekonomika patiria tam tikrų sunkumų. ES parengė konkrečias kalnuotoms kaimo vietovėms skirtas paramos priemones – j jas įeina ir kaimo plėtros politikos priemonės.

Vykstant Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato vadovaujamo platesniam peržiūros procesui, EKPT informacijos centras apsiėmė atlikti paramos, kuri gali būti teikiama KPP, susijusioms

su kalnuotomis vietovėmis ir ūkininkavimu kalnuotose vietovėse, apžvalgą. Apžvalgos rezultatai pateikiami šiose ataskaitose:

- Komisijos tarnybų darbiname dokumente „Didžiausias veiksmingumas“ [[PDF](#) [en](#)];
- EKPT darbiname dokumente dėl ūkių kalnuotose vietovėse patikros [[PDF](#) [en](#)].

Pasiūlyta [būsimuoju \(2014–2020 m.\) ES kaimo plėtros politikos programavimo laikotarpiu](#) kalnuotoms vietovėms skirti tam tikrų naujų rūšių specialią paramą. Tai apima galimybę į KPP įtraukti specialias kalnuotoms vietovėms skirtas programas. Naujus pasiūlymus galite pažiūrėti [čia](#).

Daugiau informacijos apie ES kalnuotas vietas ir kaimo plėtrą pateikiama čia:

- [„Euromontana“](#) (vienas iš EKPT narių) skatina palaikyti kalnų gyvybingumą, vykdyti integruotą ir tvarią plėtrą ir gerinti gyvenimo kalnuotose vietovėse kokybę;
- Europos aplinkos agentūra parengė naudingą informaciją apie ES kalnų ekosistemų poreikius, susijusius su žemės tvarkymu. Jos ataskaitą galite paskaityti [čia](#);
- su kalnuotomis vietovėmis susijusius projektus galite rasti naršydami [KPP projektų duomenų bazėje](#).

#### *Vietos maisto tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės*

Europos Komisija maisto produktų svarbą ES kaimo plėtros procesui pabrėžia [politikos apžvalgoje „Ūkio produktų pardavimo skatinimas“](#). 2011 m. pateiktuose pasiūlymuose atnaujinti šią politiką atkreipiamas dėmesys į tai, kad „ES kulinarijam paveldui būdinga didelė įvairovė, ir mes turėtume ją pasinaudoti“. Įrodyta, kad partnerystės, sudarytos siekiant sustiprinti maisto produktų rinkas, yra veiksmingos kaimo politikos įgyvendinimo priemonės. Tokio pobūdžio vietos lygmens projektų, susijusių su maisto produktais, rezultatai gali padėti tvariai sustiprinti svarbiausius kaimo ekonomikos pagrindus. Pavyzdžiui, verslo įmonės, dalyvaujančios su maisto produktais susijusiose vietos projektuose, bendradarbiaudamos gali rasti naujų būdų parduoti daugiau savo produktų ir pritraukti kitokių klientų. Taip pat galima užmegzti glaudesnius vietos žemės ūkio, turizmo ir maisto produktų tiekimo sektorių ryšius.

Be to, kaimo vietovėse vartojant vietos maisto produktus, mažiau maisto produktų reikia pervežti. Dėl to galima sukurti ekonominę, su aplinka susijusią ir socialinę naudą, tokią kaip transporto išlaidų taupymas, mažiau išmetama teršalų, mažesnis kaimo kelių nusidėvėjimas, mažiau eismo spūsčių ir su tuo susijęs didesnis saugumas keliuose. Įvairios su plėtra susijusios naudos kaimo verslininkams gali suteikti ir trumposios tiekimo grandinės. Pavyzdžiui, sumažėjus verslo įmonių, dalyvaujančių tiekimo grandinėje nuo žaliavos gamintojo iki galutinio vartotojo, gali padidėti dalyvaujantiems verslininkams tenkanti pajamų nuo galutinės kainos dalis. Esant mažiau grandžių, taip pat gali sumažėti išlaidos vartotojams, ir visiems yra lengviau sužinoti, iš kur yra gauta žaliava. Trumpiausia tiekimo grandinė yra tiesioginis pardavimas (gamintojas parduoda galutiniam vartotojui). EŽŪFKP paramos priemonių rinkinyje esančiose finansinėse priemonėse yra numatytos galimybės supaprastinti trumpąsias tiekimo grandines. Jos yra susijusios su žemės ūkio maisto produktų sektoriumi, tačiau taip pat gali būti naudojamos kitokiam kaimo verslui.

Daugiau informacijos galite rasti čia:

- įdomų tyrimą, susijusį su trumposiomis tiekimo grandinėmis, atliko Italijos NKT [[PDF](#) [en](#)];
- veiklos, susijusios su vietos maisto tiekimo grandinėmis ir trumposiomis tiekimo grandinėmis, pavyzdžių galite rasti EŽŪFKP brošiūroje apie EŽŪFKP remtus projektus [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].



### 3.2. Aplinka

Šiam su kaimo plėtra susijusiam antrajam BŽŪP ramsčiui yra nustatyta labai svarbių nuostatų dėl aplinkos gerovės, padedančių pakeisti įvykių kryptį sprendžiant uždavinius, susijusius su biologine įvairove, išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu, dirvožemio ir vandens kokybe ir kraštovaizdžio išsaugojimu.

Konkrečiai kalbant, **EŽŪFKP reglamento 2 krypties** tikslas yra gerinti aplinką ir kraštovaizdį suteikiant gamtos išteklių apsaugos ir didinimo priemonių, taip pat Europos kaimo vietovėse išsaugoti didelės vertės ūkininkavimo ir miškininkystės sistemas ir kultūrinius kraštovaizdžius. Tai, kad įgyvendinant ES kaimo plėtros politiką yra svarbu gerinti aplinką, rodo šie faktai:

- pasiūlyta mažiausia paramos, skirtos 2 krypties priemonėms, lėšų procentinė dalis yra 25 proc. (palyginti su 10 proc. 1 ir 3 krypties priemonėms);
- agrarinės aplinkosaugos priemonė (M214) yra vienintelė privaloma priemonė ir ji yra įgyvendinama visose 88 ES kaimo plėtros programose.

#### *Klimato kaita*

Dėl klimato kaitos Europos žemės ūkio, miškininkystės ir kaimo plėtros sektoriams iškyla grėsmių, tačiau taip pat atsiranda galimybių. Daugiau informacijos apie klimato kaitą ir žemės ūkį rasite spustelėję [čia](#).

Regioninės ir nacionalinės kaimo plėtros programos (KPP) yra svarbi parama, nes jos padeda pašalinti klimato kaitos priežastis ir pasekmes. Iki 2008 m., kol dar nebuvo atliktas BŽŪP patikrinimas ir nebuvo sudarytas Europos ekonomikos gaivinimo planas (EEGP), į pirmąsias 2007–2013 m. programavimo laikotarpio KPP buvo įtrauktos įvairios priemonės, kurios buvo tiesiogiai arba netiesiogiai naudingos įgyvendinant klimato kaitos politiką trimis pagrindinėmis kryptimis: klimato kaitos švelninimo, prisitaikymo prie klimato kaitos ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

Tai, kad su klimatu susijusiems veiksams, kurie vykdomi atlikus BŽŪP patikrinimą ir priėmus Europos ekonomikos gaivinimo planą (EEGP), buvo skirta papildomų finansinių išteklių, ir tai, kad atitinkamai buvo iš dalies pakeistos KPP, padės toliau mažinti Europos žemės ūkio sektoriuje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Didesnis biudžetas taip pat padidins Europos kaimo vietovių pajėgumus pašalinti klimato kaitos daromą poveikį. 2010 m. EKPT atliko peržiūrą, siekdamas nustatyti, kaip valstybės narės savo kaimo plėtros programose sprendžia klimato kaitos klausimą. Šios peržiūros rezultatus, pateiktus santraukose pagal kiekvieną valstybę narę, taip pat apibendrinamąją ataskaitą apie visas 27 ES valstybes nares rasite šio [tinklalapio](#) pabaigoje.

Taip pat galite pažiūrėti vaizdo įrašą apie klimato kaitos švelninimo Europos kaimo vietovėse veiksmus. Jį rasite [čia](#).

#### *Aplinkos apsaugos paslaugos*

2011 m. gruodžio mėn. pradėjusi dirbti ir 2013 m. pradžioje darbą baigusi EKPT tikslinė grupė „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas“ nustatė aspektus, kurie yra būtini, kad būtų galima teikti kuo daugiau aplinkos apsaugos paslaugų, ir pateikė rekomendacijas, susijusias su būsimos kartos (2014–2020 m.) kaimo plėtros programų kūrimu ir įgyvendinimu. Šios rekomendacijos yra grindžiamos informacija, kuri buvo sukaupta vykdant veiklą (47 pavyzdžiai iš 15 valstybių narių), įvairiais

programų įgyvendinimo metodais ir sėkmę lemiančiais veiksniais, taip pat apsilankymais vietoje ir daugybe diskusijų su aplinkos srities ES suinteresuotaisiais subjektais.

EKPT svetainėje yra pateikiama įvairių susijusių dokumentų apie rezultatus:

- tikslinės grupės „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas“ galutinės ataskaitos santrauka [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)];
- tikslinės grupės „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas“ galutinė ataskaita [PDF [en](#)];
- aplinkos apsaugos paslaugų teikimo įgyvendinant KPP pavyzdžiai [PDF [en](#)];
- informacinis dokumentas, kuriame yra aprašytos tikslinės grupės darbo aplinkybės ir tikslai [PDF [en](#)];
- koordinavimo komiteto praktinio seminaro „Kokybiškų 2014–2020 m. KPP aplinkos apsaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonių kūrimas“ [tinklapis](#);
- ES kaimo plėtros apžvalga „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.) [PDF [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)];
- brošiūra apie EŽŪFKP projektus „Aplinkos apsaugos paslaugos“ [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].

Svarbiausia EKPT iniciatyva, tiesiogiai susijusi su aplinkos apsaugos paslaugomis, – tai teminė darbo grupė Nr. 3 „Viešosios gėrybės ir viešoji intervencija“. Daugiau informacijos galite rasti šio dokumento [skyriuje „Įgyvendinama politika“](#).

2011 m. balandžio mėn. teminės darbo grupės Nr. 4 surengtame praktiniame seminare dalyvavo ekspertai, turintys konkrečios patirties kolektyvinių agrarinės aplinkosaugos metodų kūrimo ir su jų įgyvendinimu susijusių uždavinių sprendimo srityje [PDF [en](#)].

Be to, EKPT informacijos centras parengė ir 2010 m. rugsėjo 30 d.–spalio 1 d. Briuselyje vykusioje CEDIA rudens konferencijoje pristatė pranešimą „BŽŪP priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ įgyvendinimo Europos Sąjungoje padėtis“ [PDF [en](#)].

Informaciją apie visų KPP priemonių, įskaitant su aplinkos apsaugos paslaugomis susijusias priemones, įgyvendinimo pažangą galite rasti skyriuje „[Kaimo plėtros politika skaičiais](#)“. Daugybę projektų pavyzdžių, taip pat ir aplinkos apsaugos paslaugų teikimo projektų pavyzdžių galite rasti EKPT [projektų duomenų bazėje](#).

### 3.4. Verslumas

#### *Verslumas kaime*

Verslumo skatinimas ir stiprinimas yra vienas svarbiausių kaimo bendruomenės ekonominių problemų sprendimo būdų, ir daugelyje ES valstybių narių įvykus dideliame ekonomikos nuosmukiui tam vėl skiriama daug dėmesio. Naudodamiesi elektroniniais ištekliais galite rasti informacijos ir kitais su verslumu kaime susijusiais klausimais. Toliau pateikiami ištekliai, susiję su daugeliu verslumo kaime klausimų, įskaitant įvairius dokumentus (ataskaitas, konsultacijų, informacinius ir rekomendacinius dokumentus, brošiūras ir kitus su šia tema susijusius dokumentus), metodus, aspektus ir įvairių suinteresuotųjų subjektų vykdomą veiklą.

- [Informacijos apie verslumą kaime biblioteka](#). Joje yra sukaupta įvairiausių dokumentų ir leidinių, susijusių su verslumu kaime.
- [Gebėjimų stiprinimo priemonės](#). Jomis remiamas kaimo verslo įmonių steigimas ir plėtra.
- Skyriuje [NKT bendri veiksmai](#) galite rasti informacijos apie bendrus veiksmus, kurių atžvilgiu NKT turi bendrų interesų ir kurie įgyvendinti kaimo vietovėse vykdant verslą tam tikrose srityse.
- Taip pat galite susipažinti su įvairiais valstybių narių įgyvendintų [bendradarbiavimo projektų pavyzdžiais](#).

### *Finansinė parama kaimo vietovėms*

Ribotos galimybės gauti finansinę paramą, įskaitant kredito paslaugas ir rizikos kapitalą, visoje Europos Sąjungoje (ES) yra viena svarbiausių verslo vystymo kaimo vietovėse ir kaimo verslo įmonių plėtros kliūčių. Pastaraisiais metais kaimo verslo įmonių „finansinė atskirtis“ įrodyta dokumentais ir jai yra priskiriama prie visam ūkiui ir kaimo vietovėms būdingų veiksnių.

2011 m. balandžio mėn. Bad Šandau (Vokietija) įvykusiame 11-ajame NKT susitikime buvo įsteigta EKPT darbo grupė „Finansinė parama kaimo vietovėms“ (daugiau informacijos rasite spustelėję [čia](#)). Šios darbo grupės įsteigimas – tai vienas iš NKT bendrųjų veiksmų, įgyvendintų pagal NKT teminę iniciatyvą „Verslumas kaime“. Bendras šios teminės iniciatyvos tikslas – nustatyti ir skatinti įgyvendinti perspektyvias strategijas ir veiksmus, kuriais būtų atsižvelgiama į kaimo vietovių ekonominius pokyčius. 2011 m. gegužės–birželio mėn. darbo grupė „Finansinė parama kaimo vietovėms“ atliko esamų priemonių, susijusių su finansine parama kaimo vietovėms, tyrimą; jo rezultatai buvo pristatyti 2011 m. birželio 29 d. Briuselyje vykusiame praktiniame seminare. 2011 m. lapkričio 10 d. Hagoje (Nyderlandai) vykusiame 13-ajame NKT susitikime pristatyta naujausia šios darbo grupės veiklos pažanga (tarpinė ataskaita) ir tolesnio darbo veiksmų planas. Daugiau informacijos apie šį susitikimą pateikiama [čia](#).

EKPT teminės iniciatyvos „Verslumas kaime“ galutinėje ataskaitoje „Finansinė parama kaimo vietovėms“ [[PDF](#) [en](#)] daugiausia dėmesio skiriama mažųjų ir vidutinių įmonių galimybėms gauti kaimo vietovėms skirtą finansinę paramą. Galutinės ataskaitos duomenys ir diskusijų apie su finansų inžinerijos mechanizmais susijusius esamus ir būsimus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų rezultatai pristatyti 2012 m. vasario 2 d. Salonikuose (Graikija) surengtame 14-ajame NKT susitikime. Daugiau informacijos apie šį susitikimą pateikiama [čia](#).

2012 m. birželio 28 d. Rygoje (Latvija) Latvijos NKT, padedamas EKPT informacijos centro, surengė seminarą „Paramos skyrimo labai mažoms kaimo vietovių įstaigoms supaprastinimas“. Pagrindinis šio seminaro tikslas buvo sutelkti įvairius suinteresuotuosius subjektus, kurie domisi būtent kaimo vietovių galimybėmis gauti paskolą. Šis seminaras suteikė ypatingą galimybę tęsti diskusijas – jos padėjo nustatyti esamų ir būsimų finansų inžinerijos priemonių įgyvendinimo taisyklių tobulinimo būdus. Daugiau informacijos apie šį susitikimą pateikiama [čia](#).

2012 m. spalio 26 d. surengto [koordinavimo komiteto praktinio seminaro](#) „Finansų inžinerija“ tikslas – padidinti kaimo plėtros srities suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie finansų inžinerijos priemones, kuriomis siekiama padidinti EKPT pajėgumą plėtoti Europos kaimo vietoves, kūrimo ir naudojimo galimybes. Pranešimuose ir diskusijose remtasi įvairių ES fondų / įvairių sričių politikos įgyvendinimo patirtimi ir juose pabrėžta svarbiausia patirtis, perimta iš vadovų, koordinavusių finansinių priemonių įgyvendinimą vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis.

Praktiniame seminare taip pat buvo pateikta naujausia informacija apie finansinių priemonių nuostatas, susijusias su Bendra strategine programa (BSP), įskaitant informaciją apie reglamentų ir tolesnio jų taikymo pokyčius. Daugiau informacijos apie šį praktinį seminarą pateikiama [čia](#).

Dar daugiau įdomių su finansine parama kaimo vietovėms susijusių diskusijų yra aprašyta ES kaimo plėtros apžvalgoje Nr. 13 „Finansinės kaimo plėtros priemonės. Nujos galimybės įveikti ekonomikos krizę“, kuri yra pateikta [čia](#).

Daugiau bendros informacijos ir su finansine parama kaimo vietovėms susijusios nuorodos pateikiamos [čia](#).

### 3.5. Jaunimas ir jaunieji ūkininkai

Su demografiniais pokyčiais ir mažėjančiu kaimo vietovių gyventojų skaičiumi susiję klausimai yra svarbūs daugelyje ES valstybių narių ir daro didelę įtaką daugelio kaimo vietovių ūkinės veiklos rezultatams. Todėl vienas svarbiausių ES kaimo plėtros politikos prioritetų – remti veiksmus, kuriais siekiama į kaimo vietoves nuolat pritraukti jaunimo.

Kad būtų išlaikytas kaimo vietovių gyvybingumas, labai svarbus yra jaunųjų ūkininkų, kurie sudaro tik 6 proc. ES veiklą vykdančių ūkininkų, vaidmuo. ES parama jauniems ūkininkams skiriama ir pagal specialią Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) finansuojamą priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“. Naudojantis šia parama galima spręsti specifinius uždavinius, kurių iškyla žemės ūkio sektoriuje bandantiems įsisteigti jauniems ūkininkams, – raginti juos pasilikti kaimo vietovėse gyventi ir dirbti, sukurti naujų galimybių įsidarbinti ir skatinti plėsti paslaugas, kurias teikiant būtų apskritai prisidedama prie kaimo vietovių socialinio ir ekonominio gyvybingumo didinimo.

Daugelyje ES valstybių narių yra vykdoma įvairi kitokia kaimo vietovių jaunimo rėmimo veikla. Ji apima mokymą, paslaugų kūrimą ir geresnės informacijos sklaidos rėmimą. Šiame [svetainės skyriuje](#) pateikiama susijusi informacija ir ištekliai, susiję su ES kaimo vietovių jauniems ūkininkams ir jaunimui teikiama parama:

- [jaunimo bibliotekoje](#) apžvelgiami įvairių Europoje veikiančių institucijų ir organizacijų projektai ir iniciatyvos, kuriomis siekiama geriau teikti informaciją kaimo vietovių jaunimui;
- [jaunųjų ūkininkų bibliotekoje](#) pateikiama speciali informacija, susijusi su tam tikromis institucijomis ir organizacijomis, taip pat iniciatyvos ir projektai, kuriuos įgyvendinant yra remiami Europos jaunieji ūkininkai;
- nuo 2012 m. įgyvendinant EKPT [teminę iniciatyvą „Jaunimas ir jaunieji ūkininkai“](#) svarstoma, kaip kuo geriau patobulinti EŽŪFKP paramos skyrimo kaimo vietovių jaunimui ir jauniems ūkininkams būdus.

### 3.6. Miškininkystė

Miškai ir miškinga žemė užima daugiau nei 40 proc. viso ES ploto. Jie yra pragyvenimo šaltinis milijonams darbuotojų, verslininkų ir miškų savininkų. Miškininkai ir ūkininkai yra pagrindiniai ES žemės valdytojai, labai prisidedantys prie ekonomikos augimo, darbo vietų kūrimo ir klestėjimo, ypač kaimo vietovėse. Galiausiai, miškai yra naudojami įvairiais tikslais: ekonominiais, susijusiais su aplinka ir visuomene. Be to, jie yra atsinaujinančiosios energijos šaltinis ir padeda mažinti klimato kaitą.

*NKT teminė iniciatyva „Miškininkystė“*

NKT teminę iniciatyvą „Miškininkystė“ pradėta įgyvendinti 2009 m. gruodžio mėn. Jos tikslas – sukurti NKT darbo aplinką, kad būtų galima skatinti keistis patirtimi, kuri yra svarbi siekiant geriau įgyvendinti miškininkystės priemones pagal 2007–2013 m. ES kaimo plėtros politiką. Dėl pagrindinės šios iniciatyvos įgyvendinimo srities ir numatomų rezultatų susitarta 2009 m. gruodžio mėn. Briuselyje įvykusiame pirmajame darbo grupės susitikime, kuriame pirmoji, iš 5 NKT susidedanti darbo grupė nustatė tolesnio bendradarbiavimo pagrindą. Nuo to laiko šia iniciatyva vis labiau domimasi, ir šiuo metu darbo grupę sudaro 10 NKT atstovai.

Pagal minėtą iniciatyvą įgyvendinta EKPT informacijos centro veikla apėmė veiksmus, kuriais buvo remiamas informacinio dokumento [PDF [en](#)] rengimas, – peržiūrėta, kaip atrinktose valstybėse narėse įgyvendintos su miškais susijusios 2007–2013 m. kaimo plėtros programų priemonės. Nacionaliniai kaimo tinklai prisidėjo prie su konkrečiomis šalimis susijusios informacijos rinkimo ir peržiūros. Jie taip pat nustatė tris pagrindines interesų sritis, kuriose turi būti nustatyta ir pradėta įgyvendinti bendra veikla. Tos sritys ir bendros veiklos siūlymai buvo pristatyti 10-ajame NKT susitikime (jis įvyko 2010 m. rugsėjo mėn. Edinburge) [PDF [en](#)]. Bendros veiklos pagal iniciatyvą „Miškininkystė“ aprašą galite parsisiųsti čia [PDF [en](#)].

#### *Konkrečios sritys ir bendra veikla*

Viena iš interesų sričių – keitimasis patirtimi, susijusia su miškų biomasės naudojimu energijai gaminti (ypač šildymui) vietos lygmeniu. Šioje srityje vykdomai veiklai vadovauja Suomijos NKT; 2011 m. rugsėjo 25–27 d. Punkaharju (Suomija) surengtas specialus seminaras. Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

Kita interesų sritis – daugiafunkcis miškų vaidmuo, t. y. miškų teikiamos viešosios gėrybės ir paslaugos. Ši sritis pasiūlyta po Ispanijos NKT 2010 m. spalio mėn. surengto pažintinio vizito. Pagrindinis šio vizito klausimas buvo pietinės Ispanijos dalies (Andalūzijos) *dehesa* ažuolynai – seminaro dalyviai siekė nustatyti, kaip būtų galima naudojantis miškais įvairinti ekonomiką. Pažintinio vizito rezultatai [PDF [en](#)] paskatino surengti tarptautinį seminarą „Aplinkos viešųjų gėrybių valdymas“; Valonijos NKT jį surengė 2010 m. lapkričio 18–19 d. Namiūre (Belgija). Daugiau informacijos apie seminarus, bendrą veiklą ir pažintinius vizitus galite rasti [čia](#).

Kalbant apie privačios miškininkystės valdymo sritį, numatyta ir apsvaistyta labai įvairi galima šios srities veikla (pavyzdžiui, žr. Italijos NKT pasiūlymą dėl bendros veiklos [PDF [en](#)], susijusios su miškininkystės sektoriaus subjektų galimybių gauti duomenis gerinimu). Tačiau per visą teminės iniciatyvos įgyvendinimo laiką nebuvo imtasi jokių konkrečių veiksmų.

JT paskelbtų tarptautinių miškų metų proga Italijos NKT, remiamas EKPT, 2011 m. birželio mėn. surengė tarptautinį kongresą „Miškų išteklių svarba dabar ir ateityje, vykstant socialinei ir ekonominei kaimo vietovių plėtrai“. Daugiau informacijos apie šio kongreso išdavas galite rasti oficialioje svetainėje „[RomaForest2011](#)“ arba informacijos apie renginį santraukoje [PDF [en](#)].

Daugiau informacijos apie iniciatyvą „Miškininkystė“ pateikiama:

- ES kaimo plėtros apžvalgoje „Miškininkystė ir kaimo plėtra“ (2011 m. lapkričio mėn.) [PDF [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)];

- brošiūroje apie EŽŪFKP projektus, susijusius su miškininkyste. Joje rasite straipsnių apie tai, kaip galima pasinaudoti EŽŪFKP parama siekiant tvariai plėtoti įvairius ES miškingų vietovių išteklius [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)];
- [skyriuje „Verslumas kaime“](#) yra specialiai miškininkystei skirta dalis, kurioje galite rasti kitą susijusią informaciją apie politikos įgyvendinimo aplinkybes, su miškininkyste susijusius projektus ir kitus naudingus elektroninius išteklius;
- naršydami [KPP duomenų bazėje](#) rasite informaciją apie su miškininkystės sektoriumi susijusius projektus.

### 3.7. IRT

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyvendinant kaimo plėtros politiką ypatingas dėmesys skirtas informacinėms ir ryšių technologijoms (IRT). EŽŪFKP įvairiais būdais remia IRT įmonių ir paslaugų plėtrą, įgūdžių tobulinimą ir plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą kaimo vietovėse, kadangi investicijos į techninę ir programinę įrangą yra laikomos atitinkančiomis visų programų reikalavimus.

IRT svarba Europos kaimo vietovių plėtrai buvo pagrindinė 2011 m. vasario 10 d. Briuselyje surengto EKPT seminaro „IRT ir kaimo vietovės. Žinių visuomenės kūrimas eilinių žmonių gyvenime“ tema. Daugiau informacijos rasite spustelėję [čia](#).

Spustelėję šią [nuorodą](#) galite parsisiųsti EKPT brošiūrą, kurioje pateikiami įvairūs EŽŪFKP remtų projektų, susijusių su informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT), pavyzdžiai.

[KPP projektų duomenų bazėje](#) rasite pagal kaimo plėtros programas įgyvendintų ir EŽŪFKP finansuotų IRT projektų pavyzdžius. Daugiau informacijos rasite spustelėję [čia](#).

EKPT parengė pranešimą, kuriame trumpai paaiškinama su IRT rėmimu kaimo vietovėse susijusi kaimo plėtros politikos konceptuali sistema ir intervencijos sritys. Jį rasite spustelėję [čia](#) [[PDF](#) [en](#)].

Leidinyje „BŽŪP patikrinimo ir Europos ekonomikos gaivinimo plano apžvalga. Kaimo plėtros programų pakeitimas“ yra pateikiama kaimo plėtros programų pakeitimų, padarytų po BŽŪP patikrinimo ir Europos ekonomikos gaivinimo plano priėmimo, apžvalga ir dėmesys atkreipiamas į investicijas į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą. Leidinys pateikiamas [čia](#).

### 3.8. Kaimo ir miesto sąsajos

2010 m. Europos Komisijos komunikate dėl bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) ateities po 2013 m. (jį galite parsisiųsti spustelėję [čia](#)) atkreipiamas dėmesys į tai, kad BŽŪP prioritetas yra „darnus teritorinis vystymasis visose ES kaimo vietovėse – suteikiant vietos gyventojams daugiau galimybių, didinant pajėgumą ir gerinant vietos sąlygas bei kaimo ir miesto vietovių sąsajas“.

Įgyvendinant kaimo plėtros metodus, kuriais siekiama darnios teritorinės plėtros, gali būti naudinga atsižvelgti į tokius svarbiausius dalykus:

- kaimo verslo įmonėms miesto vietovės yra svarbios rinkos ir paslaugų centrai;
- miestų gyventojai dažnai leidžia laiką Europos kaimo vietovėse;

- netoli mažų ir didelių miestų esančios kaimo vietovės gali patirti su aplinka susijusių sunkumų, atsirandančių dėl miestų plėtros, dėl jose esančių mėgiamų pramogų vietų, taip pat kelionių į darbą ir atgal.

Laikantis integruoto požiūrio į politiką, teigiamų rezultatų regionuose galima pasiekti įvertinant įvairius kaimo ir miesto sąsajų pokyčius ir į juos atsižvelgiant. Rezultatai gali padėti sukurti tvarios regionų plėtros metodus, kuriuos taikant būtų tinkamai ir proporcingai atsižvelgiama į kaimo ir miesto vietoves. Daugiau informacijos apie kaimo ir miesto sąsajas pateikiama [čia](#).

### 3.9. Socialiniai aspektai

#### *Socialinis ūkininkavimas*

Pastaraisiais metais vis daugiau kaimo vietovių suinteresuotųjų subjektų daug dėmesio skiria socialiniam ūkininkavimui – 27 ES valstybėse narėse galima rasti daugybę socialinio ūkininkavimo veiklos pavyzdžių. Šį susidomėjimą lėmė tai, kad vis geriau suprantama, jog žemės ūkio ir kaimo išteklių gali atlikti tam tikrą vaidmenį didinant socialinę, fizinę ir protinę žmonių gerovę. Kartu socialinis ūkininkavimas – tai nauja galimybė ūkininkams teikti alternatyvias paslaugas, siekiant išplėsti ir įvairinti savo veiklą ir sustiprinti daugiafunkcijų vaidmenį visuomenėje. Žemės ūkio ir socialinės veiklos integravimas taip pat gali suteikti ūkininkams naujų pajamų šaltinių ir pagerinti visuomenės nuomonę apie žemės ūkio sektorį.

Italijos NKT pateikus NKT grupei pasiūlymą bendradarbiauti siekiant nustatyti ir išnagrinėti galimybes ir kliūtis, kurių atsiranda įgyvendinant 2007–2013 m. nacionalines ir (arba) regionines KPP ir vykdant socialinio ūkininkavimo veiklą 27 ES valstybėse narėse, NKT teminę iniciatyvą „Socialinis ūkininkavimas“ pradėta įgyvendinti 2009 m. gruodžio mėn. Konkretus teminės iniciatyvos „Socialinis ūkininkavimas“ tikslas buvo „geriau įgyvendinti KPP, kuriomis remiamas socialinis ūkininkavimas, ir nacionaliniu bei Europos lygmenimis prisidėti prie geresnio būsimojo programavimo laikotarpio priemonių įgyvendinimo“. Iniciatyvą įgyvendino septynių šalių – Airijos, Austrijos, Belgijos (Flandrijos), Italijos, Jungtinės Karalystės ir Suomijos – NKT; jie pradėjo rinkti informaciją apie savo šalyse padarytą socialinio ūkininkavimo veiklos pažangą.

Šio pirmo bendro darbo rezultatai [[PDF !\[\]\(d0262bbe9d2356661a2e89321dfcc781\_img.jpg\)](#)] buvo pateikti 2010 m. kovo mėn. Romoje surengtame 8-ajame NKT susitikime (2010 m. kovo 25–26 d.). Jame dalyvavę NKT taip pat susitarė dėl darbo programos, kad iki 2010 m. pabaigos parengtų bendrą apžvalgą (pagrįstą susijusiais atvejų tyrimais). Bendros apžvalgos ir atvejų tyrimų rezultatai buvo pristatyti dviejose svarbiose 2010 m. konferencijose socialinio ūkininkavimo klausimais:

- 5-ojoje Europos bendradarbiavimo mokslo ir technologijos srityje konferencijoje „Socialinis ūkininkavimas žemės ūkio sektoriuje“, vykusioje 2010 m. rugpjūčio 24–26 d. Vicenzauzėne (Vokietija);
- konferencijoje „[Kaimo plėtros ir socialinio ūkininkavimo sąsajos](#)“, kurią 2010 m. rugsėjo 30–spalio 1 d. Mechelene (Belgija) surengė Flandrijos kaimo tinklas.

Galite parsisiųsti galutinę bendros apžvalgos versiją [[PDF !\[\]\(c444627dab9fee9a1550c053ffaaaae2\_img.jpg\)](#)] ir visų 17 atvejų tyrimų, atliktų 6 valstybėse narėse, aprašus [[PDF !\[\]\(e4a71fb14267cbc3c68a54ad33289c8f\_img.jpg\)](#)].

Keletą konkrečių JK vykdomos socialinio ūkininkavimo veiklos pavyzdžių pamatysite [vaizdo įrašė](#).

Be to, [KPP projektų duomenų bazėje](#) galite rasti informaciją apie visos ES projektus, kurių tema yra susijusi su socialiniu ūkininkavimu, pavyzdžiui: palankių sąlygų neturintys asmenys, švietimas, neturinti asmenys, socialinės paslaugos, socialinė atskirtis ir įtrauktis.

#### *Socialinė įtrauktis ir skurdas kaime*

Tuose ES regionuose, kuriuos daugiausia sudaro kaimo vietovės, apie 14 proc. gyventojų užimtumo lygis yra mažesnis už ES vidurkį, o kai kuriose vietovėse BVP vienam gyventojui yra mažas. Iš esmės ES kaimo plėtros politika suteikia priemonių, padedančių valstybėms narėms skatinti užimtumą kaime, spręsti skurdo kaime problemą ir socialinės atskirties klausimą ir pagerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse. Šie tikslai atitinka ES strategiją „[Europa 2020](#)“.

Strategijoje „Europa 2020“ pabrėžiama, kad svarbu remti programas, kurios padeda šalinti su darbo rinka ir socialine įtrauktimi susijusias kliūtis, ypač kylančias pažeidžiamiausioms žmonių grupėms – moterims, jaunimui, vyresniems žmonėms, etninių mažumų grupėms ir neįgaliesiems. Šios programos, be kitų dalykų, gali būti įgyvendinamos tokiose srityse kaip parama švietimui, mokymosi visą gyvenimą galimybės, šiuolaikinis transportas ir IRT infrastruktūra, taip pat geresnės galimybės gauti svarbiausias paslaugas. Kaimo plėtros programos atlieka svarbų vaidmenį skatinant visuomenę būti labiau įtraukiai ir gerinant gyvenimo kokybę kaimo vietovėse.

Daugiau informacijos apie ES kaimo plėtrą, užimtumą ir socialinę įtrauktį taip pat galite rasti EKPT svetainėje pateiktoje [ES kaimo plėtros apžvalgoje Nr. 6](#).

### **3.10. Žinių perdavimas ir inovacijos**

Moksliniai tyrimai, žinių perdavimas ir inovacijos yra svarbūs kaimo plėtros veiksniai ir jų svarba toliau didės, nes pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo [strategijoje „Europa 2020“](#) šiems dalykams skiriama daugiausia dėmesio. „Horizontas 2020“ bus svarbiausia pavyzdinės iniciatyvos [„Inovacijų sąjunga“](#) įgyvendinimo priemonė.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu žinių perdavimo ir inovacijų skatinimas bus svarbiausias kaimo plėtros politikos prioritetas. Viena iš svarbių politikos priemonių, skirtų šiam prioritetui remti, yra [Europos inovacijų partnerystė „Žemės ūkio našumas ir tvarumas“](#) (EIP-AGRI). Jos tikslas – tarpusavyje susieti įvairių sričių politiką, skatinti partnerių bendradarbiavimą ir užmegzti tyrėjų ir kaimo verslo įmonių ryšius.

Šiame skyriuje pateikta informacija patvirtina, kad būtina aktyviau bendradarbiauti su bendruomenės, kurioje vykdoma kaimo plėtra, nariais – novatoriais, tyrėjais, rėmėjais ar galutiniais mokslinių tyrimų rezultatų naudotojais, kurie vykdo su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusią veiklą arba yra suinteresuoti ją vykdyti. Čia taip pat pateikiama informacija apie ES įstaigas, kurios daugiausia įgyvendina mokslinių tyrimų ir inovacijų diegimo projektus, ir apie susijusius tyrimus, leidinius ir pan.

#### *Organizacijos*

Su ES kaimo plėtra susijusių inovacijų diegimą remia daug įvairių [institucijų ir organizacijų](#). Tarp jų yra ir atitinkamos Europos Komisijos įstaigos ir tarnybos, taip pat nepriklausomos ne pelno organizacijos



ir privačiojo sektoriaus institucijos. [EKPT svetainėje](#) pateikiama daugiau informacijos apie kai kurių institucijų ir organizacijų vaidmenį ir atsakomybę.

#### *Žemės ūkis*

[Čia](#) rasite nuorodų į institucijas ir organizacijas, taip pat projektus ir iniciatyvas, susijusias su žemės ūkiu, konkurencingumu ir ekonomika platesniaja prasme, maisto produktų tiekimo grandinėmis ir rizikos valdymu. Spustelėję nuorodą rasite straipsnių, mokslinių tyrimų, ataskaitų ir pan., kurios gali padėti pagilinti žinias apie inovacijas ir padėti jas geriau išmanyti. Čia pateikiama informacija apie [projektus ir iniciatyvas](#), taip pat apie [tyrimus, straipsnius ir susijusius mokslinius tyrimus](#).

#### *Aplinka*

[Čia](#) rasite nuorodų į institucijas ir organizacijas, taip pat projektus ir iniciatyvas, susijusias su inovacijomis aplinkos ir kaimo plėtros, klimato kaitos, efektyvaus išteklių naudojimo ir ekosistemų valdymo srityse. Taip pat suinteresuotiesiems subjektams pateikiami susiję dokumentai ir naujausia informacija, įskaitant naujausius mokslinius tyrimus, ataskaitas ir akademinis straipsnius. Čia pateikiama informacija apie [projektus ir iniciatyvas](#), taip pat apie [tyrimus, straipsnius ir susijusius mokslinius tyrimus](#).

#### *Socialinė inovacija*

[Čia](#) rasite nuorodų į įvairius projektus ir iniciatyvas, taip pat kitą su socialine inovacija susijusią informaciją.

#### *Kiti susiję šaltiniai*

[Čia](#) rasite nuorodų į pagrindinius dokumentus ir bendrą informaciją apie žinių perdavimą ir inovacijas, kuri nėra skirta konkrečiam sektoriui ar temai. Pateikiamuose ištekliuose rasite [projektų, iniciatyvų, politikos įgyvendinimo dokumentų, tyrimų, straipsnių](#), taip pat [audiovizualinės medžiagos](#).

## 4. LEADER metodas

LEADER metodas (pranc. *Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*, t. y. veiksmų, skatinančių kaimo ekonomikos plėtrą, tarpusavio ryšys) – tai plėtros vietos lygmeniu metodas, leidžiantis vietos subjektams vystyti vietovę išnaudojant jos turimą plėtros potencialą. LEADER metodas buvo viena iš keturių 2007–2013 m. kaimo plėtros politikos kryptių. Šiame skyriuje rasite visą reikalingą informaciją apie LEADER metodą:

- [LEADER metodo įgyvendinimo priemonės](#)
- [VVG duomenų bazė](#)
- [LEADER metodo įgyvendinimo analizės](#)
- [LEADER metodo biblioteka](#)
- [LEADER metodo renginiai](#)
- [TB](#)

### 4.1. LEADER metodo įgyvendinimo priemonės

[LEADER metodo įgyvendinimo priemonės](#) visų pirma yra skirtos ES kaimo plėtros srityje vietos lygmens specialistams. Šių priemonių tikslas – paaiškinti principu „iš apačios į viršų“ pagrįstą LEADER metodą nurodant konkrečias praktines priemones, prie kurių pateikiami per 20 šio metodo įgyvendinimo metų parengti dokumentai, iliustracijos, pokalbiai, pranešimai ir pavyzdiniai projektai. Šis priemonių rinkinys gali būti naudojamas kaip vadovas pradedantiems naudotojams ir kaip informacinė medžiaga daugiau patirties turintiems kaimo plėtros vykdytojams. Informacija internete pateikiama šiuose skyriuose:

- [LEADER metodas](#)
  - [Kam yra skirtas LEADER metodas?](#)
  - [Kodėl LEADER metodas yra ypatingas?](#)
- [Geresnis LEADER metodo įgyvendinimas programos lygmeniu](#)
  - [Įvadas](#)
  - [1. Dalykai, atveriantys akis](#)
  - [2. Geresnis informavimas įgyvendinant LEADER metodą](#)
  - [3. Kaip pasinaudoti koordinavimo grupe?](#)
  - [4. Vietos sprendimų rengimas](#)
  - [5. Tarpusavio mokymasis](#)
  - [6. Atnaujintas LEADER metodas](#)
  - [7. Novatoriškos priemonės ir metodai](#)
  - [8. Mokymasis iš patirties. Žvilgsnis į ateitį](#)
- [Strategijos kūrimas ir įgyvendinimas](#)
  - [Strategijos kūrimas](#)
  - [Strategijos įgyvendinimas](#)
- [Vietos veiklos grupė \(VVG\)](#)
  - [Kaip sudaryti vietos veiklos grupę?](#)
  - [Kokie yra pagrindiniai VVG keliami reikalavimai?](#)
  - [Kokia yra VVG struktūra?](#)
  - [Kokios yra valdybos ir personalo narių pareigos?](#)

#### 4.2. VVG duomenų bazė

Vietos veiklos grupės (VVG) yra pagrindinis LEADER metodo įgyvendinimo ramstis. Jos yra atsakingos už vietos plėtros strategijų rengimą, suinteresuotųjų subjektų tinklų kūrimo rėmimą ir atskirų LEADER metodo projektų vertinimą ir tvirtinimą. EKPT svetainėje pateikiama išsami informacija apie 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu veiklą vykdžiusias įregistruotas VVG:

- [VVG lentelė](#);
- VVG žemėlapis [[PDF](#) [en](#)].

#### 4.3. LEADER metodo įgyvendinimo analizės

Siekiant išnagrinėti, kaip ES yra įgyvendinamas LEADER metodas, nustatyti gerosios patirties pavyzdžius, pagal kuriuos būtų galima parengti rekomendacijas, ir geriau įgyvendinti LEADER metodą, 2009 m. lapkričio mėn. buvo įsteigtos trys LEADER metodo įgyvendinimo tikslinės grupės (TG). Grupės teikė ataskaitas LEADER metodo pakomitečiams, o savo darbo rezultatus pritaikė kitoje EKPT veikloje, susijusioje su ES kaimo plėtros politikos įgyvendinimu ir tobulinimu. Trys tikslinės grupės buvo sudarytos iš nacionalinių kaimo tinklų, vietos veiklos grupių, valdančiųjų institucijų ir

NVO atstovų, o joms bendrai pirmininkavo įvairūs NKT arba organizacijos. 2011 m. gegužės mėn. įsteigta tikslinė grupė „Geresnės vietos plėtros strategijos“ nagrinėjo du svarbiausius vietos plėtros strategijų aspektus – planavimo ir įgyvendinimo.

Spustelėję ant kiekvienos toliau nurodytos tikslinės grupės pavadinimo, internete rasite daugiau informacijos apie jos įgaliojimus, darbą ir veiklos pažangą:

- [TG1 „LEADER metodo principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimas“;](#)
- [TG2 „LEADER metodo naujoviškumo ir bandomojo pobūdžio išsaugojimas“;](#)
- [TG3 „Bendradarbiavimo priemonės naudojimas įgyvendinant LEADER metodą“;](#)
- [TG4 „Geresnės vietos plėtros strategijos“.](#)

#### 4.4. LEADER metodo biblioteka

LEADER metodo įgyvendinimo istorija yra ilga – jis plėtojamas 20 metų. Pirmą kartą LEADER metodas kaip bandomoji iniciatyva buvo pristatytas 1991 m., vėliau buvo plėtojamas ir 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo taikomas kaip oficialus Europos kaimo plėtros metodas. Daugiau informacijos apie LEADER II, LEADER+ ir dabartinę LEADER programą galite rasti toliau nurodytuose dokumentuose:

##### 2007–2013 m. LEADER metodas

- Valdančiosioms institucijoms skirtas Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato parengtas vadovas, kuriame aprašomas su 2007–2013 m. kaimo plėtros programomis susijusios LEADER metodo krypties įgyvendinimas  
[PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [bg](#) [cz](#) [el](#) [fi](#) [ro](#) [nl](#) [pt](#) [mt](#) [lt](#) [lv](#) [sl](#) [hu](#) [dk](#) [se](#) [ee](#) [sk](#) ].
- Leidinys „LEADER metodas. Pagrindai“  
[PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [bg](#) [cz](#) [el](#) [fi](#) [ro](#) [nl](#) [da](#) [et](#) [hu](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [pt](#) [sk](#) [sl](#) [sv](#) ].
- Speciali Audito Rūmų parengta LEADER metodo įgyvendinimo 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ataskaita.

##### LEADER +

Informacija ir dokumentai, susiję su Bendrijos iniciatyva LEADER+ (2000–2006 m.).

- [LEADER+](#)
- [LEADER+ vertinimo ataskaita](#)
- [LEADER+ archyvas / biblioteka](#)

##### LEADER II

Informacija ir dokumentai, susiję su Bendrijos iniciatyva LEADER II (1994–1999 m.).

- [LEADER II](#)

#### 4.5. LEADER metodo renginiai

##### Renginiai

Apie įvykusius LEADER metodo renginius galite sužinoti spustelėję ant nuorodos [EKPT renginių kalendorius](#).

Informaciją apie įvykusius renginius taip pat galite rasti spustelėję ant šių nuorodų:

- [konferencija kaimo plėtros tinklų kūrimo klausimais „Bendradarbiavimas 2014–2020 m. Geresnės kaimo ateities kūrimas“;](#)
- [2013 m. susitikimas dėl LEADER metodo „Tiesiame tiltus į ateitį“;](#)

- [2012 m. susitikimas dėl LEADER metodo „Vietos plėtros strategijos ir bendradarbiavimas“;](#)
- [naujas VVG renginys;](#)
- konferencija „LEADER metodas po 2013 m.“, Košencinas (Lenkija) [PDF [en](#)];
- pirmasis „Europos vietos produktų turgus“ [PDF [en](#)];
- [2010 m. ES kaimo bendradarbiavimo paroda Edinburge \(Škotija, Jungtinė Karalystė\).](#)

#### LEADER metodo leidiniai

- EKPT leidiniai:
  - kaimo plėtros apžvalga Nr. 11 „LEADER metodas ir bendradarbiavimas“ (2012 m. balandžio mėn.) [PDF [en](#)];
  - EŽŪFKP brošiūra, kurioje pateikiami su kitais ES fondais susijusių projektų pavyzdžiai [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)];
  - EŽŪFKP brošiūra apie LEADER metodą [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)].
- Kiti leidiniai:
  - Prancūzija. „Tarpvalstybinio bendradarbiavimo teikiama pridėtinė vertė teritorijoms“, Overnė [PDF [fr](#)];
  - Jungtinė Karalystė. „Bendra kaimo plėtros politika“, JK Karnegio fondo kaimo plėtros programa [PDF [en](#)];
  - Jungtinė Karalystė. „Projektų aprašai“, Nortumberlando aukštumų VVG (angl. *Northumberland Uplands LAG*) [PDF [en](#)];
  - Jungtinė Karalystė. „Kaimo plėtra ir LEADER metodo įgyvendinimas JK ir Airijoje“ [PDF [en](#)].

#### LEADER metodo įgyvendinimo veiklos nuotraukos

- EKPT nuotraukos:
  - [naujoms VVG skirtas praktinis seminaras LEADER metodo klausimais;](#)
  - [konferencija „LEADER metodas po 2013 m.“, Košencinas \(Lenkija\).](#)
- Kitos nuotraukos:
  - [Prancūzija. Pirmasis „Europos vietos produktų turgus“;](#)
  - [Lietuva. Kultūrinio ir kulinarinio paveldo projekto „Panemunių žiedai“ tarptautinė VVG mugė, 2012 m. gegužės 25–26 d.](#)

#### LEADER metodo įgyvendinimo veiklos vaizdo įrašai

- EKPT vaizdo įrašai:
  - [„Pažangusis LEADER metodas – LEADER metodas kaimo plėtrai“ \(2012 m.\);](#)
  - [vaizdo įrašas apie 7 LEADER metodo principus;](#)
  - [2012 m. LEADER metodo renginys „Vietos plėtros strategijos ir bendradarbiavimas“.](#)
- Kiti vaizdo įrašai:
  - [Suomija. LEADER metodo projektas „Tarptautinis jaunimo renginys \*Nustebink mane, LEADER\*“;](#)
  - [Lietuva. Strategijos įgyvendinimas Kaišiadorių VVG \(lietuvių kalba\);](#)
  - Jungtinė Karalystė. TV rubrikos „Filmai apie maistą“ (angl. *Food on film*) projektai: „*Fishy Business*“ ir „*Butterfingers*“;
  - [šviežių maisto produktų prekybos vietos lygmeniu skatinimas;](#)
  - Portugalija. Projektas „*Odelouca* ūkis“ (*Quinta de Odelouca*);
  - [Prancūzija, Overnė. „Tarpvalstybinio bendradarbiavimo teikiama pridėtinė vertė teritorijoms“;](#)
  - [Nyderlandai, Flevolandas. Dokumentinis filmas apie tris LEADER metodo projektus.](#)

#### 4.6. TB

Tarpvalstybinio ir tarpterritorinio bendradarbiavimo svarba kaimo vietovių suinteresuotiesiems subjektams vis didėjo. Įgyvendinant programas LEADER II (1994–1999 m.) ir LEADER+ (2000–2006 m.) sukaupta daug patirties, parodančios, kad bendradarbiavimas yra veiksmingas mechanizmas, kuris padeda kaimo vietovėms bendromis jėgomis rasti naujus bendrų problemų sprendimus. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas – tai ne tik tinklų kūrimas. Vykdydama tarpvalstybinį bendradarbiavimą veiklos grupė yra skatinama kartu su kita EKPT grupe arba panašų metodą taikančia kito regiono, valstybės narės ar netgi trečiosios valstybės grupe įgyvendinti bendrus veiksmus, ir tie veiksmai yra remiami. Bendras TB tikslas yra padėti kaimo vietovių subjektams padidinti savo vietovių potencialą.

#### TB vadovas

LEADER metodo „[Tarpvalstybinio bendradarbiavimo vadovas](#)“ – tai veiksminga bendradarbiavimo priemonė, pritaikyta prie 2007–2013 m. programavimo laikotarpio poreikių. Jis parengtas siekiant paaiškinti, kas yra bendradarbiavimas ir kokią naudą jis gali suteikti, taip pat siekiant pateikti išsamų vadovą, kuriame būtų nuosekliai aptariamas TB:

- „[TB apžvalgoje](#)“ paaiškinama tarpvalstybinio bendradarbiavimo (TB) sąvoka ir įvairi veiksmingo TB teikiama nauda;
- skyriuje „[TB planavimas](#)“ nuosekliai aptariami sudėtingesni TB planavimo aspektai;
- skyriuje „[TB įgyvendinimas](#)“ pateikiama bendrų TB projektų valdymo aspektų, kurie iškyla įgyvendinimo etape, apžvalga;
- skyriuje „[TB tęstinė veikla](#)“ patariama, kaip vykdyti TB stebėseną ir atlikti vertinimą, taip pat kaip viešinti projektų rezultatus.

#### Kita susijusi informacija

- Administracinių klausimų vadovo tikslas – padėti valstybėms narėms ir VVG įgyvendinti 2007–2013 m. kaimo plėtros programų LEADER metodo krypties bendradarbiavimo priemonę [[PDF](#) [bg](#) [cz](#) [de](#) [dk](#) [ee](#) [el](#) [en](#) [es](#) [fi](#) [fr](#) [hu](#) [it](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [nl](#) [pl](#) [pt](#) [ro](#) [se](#) [si](#) [sk](#)].
- TB projektų pavyzdžius galite rasti EKPT [KPP projektų duomenų bazėje](#).
- TB projektų, apie kuriuos buvo pranešta EK, sąrašą galite parsisiųsti [[PDF](#) [en](#)].
- Galite susipažinti su išsamia informacija apie valstybių narių taikomas TB [taisykles ir procedūras](#).

#### 5. Tinklai ir tinklų kūrimas

Kadangi EKPT yra tinklas, jis suburia įvairius kaimo plėtros srities suinteresuotuosius subjektus, kuriuos vienija bendras įsipareigojimas remti kaimo plėtrą ir ją vykdyti. Šiame skyriuje pateikiama informacija apie nacionalines administracijas ir vietos organizacijas sujungiančius nacionalinius kaimo tinklus, kaimo plėtros srities Europos organizacijas ir apie tai, kaip EKPT padeda joms geriau bendradarbiauti.

Šiame skyriuje galite naršyti spustelėję ant toliau pateiktų nuorodų:

- [Informacija apie NKT](#)
- [NKT klasteriai](#)
- [ES organizacijos](#)
- [FARNET](#)

- [Europos vertinimo tinklas](#)
- [NKT veiklos įsivertinimo priemonių rinkinys](#)
- [Tinklų kuriama pridėtinė vertė](#)
- [NKT priemonių rinkinys](#)

### 5.1. Informacija apie NKT

NKT suburia įvairius kaimo suinteresuotuosius subjektus siekti regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis skatinti komunikaciją ir informacijos mainus. Nacionaliniai kaimo tinklai (NKT) yra svarbi valstybių narių nacionalinių administracijų ir kaimo plėtros srityje veiklą vykdančių organizacijų (įskaitant vietos veiklos grupes) jungtis. Jų struktūra ir organizacija gali būti skirtinga, tačiau visais atvejais pagrindinė jų funkcija – remti kaimo plėtros politikos įgyvendinimą ir jį vertinti. NKT suburia įvairius kaimo suinteresuotuosius subjektus siekti regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis skatinti komunikaciją ir informacijos mainus. Be to, jie organizuoja renginius, rengia įvairias komunikacijos priemones ir atlieka svarbų vaidmenį dalijantis gerąja patirtimi.

Norėdami internete pasiskaityti informaciją, susijusią su kiekvienos valstybės narės nacionaliniais kaimo tinklais, šiame ES žemėlapyje spustelėkite ant bet kurios šalies:

Austrija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Belgija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Bulgarija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Kroatija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Kipras	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Čekija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Danija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Estija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Suomija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Prancūzija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Vokietija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Graikija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Vengrija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Airija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Italija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Latvija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Lietuva	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Liuksemburgas	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Malta	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Nyderlandai	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Lenkija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Portugalija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Rumunija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Slovakija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Slovėnija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Ispanija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Švedija	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>

Jungtinė Karalystė	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Martinika, Gvadelupa, Prancūzijos Gviana, Reunjonas (Prancūzija)	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Kanarų salos (Ispanija)	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>
Azorų salos, Madeira (Portugalija)	<a href="#"><i>Nacionalinis kaimo tinklas</i></a>

## 5.2. NKT klasteriai

Kiekvienos valstybės narės nacionaliniai kaimo tinklai reguliariai dalyvauja Europos lygmens susitikimuose ir renginiuose, kad pasidalytų patirtimi ir apsiektų informacija. Be to, jie vis dažniau buriasi į geografinius ir teminius klasterius, siekdami kartu vykdyti veiklą, skatinti aktyvesnį tinklų bendradarbiavimą, keitimąsi praktine patirtimi ir dialogą.

### *NKT teminės iniciatyvos*

NKT teminės iniciatyvos suburia NKT, kurie turi bendrų interesų konkrečiose kaimo plėtros politikos ir programų įgyvendinimo srityse. Pagrindinis šių iniciatyvų tikslas yra pasidalyti su kitais tinklo dalyviais žiniomis apie programų įgyvendinimą ir susijusia patirtimi. Prioritetas teikiamas tiems klausimams, kurie yra aktualūs Europos mastu ir gali būti įdomūs platesnei EKPT suinteresuotųjų subjektų auditorijai. NKT atstovai ir valstybių narių ekspertai keičiasi informacija ir susitinka praktiniuose seminaruose, kad, naudodamiesi EKPT informacijos centro parama ir rekomendacijomis, galėtų parengti bendrus darbo planus ir numatyti veiklą.

Daugiau informacijos apie anksčiau įgyvendintas ir šiuo metu įgyvendinamas temines iniciatyvas galite rasti pagal šias temines sritis:

- [Jaunimo ir jaunųjų ūkininkų portalas](#)
- [Bendruomenės inicijuota vietos plėtra \(BIVP\)](#)
- [Miškininkystė](#)
- [Socialinis ūkininkavimas](#)
- [Vietos maisto tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės](#)
- [Finansinė parama kaimo vietovėms](#)
- [Verslumo kaime portalas](#)

### *Geografiniai žinių mainų klasteriai*

Makroregioninių žinių mainų klasterių kūrimo skatinimas – tai EKPT iniciatyva, kurios tikslas yra remtis NKT teminių prioritetų ir veiklos, techninių ir administracinių gebėjimų, paslaugų spektro ir tarpusavio sąveikumo masto įvairove. Makroregionai – tai aiškiai apibrėžti geografiniai regionai, kuriuos sudaro dvi arba daugiau valstybių narių arba jų dalys. Bendras makroregioninių NKT klasterių kūrimo skatinimo tikslas yra:

- sudaryti lengvesnes sąlygas tinklams daugiau tarpusavyje komunikuoti ir aktyviau keistis žiniomis;
- išsiaiškinti, kokie yra tinklų bendri makroregioniniai interesai, įskaitant sąsajas su ES makroregionine politika ir kitomis strategijomis;

- skatinti makroregionuose vykdyti daugiau NKT bendrų veiksmų ir vietos veiklos grupių tarpvalstybinį bendradarbiavimą;
- puoselėti palankią kaimyninių tinklų tarpusavio mokymosi kultūrą.

Makroregioninių NKT žinių mainų klasterių sąvoka buvo pristatyta ir aptarta 2011 m. lapkričio 10 d. Nyderlanduose vykusiame 13-ajame NKT susitikime. Daugiau informacijos rasite spustelėję [čia](#). Yra du NKT žinių mainų klasteriai – Šiaurės ir Baltijos šalių ir Viduržemio jūros šalių.

#### *Šiaurės ir Baltijos šalių klasteris*

Šiaurės ir Baltijos šalių klasterį sudaro Danijos, Švedijos, Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos ir Vokietijos NKT. Tai aktyviai veikiantis klasteris – jo nariai reguliariai (du kartus per metus) susitinka, planuoja bendrą veiklą ir vis aktyviau dalyvauja su ES Baltijos jūros regiono strategijos (ESBJRS) kaimo plėtros aspektais susijusioje veikloje.

Daugiau informacijos apie Šiaurės ir Baltijos šalių NKT klasterį rasite spustelėję [čia](#).

Svarbiausi dalykai, nustatyti remiantis Šiaurės ir Baltijos šalių NKT klasterio veikla:

- tinklai yra daug labiau suinteresuoti veiksmingai dirbti ir bendradarbiauti, taip pat mokytis vieni iš kitų, kai juos vienija bendra istorija, bendra tapatybė, bendra kultūra, bendri rūpimi klausimai ir pan.;
- tinklų komunikacija labai suaktyvėja, jei reguliariai (du kartus per metus) yra rengiami susitikimai konkrečiais makroregioniniais klausimais, pavyzdžiui, dėl bendro regioninių renginių planavimo. Reguliariai rengti susitikimus yra daug lengviau, kai atstumai yra trumpesni;
- taip pat yra daug lengviau į prasmingą dialogą įtraukti kitus suinteresuotuosius subjektus (pavyzdžiui, valdančiąsias institucijas, VVG, projektų rėmėjus, žuvininkystės tinklus ir ŽVVG), kai kiekvienas susitikimas yra rengiamas konkrečiu makroregionui aktualiu klausimu;
- nereikėtų pamiršti „geros kaimynystės“ svarbos. Trijų Baltijos valstybių tinklai ypač pabrėžė, kad svarbu pasitikėti savo kaimynų, gyvenančių senesnėse valstybėse narėse, patirtimi ir nuomone. Tai buvo itin svarbu ankstyvuosiuose tinklo kūrimo ir plėtros etapuose, tačiau buvo tikimasi, kad tokia nuostata išliks ir tinklams išsiplėtus bei sustiprėjus;
- regionų bendradarbiavimas gali padėti skatinti, brandinti, kurti ir stiprinti bendras vizijas – tiek valstybių, tiek organizacijų.

#### *Viduržemio jūros šalių klasteris*

Viduržemio jūros šalių klasterį sudaro Italijos, Graikijos, Prancūzijos, Ispanijos, Portugalijos, Kipro ir Maltos nacionaliniai kaimo tinklai. Šios valstybės narės [pirmąjį susitikimą](#) surengė 2012 m. vasario 1 d. Salonikuose, kad pasidalytų KPP 1 krypties 123, 132 ir 133 priemonių įgyvendinimo patirtimi ir apsvarstytų nacionalinę patirtį ir būsimas ES programas.

[Antrasis susitikimas](#) įvyko 2012 m. spalio 17 d. Nikosijoje. Šiame susitikime taip pat nemažai laiko buvo skirta su trumposiomis maisto tiekimo grandinėmis susijusių žinių ir patirties mainams.

### 5.3. ES organizacijos

EKPT tikslas buvo kuo aktyviau dalyvauti kituose susijusiuose tinkluose ir sudaryti geresnes sąlygas juose dalyvauti; ypatingas dėmesys skirtas veiklos sąsajų kūrimui – jos padeda keisti informacija apie EKPT ir kitų susijusių tinklų veiklą, susijusių su klausimais, kurie yra svarbūs ES kaimo plėtros politikos veiksmingumui užtikrinti ir jai veiksmingai vystyti, taip pat apie tos veiklos rezultatus.



### *Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato Kaimo plėtros patariamoji grupė*

Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas įsteigė Kaimo plėtros patariamąją grupę siekdamas sutelkti įvairių ES organizacijų, turinčių socialinių, ekonominių ir (arba) su aplinka susijusių interesų ES kaimo plėtros srityje, atstovus. Ši patariamoji grupė padeda Europos Komisijai sužinoti įvairių organizacijų nuomonę apie kaimo plėtrą. Komisija gali konsultuotis su šia grupe bet koku su kaimo plėtros politika susijusiu klausimu. Patariamąsios grupės pirmininkas taip pat gali siūlyti tam tikras veiklos sritis, kuriose su grupe turi būti konsultuojamasi jos kompetencijos sričiai priklausančiais klausimais.

Komisijai grupės nuomonė nėra privaloma, tačiau Komisija ją vertina labai rimtai ir praneša grupės nariams apie savo tolesnius veiksmus, kurių imamasi susipažinus su nuomone. Gavusi Komisijos sutikimą, patariamoji grupė taip pat gali steigti darbo grupes savo darbui palengvinti. Patariamoji grupė atstovauja šių pagrindinių grupių interesams:

- ūkininkų, kooperatyvų ir kitų žemės ūkio organizacijų;
- prekyautojų;
- sektoriaus subjektų;
- darbuotojų;
- vartotojų;
- aplinkosaugininkų;
- kitų kaimo suinteresuotųjų subjektų organizacijų.

Išsami informacija apie dalyvaujančias organizacijas pateikiama [internete](#).

### *Europos organizacijos, atrinktos būti EKPT koordinavimo komiteto narėmis*

Toliau nurodytos ES organizacijos buvo atrinktos iš Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato Kaimo plėtros patariamąsios grupės narių sąrašo būti EKPT koordinavimo komiteto narėmis:

- [Europos regionų asamblėja \(angl. AER\);](#)
- [„Birdlife Europe“;](#)
- [Europos savivaldybių ir regionų taryba \(angl. CEMR\);](#)
- [Europos miškų savininkų konfederacija \(pranc. CEPF\);](#)
- [Europos jaunųjų ūkininkų taryba \(pranc. CEJA\);](#)
- [Žemės ūkio darbdavių organizacijų komitetas \(pranc. COPA\) ir Generalinė Europos Sąjungos žemės ūkio kooperatyvų konfederacija \(pranc. COGECA\), paprastai vadinami COPA-COGECA;](#)
- [Europos maisto, žemės ūkio ir turizmo darbuotojų profesinių sąjungų federacija \(angl. EFFAT\);](#)
- [Europos LEADER kaimo plėtros asociacija \(angl. ELARD\);](#)
- [Europos žemės savininkų organizacija \(angl. ELO\);](#)
- [Europos kalnuotų teritorijų plėtros asociacija \(EUROMONTANA\);](#)
- [PREPARE tinklas;](#)
- [Tarptautinė kaimo reikalų, aplinkos ir plėtros asociacija \(angl. RED\).](#)

#### **5.4. FARNET**

Pagal Europos žuvininkystės fondo (EŽF) prioritetinę kryptį Nr. 4 parama teikiama tvariai žuvininkystės regionų plėtrai. Visų pirma pagal šią kryptį remiamos ekonomikos įvairinimo (turizmo,

maisto, atsinaujinančiosios energijos ir pan.) skatinimo priemonės ir gyvenimo kokybės gerinimo vietovėse, kurioms daro poveikį žvejybos veiklos nuosmukis, priemonės. Svarbi naujovė, susijusi su EŽF 4 krypties priemonių įgyvendinimu, yra ta, kad daugiausia dėmesio skiriama LEADER pobūdžio metodui, kurį taikant skatinama visų pirma atkreipti dėmesį į konkrečias sritis ir siekiama sutelkti visų sektorių (viešojo, privačiojo ir pilietinės visuomenės) vietos subjektus bendram darbui žuvininkystės vietos veiklos grupėse (ŽVVG), kad jie galėtų kurti ir įgyvendinti integruotas vietos plėtros strategijas.

EŽF 4 prioritetinę kryptį įgyvendina dvidešimt viena valstybė narė ir tikimasi, kad visoje ES bus sukurta mažiausiai 250 ŽVVG. Šios grupės buvo skatinamos vykdydamos tarpregioninį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą mokytis vienos iš kitų. 2007–2013 m. 4 kryptčiai įgyvendinti buvo iš viso skirta 826,6 mln. EUR valstybės investicijų (EŽF ir kitų viešųjų lėšų). Siekdama padėti įgyvendinti ES tvarios žuvininkystės rajonų plėtros priemones ypatingą dėmesį skiriant EŽF 4 kryptčiai, Europos Komisija įsteigė FARNET Paramos skyrių. Paramos skyrius veikia kaip žuvininkystės rajonų tinklų kūrimo platforma; be to, jis remia ŽVVG ir teikia joms rekomendacijas, kai šios ieško Europos žuvininkystės rajonuose išskylančių uždavinių vietos lygmens sprendimų ir juos įgyvendina.

Daugiau informacijos apie Europos žuvininkystės rajonų tinklo (angl. FARNET) darbą rasite puslapyje [čia](#).

### 5.5. Europos vertinimo tinklas

Už Europos kaimo plėtros vertinimo tinklo veiklą yra atsakingas Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas.

Jo tikslas yra padidinti vertinimo – kaip priemonės, kurią taikant ir nustatant kaimo plėtros programų (iki 2013 m.) vertinimo gerosios patirties pavyzdžius ir gebėjimų stiprinimo poreikį būtų geriau formuojama ir įgyvendinama kaimo plėtros politika, – naudingumą.

Tinklas yra atviras visiems, kurių veikla yra susijusi su ES kaimo plėtros programų ir priemonių vertinimu. Tai gali būti kaimo plėtros vertintojai, programų vadovai, politikos formuotojai, mokslininkai ir tyrėjai, taip pat kitų sričių ekspertai. Galite parsisiųsti PDF formatu parengtą pažintinę brošiūrą [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#)].

### 5.6. NKT veiklos įsivertinimo priemonių rinkinys

Šis išteklius leidžia vartotojams stebėti veiklos, kurią, taikydami įvairius metodus, techniką ir praktines priemones, paprastai vykdo NKT, pažangą ir įvertinti jos rezultatus.

Įsivertinti savo veiklą nėra privaloma. Tai yra savanoriška veikla, skirta tinklo vadovams ir nariams, kurie nori suprasti, ar jų tinklas, siekdamas savo tikslų, išnaudoja visas galimybes ir ar tai daro veiksmingai. Atliekant NKT veiklos įsivertinimą visų pirma nustatomas ir įvertinamas tinklo veiklos našumas ir rezultatai. Įsivertinimas skiriasi nuo vertinimo, kurį, vadovaujantis Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1698/2005, turi atlikti nepriklausomi vertintojai, kad pateiktų išvadas dėl priemonių įgyvendinimo veiksmingumo atsižvelgiant į jų rezultatus, poveikį ir poreikius, kuriuos tomis priemonėmis siekiama patenkinti. Atliekant vertinimą tikrinama: išteklių panaudojimo mastas, programavimo veiksmingumas ir efektyvumas, socialinis ir ekonominis poveikis ir poveikis aplinkai, taip pat tai, kaip prisidedama prie Bendrijos prioritetų įgyvendinimo.

Veiklos įsivertinimo priemonių rinkinys aptariamas penkiuose skyriuose:

- [„Pastabos dėl NKT veiklos įsivertinimo“](#). Trumpas NKT veiklos įsivertinimo priemonių rinkinio struktūros, turinio ir tikslo aprašas;
- [„NKT veiklos įsivertinimo profiliai“](#). Metodų, kuriuos atrinkti NKT taikė savo veiklai įsivertinti, pavyzdžiai (taip pat pateikiami svarbiausi pagrindžiantys dokumentai);
- [„Praktinės NKT veiklos įsivertinimo priemonės“](#). Praktiniai pavyzdžiai ir patarimai dėl esamų ir galimų NKT veiklos įsivertinimo priemonių naudojimo;
- [„Veiksmi po NKT veiklos įsivertinimo“](#). Siūloma galimybė taikyti pažangesnius NKT veiklos vertinimo metodus;
- „TRG mokymo programa“. Mokymo programa, kuria siekiama pradėti tarpusavio mainų ir mokymosi procesą.

### 5.7. Tinklų kuriama pridėtinė vertė

Plačiai pripažįstama, kad tinklai yra labai svarbūs įgyvendinant kaimo plėtros politiką, ir vis daugiau asmenų turi pagrįstą nuomonę ir pritaria tam, kad kaimo tinklai veiksmingai įtraukia į veiklą suinteresuotuosius subjektus ir skatina įgyvendinti kaimo plėtros programas (KPP).

#### *Bendra NKT veikla*

Nacionaliniai kaimo tinklai (NKT) sutelkė savo išteklius siekdami sukurti šį elektroninį išteklių, kuriame pateikiama informacija apie turimas žinias, susijusias su pridėtine verte, kurią tinklai kuria įgyvendindami kaimo plėtros politiką. EKPT siūlomoje bendroje metodikoje daugiausia dėmesio yra skiriama: a) bendriems tinklo statistiniams duomenims ir b) sėkmingos tinklo veiklos pavyzdžiams. Šio metodo tikslas – pateikti įžvalgų apie tai, kokią veiklą vykdo NKT ir kaip sąlyginę jų veiklos sėkmę supranta tinklo rėmimo grupių vadovai. Be to, naudodamiesi [NKT veiklos įsivertinimo priemonių rinkiniu](#), NKT gali teikti informaciją apie įvairius metodus, techniką ir praktines priemones, naudojamas tinkluose vykdomos veiklos pažangai stebėti ir jos rezultatams vertinti, ir ta informacija keistis.

#### *Iniciatyva „Bendri tinklo statistiniai duomenys“*

Iniciatyvą „Bendri tinklo statistiniai duomenys“ pradėta įgyvendinti siekiant pateikti įžvalgų apie sukurtus produktus ir NKT naudojamus kiekybinius produkto rodiklius. 2012 m. balandžio mėn. iniciatyvoje dalyvaujantys NKT pateikė pirmuosius duomenis. Jie buvo susiję su keturiais iš šešių pagrindinių tinklų kūrimo aspektų: veiksmingu suinteresuotųjų subjektų įtraukimu naudojant tinklo komunikaciją, susijusios patirties ir žinių mainais, gebėjimų stiprinimu ir mokymu ir bendradarbiavimo bei bendrų veiksmų rėmimu. Šie kiekybiniai rezultatai rodo, kad suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo NKT lygis ir NKT raidos lygis yra aukštas.

Taip pat galite parsisiųsti šią papildomą informaciją:

- bendrų tinklo statistinių duomenų apibendrinamąją ataskaitą (2013 m.) [[PDF en](#) ];
- bendrų statistinių duomenų analizės rezultatų santrauką (2012 m.) [[PDF en](#) ];
- bendrų statistinių duomenų patikrinimo apžvalgą [[PDF en](#) ].

#### *NKT veiklos analizės ataskaitos*

Šiuose dokumentuose pateikiama NKT veiklos analizė, kurią atliekant buvo sukaupta informacija apie kiekvieną ES valstybę narę. Juose aprašoma įvairių tipų NKT struktūra ir, remiantis tinklų veikla arba taikoma metodika bei priemonėmis, siekiama nustatyti tinklų klasterius.

Taip pat galite parsisiųsti šią informaciją:

- 2013 m. NKT veiklos analizės išvados. Galutinė apibendrinamoji ataskaita [[PDF en](#) ];

- 2011 m. NKT veiklos analizės išvados. Galutinė apibendrinamoji ataskaita [[PDF en](#)].

#### *Darbinis dokumentas apie NKT programas*

Šio [Europos vertinimo tinklo \(EVT\)](#) parengto darbinio dokumento tikslas – remti informacijos apie vertinimą mainus, nustatyti uždavinius, kuriuos tenka spręsti atliekant tinklų vertinimą, ir nurodyti taikomus metodus. Jis parengtas remiantis keturių NKT patirtimi. Šį dokumentą galite parsisiųsti spustelėję čia [[PDF en](#)].

#### *Literatūros apžvalga*

Šioje ataskaitoje trumpai aprašoma tinklų teikiama pridėtinė vertė, nurodoma mokslinėje literatūroje. Joje nagrinėjami tokie klausimai: kaip tinklai ir tinklų kūrimas kuria pridėtinę vertę, kokios yra kliūtys didinti ir suprasti šią pridėtinę vertę ir kaip būtų galima veiksmingiau įvertinti tinklų kūrimo teikiamą naudą. Literatūros apžvalgą galite parsisiųsti spustelėję čia [[PDF en](#)].

#### *Tinklų kuriama pridėtinė vertė. Tinklų patirtis*

Siekdami pateikti išsamesnę informaciją apie tinklų kuriamą pridėtinę vertę, NKT pateikė daug savo atliekamo darbo pavyzdžių. Jie aprašyti dokumente „Tinklų kuriamos pridėtinės vertės pavyzdžiai“ – jame pateikiami gerosios patirties, sėkmingos veiklos pavyzdžiai, aprašyta susijusi patirtis ir atvejų tyrimai. Šie pavyzdžiai suskirstyti į kategorijas pagal tipus ir pagal svarbiausius aspektus, įgyvendintus vykdant veiklą tinkle:

- [Veiksmingas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas](#)
- [Bendro supratimo apie įvairių sričių politiką ugdymas](#)
- [Lengvesnių sąlygų keistis patirtimi sukūrimas](#)
- [Patirties ir žinių mainai](#)
- [Gebėjimų stiprinimas ir mokymas](#)
- [Parama bendradarbiavimui ir bendriems veiksams](#)

#### *Atvejų tyrimai*

- JK kaimo tinklai [[PDF en](#)].
- Dvišalis Vengrijos ir Lenkijos bendradarbiavimas [[PDF en](#)].
- Principu „iš apačios į viršų“ pagrįsta tinklų veikla Baltijos jūros šalyse [[PDF en](#)].
- Belgijos Valonijos regiono įsivertinimo procesas [[PDF en](#)].
- Suomijos kaimo inovacijų stovykla [[PDF en](#)].
- Jaunimo keliaujančio autobuso išvykos Danijoje [[PDF en](#)].
- Teminiai praktiniai seminarai Škotijoje [[PDF en](#)].
- Sėkmingas projektų rėmimas Estijoje [[PDF en](#)].

### **5.8. NKT priemonių rinkinys**

Šio elektroninio išteklių paskirtis – patenkinti tinklo rėmimo grupių (TRG), valdančiųjų institucijų (VI) ir kitų susijusių NKT suinteresuotųjų subjektų poreikį gauti informaciją / rekomendacijas, susijusias su EKPT finansuojamų kaimo tinklų stiprinimu ir plėtimu.

#### *Tinklų kūrimo principai ir praktika*

Šiame „NKT priemonių rinkinio“ skyriuje aprašomi tinklų kūrimo principai ir praktika. Čia rasite paaiškinimų, informacinių langų ir nuorodų į išteklius ir papildomą informaciją, susijusią su EŽŪFKP finansuojamų tinklų – reikalingų tiek 2007–2013 m., tiek būsimoju 2014–2020 m. programavimo

laikotarpiu – kūrimo ir valdymo aplinkybėmis ir pagrindiniais klausimais. Spustelėję toliau pateiktas nuorodas, internete galėsite rasti daugiau informacijos.

- [Tinklų apibrėžtys ir įvairovė](#)

Mūsų profesinėje aplinkoje ir asmeniniame gyvenime dažnai yra kalbama apie tinklus ir jų kūrimą. Tačiau kuo konkrečiai yra svarbūs tinklai ir jų kūrimas įgyvendinant kaimo plėtrą ir kaimo plėtros politiką? Tolesnėse skiltyse pateikiama įvadinė apžvalga ir paaiškinamos kai kurios svarbios pagrindinės sąvokos, susijusios su tinklų – kaip kaimo plėtros politikos įgyvendinimo priemonės – naudojimu.

- [Kaimo tinklai ir tinklų kūrimas](#)
- [Tinklai – kaimo plėtros politikos įgyvendinimo priemonė](#)
- [Kaimo tinklų kuriamos pridėtinės vertės įrodymai](#)
- [Nacionaliniai kaimo tinklai ir metodų įvairovė](#)

- [Tinklo steigimas](#)

Norint įsteigti nacionalinį kaimo tinklą, būtina veiksmus kruopščiai suplanuoti ir geriausia juos vykdyti palaipsniui. Tolesnėse skiltyse pateikiama įvadinė pagrindinių sąvokų, svarbiausių strateginių sprendimų ir nuolatinio valdymo klausimų apžvalga.

- [Sąvokų „TRG“, „NKT“ ir „tinklo kūrimas“ paaiškinimas](#)
- [Struktūra ir veiklos valdymo sistema](#)
- [Strateginės programos kūrimas ir intervencinės logikos analizė](#)
- [Biudžetas ir finansavimas](#)
- [Tinklo valdymas ir įgaliojimas vykdyti veiklą](#)
- [Suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ir atstovavimas jiems](#)

### *Remtis įgyta patirtimi*

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Europos kaimo plėtros tinkle (EKPT) ir nacionaliniuose kaimo tinkluose (NKT) sukaupta labai įvairaus spektro ir masto patirties, ir yra daug svarbių ir naudingų dalykų, kuriuos būtų galima išmokti ir kuriais būtų galima remtis vykdant veiklą 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu. Taip pat galima pasimokyti iš patirties, įgytos kituose tinkluose, remiamuose ES ir ne ES lėšomis.

Tolesnėse skiltyse pateikiama informacija apie įgytą patirtį:

- [Europos kaimo plėtros tinkle \(EKPT\) įgyta patirtis](#)
- [Nacionaliniuose kaimo tinkluose \(NKT\) įgyta patirtis](#)
- [Kituose tinkluose įgyta patirtis](#)

Galbūt jums taip pat bus naudinga sužinoti apie tinkluose įgytą patirtį, sukaupą įgyvendinant LEADER+ programą [[PDF](#) <sup>en</sup>].

### *Pasirengimas ateičiai*

Kaimo plėtros srities tinklų kūrimo patirtis vertinama teigiamai. Tinklai – naudingas informacijos, idėjų ir kontaktų šaltinis. Jie nacionaliniu ir ES lygmenimis rėmė daugybę mainų, įvairių bendradarbiavimų ir įvairių žinių gilinimo veiklų. Jie padėjo lengviau užmegzti naują dialogą dėl geresnio politikos įgyvendinimo ir paskatino taikyti aktyvesniu dalyvavimu pagrįstą politikos valdyseną. Dėl viso to turėta palyginti mažai išlaidų.

Tačiau 2007–2013 m. programavimo laikotarpis taip pat parodė, kad tvirtiems administracijų, organizacijų ir atskirų subjektų ryšiams užmegzti reikia laiko. Kad būtų galima atitinkamus subjektus įtraukti į naujo pobūdžio dialogą, būtina turėti reikalingų žmogiškųjų išteklių, gerai pritaikytų komunikacijos priemonių ir veiksmingą organizacinę struktūrą. Todėl pažanga, pradėta 2008 m., kai buvo sukurtas Europos kaimo plėtros tinklas (EKPT), Europos kaimo plėtros vertinimo tinklas ir nacionaliniai kaimo tinklai (NKT), turi būti tęsiama ir įtvirtinama, kad būtų galima pasiekti geriausius rezultatus naudojant tinklus kaip kaimo plėtros politikos priemonę.

Be to, kaimo plėtros politika darosi netgi dar daugiau į rezultatus orientuota, ją įgyvendinant daugiausia dėmesio skiriama bendriems ES tikslams ir uždaviniams. Ateityje kaimo plėtros programos turės būti pritaikytos labai konkrečioms sritims, tokioms kaip įvairių formų žemės ūkio veiklos konkurencingumas, ūkių gyvybingumas, maisto tiekimo grandinių organizavimo ir rizikos valdymo priemonių diegimo skatinimas žemės ūkio sektoriuje, ekosistemų atkūrimas, išsaugojimas ir stiprinimas, taupus vandens ir energijos naudojimas, perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos, socialinės įtraukties skatinimas, skurdo mažinimas kaimo vietovėse ir jų ekonominė plėtra. Be to, įgyvendinant programas turės būti skatinama šiose srityse diegti inovacijas ir perduoti žinias. EKPT ir NKT kai kurios iš šių sričių bus visiškai naujos.

Kad būtų įgyvendinti šie plataus užmojo siekiai, reikės dar veiksmingiau užtikrinti politiką įgyvendinančių subjektų gerą komunikaciją ir veiklos koordinavimą visais lygmenimis, taip pat užtikrinti, kad jie įgytų gebėjimų parodyti pasiektus rezultatus. Todėl tinklų vaidmuo ir toliau bus labai svarbus ir bus siūloma juos – kaip vieną iš kaimo plėtros politikos įgyvendinimo priemonių – plėsti ir stiprinti.

Spustelėję nuorodą galite daugiau pasiskaityti apie [2014–2020 m. tinklų kūrimo perspektyvas](#).

#### *TRG mokymo programa*

Nuo 2007 m. pradžios, kai pradėjo veikti pirmieji EŽŪFKP finansuoti nacionaliniai kaimo tinklai (NKT), sukauptas nemažas žinių ir praktinės patirties lobynas. Daugelio tinklų veikla buvo sėkminga, tačiau kai kuriems sėkmingai dirbti nepavyko. Svarbi įgyta patirtis padėjo suvokti, kad tinklų kūrimas gali būti naudojamas kaip kaimo plėtros politikos įgyvendinimo priemonė, – tai turėtų būti įrašyta didžiosiomis raidėmis ir tuo turėtų būti vadovaujamosi siekiant sustiprinti tinklų valdymą ir veiklą 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.

Todėl, siekdamas inicijuoti tarpusavio mokymosi ir mainų procesą, kuris padėtų sustiprinti tinklo rėmimo grupių (TRG) gebėjimus veiksmingai atlikti užduotis ir vykdyti veiklą, 2013 m. sausio–birželio mėn. EKPT informacijos centras įgyvendino bandomąją TRG mokymo programą. Tarpusavio mokymasis ir mainai apima žinių gilinimą, įgūdžių ugdymą ir patirties įgijimą panašios socialinės ir (arba) profesinės padėties asmenų grupėje, kai vieni kitiems aktyviai padeda ir vieni kitus remia. Procesą ir mokymo veiklą reguliuoja tarpininkas, kurio funkcija yra padėti dalyviams vykdyti įvairią veiklą ir įgyti žinių.

Siekiant nustatyti, kokį metodą turėtų taikyti NKT tolesnėje gebėjimų stiprinimo veikloje ir koks yra NKT poreikis joje dalyvauti, buvo parengti trys bandomieji mokymo moduliai. Daugiau informacijos apie kiekvieną modulį rasite spustelėję toliau pateiktas nuorodas.

- [Bandomasis TRG mokymo modulis Nr. 1](#)  
Tema – *NKT strateginio planavimo klausimai*  
2013 m. vasario 19–20 d., Budapeštas (Vengrija)
- [Bandomasis TRG mokymo modulis Nr. 2](#)  
Tema – *RICA metodo taikymo pratybos / Gausenis suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas*  
2013 m. kovo 14 d., Aré (Švedija)
- [Bandomasis TRG mokymo modulis Nr. 3](#)  
Tema – *Tinklų komunikacija*  
2013 m. birželio 7 d. Tomaras (Portugalija)

Bandomosios TRG mokymo programos vertinimas [[http://enrd.ec.europa.eu/app\\_templates/enrd\\_assets/pdf/nrn-toolkit/Pilot\\_NSU\\_Training\\_Programme - FINAL Evaluation Report.pdf](http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/enrd_assets/pdf/nrn-toolkit/Pilot_NSU_Training_Programme_-_FINAL_Evaluation_Report.pdf)] buvo atliktas 2013 m. liepos mėn. Italijoje. Kaip nurodyta bandomosios TRG mokymo programos vertinimo ataskaitoje, tarpusavio mokymosi moduliai buvo labai vykę ir didžioji dauguma TRG buvo suinteresuotos panašią veiklą tęsti ateityje. Remiantis šia grįžtamąja informacija, mokymo moduliai nuo 2013 m. rugsėjo mėn. buvo toliau įgyvendinami. Daugiau informacijos apie pradėtus įgyvendinti naujus mokymo modulius galite rasti spustelėję toliau pateiktas nuorodas.

- [TRG mokymo modulis Nr. 4](#)  
Tema – *NKT išteklių planavimas*  
2013 m. rugsėjo 13 d., Gdanskas (Lenkija)

## 6. Leidiniai ir informavimo priemonės

EKPT yra išleidęs įvairių leidinių ir parengęs kitų informavimo priemonių, parodančių, kaip įgyvendinama kaimo plėtros politika. Mūsų leidiniuose siekiama informuoti įvairius subjektus apie tai, kas vyksta Europos kaimo vietovėse ir kokį darbą atlieka EKPT, todėl juose pateikiami apibendrinti mokslinių tyrimų rezultatai, analizuojama politikos įgyvendinimo raida, teikiami patarimai ir rekomendacijos ir pasakojama apie paprastus Europos kaimo vietovių žmones. Paprastai EKPT leidiniai yra rengiami šešiomis kalbomis: anglų, ispanų, italų, lenkų, prancūzų ir vokiečių. Galite parsisiųsti juos iš [EKPT svetainės](#) PDF formatu arba užsisakyti spausdintinį jų variantą.

### **6.1. ES kaimo plėtros apžvalga**

[ES kaimo plėtros apžvalga](#) yra teminis žurnalas, kuriame aptariamos temos ir pateikiamos įžvalgos, aktualios visiems EKPT suinteresuotiesiems subjektams. Šiame leidinyje nagrinėjamos aktualiausios ES kaimo plėtros politikos temos ir pateikiama daugybė naudingų šios politikos įgyvendinimo visoje ES pavyzdžių. [EKPT svetainėje](#) pateikiama išsami informacija apie kiekvieną šios ataskaitos numerį – juos galite parsisiųsti PDF formatu. Kaimo plėtros apžvalgą rasite parengtą anglų, ispanų, italų, lenkų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Pateikiami šie kaimo plėtros apžvalgos numeriai:

- Nr. 17 „Šeimos ūkininkavimas“ (2013 m. lapkričio mėn.);
- Nr. 16 „Žinių perdavimas ir inovacijos įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. gegužės mėn.);
- Nr. 15 „Aplinkos apsaugos paslaugų teikimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2013 m. balandžio mėn.);

- Nr. 14 „Tinklai ir tinklų kūrimas įgyvendinant kaimo plėtros politiką“ (2012 m. gruodžio mėn.);
- Nr. 13 „Finansinės kaimo plėtros priemonės. Naujos galimybės įveikti ekonomikos krizę“ (2012 m. spalio mėn.);
- Nr. 12 „Vietos lygmens maisto produktų tiekimo grandinės ir trumposios tiekimo grandinės“ (2012 m. liepos mėn.);
- Nr. 11 „LEADER metodas ir bendradarbiavimas“ (2012 m. balandžio mėn.);
- Nr. 10 „Verslumas kaime“ (2012 m. sausio mėn.);
- Nr. 9 „Miškininkystė ir kaimo plėtra“ (2011 m. lapkričio mėn.);
- Nr. 8 „Žemės ūkio produktų kokybė – ES kaimo vietovių sėkmę lemiantis veiksnys“ (2011 m. liepos mėn.);
- Nr. 7 „Viešosios gėrybės ir kaimo plėtra“ (2011 m. kovo mėn.);
- Nr. 6 „Užimtumas ir socialinė įtrauktis“ (2010 m. gruodžio mėn.);
- Nr. 5 „ES žemės ūkio, žemės ūkio maisto produktų ir miškininkystės sektorių konkurencingumo didinimas“ (2010 m. spalio mėn.);
- Nr. 4 „Kaimo plėtra ir klimato kaita“ (2010 m. gegužės mėn.);
- Nr. 3 „Kaimo vietovių įvairovė“ (2010 m. sausio mėn.);
- Nr. 2 „Kūrybiškumas ir inovacijos vykdant ES kaimo plėtrą“ (2009 m. gruodžio mėn.);
- Nr. 1 „Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai“ (2009 m. spalio mėn.).

## 6.2. EKPT žurnalas

**EKPT žurnalas** yra spalvotas leidinys, skirtas visiems EKPT suinteresuotiesiems subjektams ir visiems asmenims, kurie domisi Europos Sąjungos kaimo plėtra. Jame spausdinamos visos naujausios su EKPT susijusios žinios, pasakojama apie nacionalinių kaimo tinklų ir vietos veiklos grupių veiklą, pateikiami specialūs pranešimai tam tikromis temomis, išsamiai aprašomi renginiai ir spausdinamos įkvėpimą teikiančios kaimo plėtros veiklos nuotraukos. EKPT žurnalas rengiamas anglų, ispanų, italų, lenkų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Pateikiami šie EKPT žurnalo numeriai:

- EKPT žurnalas. Pagrindinis 2013 m. vasaros numerio straipsnis – „2013 m. LEADER metodo renginys“;
- EKPT žurnalas. Pagrindinis 2013 m. pavasario numerio straipsnis – „Socialinė žiniasklaida ir kaimo plėtra“;
- EKPT žurnalas. Pagrindinis 2012–2013 m. žiemos numerio straipsnis – „Tinklų kuriama pridėtinė vertė“;
- EKPT žurnalas. Pagrindinis 2012 m. rudens numerio straipsnis – „Europos kaimo vietovių vaizdai. EKPT fotografijų konkursas“;
- EKPT žurnalas. Pagrindinis 2012 m. pavasario ir vasaros numerio straipsnis – „2012 m. LEADER metodo renginys. Vietos plėtros strategijos ir bendradarbiavimas“;
- EKPT žurnalas. Pagrindinis parodomąjo žurnalo numerio straipsnis – „Informacijos apie kaimo plėtrą sklaida piliečiams“.

## 6.3. Brošiūros apie EŽŪFKP projektus

Informacijos apie EŽŪFKP veiklą mainai yra svarbus su NKT ir EKPT kompetencijos sritimis susijęs aspektas. **Brošiūros apie EŽŪFKP projektus** skatina informacijos mainus, nes jose pateikiami įvairaus pobūdžio kaimo plėtros veiklos, kuriai iš EŽŪFKP buvo skirtas ES bendras finansavimas, pavyzdžiai. Brošiūros yra rengiamos anglų, ispanų, italų, lenkų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.



Pateikiamos šios brošiūros:

- „Socialinė įtrauktis“;
- „Aplinkos apsaugos paslaugos“;
- „Europos kaimo vietovių jaunieji ūkininkai ir jaunimas“
- „Kiti ES fondai“;
- „Miškininkystė“;
- „Maistas“;
- „Ekologiškai tvarus augimas“;
- „LEADER metodas“;
- „Informacinės ir ryšių technologijos (IRT)“;
- „EŽŪFKP“.

#### 6.4. Teminiai leidiniai

EKPT reguliariai leidžia specialius ir [teminius leidinius](#), kuriuose aptariamos aktualios kaimo plėtros politikos įgyvendinimo temos ir pristatomos naujausios iniciatyvos. Pavyzdžiui, brošiūroje „Kaimo plėtros politika skaičiais“ pateikiama informacija apie KPP stebėsenos rodiklius. Taip pat išleista brošiūra „Kaimo plėtros programų sėkmę užtikrinantys veiksniai“, informacinis lapas „BŽŪP patikrinimas ir Europos ekonomikos gaivinimo planas“ ir brošiūra apie ES kaimo plėtros politikos komunikaciją.

#### 6.5. Informavimo priemonių galerija

[Audiovizualinių informavimo priemonių galerijoje](#) pateikiami įvairių Europos kaimo vietovių [nuotraukų albumai](#) ir [vaizdo įrašai](#). Čia rasite NKT susitikimų nuotraukų, konkursui „Europos kaimo vietovių vaizdai“ pateiktų nuotraukų, EŽŪFKP projektų vaizdo įrašų ir EKPT suinteresuotųjų subjektų pateiktų informavimo priemonių.

#### 7. Renginiai ir susitikimai

EKPT reguliariai rengė su įvairiais kaimo plėtros klausimais susijusius [renginius ir susitikimus](#) ir juose dalyvavo, taip pat dalyvavo [mugėse](#), o Briuselyje esančiame savo informacijos centre priėmė nemažai [lankytojų](#). Reikėtų paminėti kasmetinį LEADER metodo renginį ir [neeilinius susitikimus](#), surengtus nacionalinių kaimo tinklų, teminių darbo grupių, EKPT Koordinavimo komiteto ir LEADER metodo pakomitečio nariams.

Išsamesnę informaciją apie EKPT surengtus arba šiam tinklui dalyvaujant surengtus renginius ir susitikimus galite rasti [svetainėje](#).

#### 8. Kontaktai

Informacijos centras buvo įsteigtas tam, kad Europos Komisijai (Žemės ūkio ir kaimo plėtros generaliniam direktoratui) būtų teikiama informacija apie Europos kaimo plėtros tinklui teikiamų paslaugų plėtrą.

Šeštaisiais veiklos metais (2013 m. liepos mėn.–2014 m. liepos mėn.) informacijos centro sekretariatui vadovavo grupės vadovas Michael Gregory, o jam padėjo Ilias Papageorgiou, Fiorella Giorgiani ir Oana Guth.

Žinių gilinimo / politikos analizės grupė prisidėjo prie [teminių darbo grupių](#) ir ekspertų susitikimų, veiklos analizių ir programų santraukų rengimo. Ši grupė taip pat sudarė [stebėsenos rodiklių](#) lenteles. Grupei vadovavo Fabio Cossu, jos nariai – Mara Lai, Preslav Petkov ir Alexandros Papakonstantinou.

Žinių mainių / komunikacijos grupė prisidėjo prie EKPT svetainės ir jos dinamiškų priemonių, informacijos, [seminarų ir konferencijų](#), [leidinių](#) ir EKPT naujienų rengimo. Grupei vadovavo Peter Toth, jos nariai – Pascale van Doren, Kasia Panfil, Tim Hudson, Eva Soriano, Ryoko Abe, Virginie Sarah Viaene, Ana Nechita ir Derek MGlynn.

Žinių mainių / tinklų kūrimo ir bendradarbiavimo grupė prisidėjo prie informacijos apie suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą, [tarpvalstybinį bendradarbiavimą](#) ir [nacionalinių kaimo tinklų ryšius](#) rengimo. Grupei vadovavo Edina Ocsko, jos narės – Ines Jordana, Elena Maccioni ir Marina Brakalova.

Svetainės kūrimo grupei vadovavo Kostas Zapris, jos nariai – Sandrine Duquenoy, Stephen Parengkuan, Yves Delangre ir Magali Stas.